

INTERTEKSTUAALISUUS TINDERIN KÄYTTÄJIEN PROFIILITEKSTEISSÄ

Heta Aho
Maisterintutkielma
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden
laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Heta Aho	
Työn nimi Intertekstuaalisuus Tinderin käyttäjien profiiliteksteissä	
Oppiaine Suomen kieli	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Kevät 2022	Sivumäärä 58 + liitteet
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä tutkimuksessa tarkastelen Tinderin käyttäjien profiilitekstien intertekstuaalisuutta. Tutkin tekstejä sekä sisällöllisestä että funktionaalista näkökulmasta seuraavien tutkimuskysymysten avulla: 1. Millaista intertekstuaalisuutta profiiliteksteissä on? 2. Millaisia funktioita intertekstuaalisilla ilmauksilla on? Hyödynnän teoriataustana Norman Fairclough'n jaottelua avoimesta ja perustavasta intertekstuaalisuudesta.</p> <p>Tutkimuksen aineistona on 302 profiilitekstiä, jotka sisältävät vähintään yhden suomenkielisen sanan. Tarkastelen aineistoa intertekstuaalisuusanalyysin keinoin.</p> <p>Tutkimuksessa selviää, että profiiliteksteissä on monenlaista intertekstuaalisuutta, jota usein hyödynnetään tietoisesti. Profiiliteksteissä viitataan profiilin muihin osiin, ylivoimaisesti eniten kuviin, sekä erilaisiin seuranhakuun ja Tinderiin liittyviin käsityksiin. Teksteissä myös referoidaan toisia, yleensä käyttäjille läheisiä henkilöitä. Lisäksi käyttäjät ammentavat teksteinsä elementtejä populaarikulttuurista ja toisista genreistä. Humoristisuus on kaikille näille ilmauksille tyypillistä.</p> <p>Intertekstuaalisilla ilmauksilla on useita funktioita, jotka liittyvät käyttäjän itsepromootioon, seuranhakutilanteeseen sekä seuranhakuun liittyvien yleisten käsitysten kyseenalaistamiseen. Itsepromootioon liittyvien funktioiden avulla 1) kerrotaan itsestä, 2) osoitetaan huumorintajua, 3) koitetaan erottautua positiivisesti muista ja 4) luodaan profiilista kokonaisuus. Seuranhakutilanteeseen liittyvinä funktioina on 1) kertoa, millaista seuraa käyttäjä etsii ja 2) ottaa kantaa treffien sisältöön. Joillakin teksteillä myös kritisoidaan Tinderin käyttöä ja yleisemmin seuranhakuun liittyviä normeja.</p>	
Asiasanat intertekstuaalisuus, Tinder, kontakti-ilmoitukset	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

KUVIOT

KUVIO 1	Intertekstuaalisten ilmausten funktiot.....	37
---------	---	----

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset.....	3
1.2	Tinder seuranhakusovelluksena	4
1.3	Aiempaa tutkimusta	6
2	TEORIA	11
2.1	Intertekstuaalisuus käsitteenä	11
2.2	Intertekstuaalisuuden jaottelua.....	13
2.2.1	Avoin intertekstuaalisuus	14
2.2.2	Perustava intertekstuaalisuus.....	16
3	AINEISTO JA MENETELMÄ	18
3.1	Tinderin profiilitekstit aineistona	18
3.2	Intertekstuaalisuusanalyysi menetelmänä	20
4	ANALYYSI	23
4.1	Profiilitekstien intertekstuaalisuus	23
4.1.1	Viittaukset profiilin muihin osiin.....	23
4.1.2	Viittaukset populaarikulttuuriin.....	26
4.1.3	Viittaukset toisen puheeseen	31
4.1.4	Viittaukset yleisiin käsityksiin.....	32
4.1.5	Muiden genrejen hyödyntäminen	35
4.2	Intertekstuaalisten ilmausten funktiot	37
4.2.1	Itsepromootioon liittyvät funktiot	38
4.2.2	Seuranhakutilanteeseen liittyvät funktiot.....	41
4.2.3	Tinderiin ja seuranhakuun liittyviä normeja kyseenalaistava funktio	43
5	PÄÄTÄNTÖ	45
5.1	Tutkimustulokset	45
5.2	Tutkimuksen arviointi.....	50
5.3	Jatkotutkimuksen aiheita	51
	LÄHTEET	54

LIITTEET

1 JOHDANTO

Kuten elämämme muutkin osa-alueet, myös seuranhaku on siirtynyt entistä enemmän internettiin viimeisen vuosikymmenen aikana. Aikaisemmin sanomalehtien sivuilla olleet seuranhakuilmoitukset (ks. esim. Muikku-Werner 2009) ovat vähentyneet vuosien saatossa itse lehtienkin menekin hiipuesssa. Niiden sijaan seuraa etsitään ensisijaisesti nyt erilaisten verkkoalustojen ja sovellusten kautta. Bisneksessä liikkuu niin rahaa kuin käyttäjiäkin, ja esimerkiksi Suomessa yksin asuvien viime vuosina lisääntynyt määrä (SVT 2022) viestii osaltaan potentiaalisten käyttäjien määrän kasvusta.

Osin tästä syystä eri sivustoja ja sovelluksia on runsaasti, ja niitä julkaistaan jatkuvasti lisää myös Suomessa. Esimerkiksi vuoden 2021 lokakuussa julkaistiin suomalainen nettideittipalvelu Lovena (Arola 2021). Tällaista uutta suomalaista alustaa tuskin perustettaisiin, jos sille ei löytyisi markkinoilla sekä tilaa että kysyntää eli potentiaalisia käyttäjiä. Lisäksi yleistyvät muun muassa jaettuihin arvoihin perustuvat alustat. Tällainen on esimerkiksi kristillisyyteen pohjaava Valo, josta julkaistiin älypuhelimessa toimiva sovellus vuoden 2021 kesäkuussa (Heinonen-Tricarico 2021). Lukuisista vaihtoehtoista todennäköisesti tunnetuin seuranhakualusta on kuitenkin Tinder. Maailmanlaajuisesti seuranhakusovellukseksi itseään tituleeraava Tinder kertoo sivuillaan, että sen käyttäjät ovat saaneet yhteensä 55 miljardia osumaa, mikä takia se kutsuu itseään maailman suosituimmaksi maksuttomaksi nettideittailusovellukseksi (Tinder 2021).

Jo viisi vuotta sitten julkaistussa Tinder-aiheisessa tutkimuksessa esitettiin, että seuranhakuun ei suhtauduta enää yhtä kielteisesti tai peitellen kuin aikaisemmin. Syitä tälle ovat deittailun yleistyminen ja siirtyminen verkkosivustoilta sovelluksiin, mikä on mahdollistanut niiden käytön lähes missä vain (Ranzini & Lutz 2017). Samalla ajan kuluessa oman seksuaalisen suuntautumisen ja eroottisten mieltymysten kertomisesta on tullut sallitumpaa (Muikku-Werner 2003: 342), ja samanlainen, jopa yhteiskunnallinen kehitys on jatkunut viime vuosikymmeninä. Tämä entisestään arkipäiväistynyt suhtautuminen seuranhakuun näkyy myös aiheen julkisessa käsitelyssä. Seuranhakuun ja Tinderiin viitataan monin tavoin esimerkiksi populaarikulttuurissa ja sen erästä lieveilmiötä/hyväksikäyttöä käsittelevä dokumentti, The

Tinder swindler, ilmestyi tämän vuoden helmikuussa Netflixissä. Dokumentti nousi heti ilmestyttyään kolmeksi viikoksi Netflixin viikon katsotuimmaksi englanninkieliseksi elokuvaksi ja ensimmäisen kuukauden ajan tätä kaksituntista dokumenttia oli katsottu yli 172 miljoonan tunnin ajan (Netflix 2022), mikä kertoo suuresta kiinnostuksesta aihetta kohtaan. Lisäksi viime aikoina on uutisoitu, kuinka Tinderiä on käytetty jopa sotarintamalla (Parker 2022).

Vaikka aihe on sekä ilmeisen ajankohtainen että käyttäjien määrän ja vaikutus-
sensakin takia merkittävä, Tinderiä on Suomessa tutkittu jopa yllättävän vähän. Kansainvälistä tutkimusta on jonkin verran. Esimerkiksi muutamia Tinderin käyttöä sosiologisesta näkökulmasta tarkastelevia tutkimuksia on tehty, mutta kielitieteellistä tutkimusta on hyvin vähän. Tutkimusaukko on siten ilmeinen, ja pyrin osaltani täyttämään sitä. Esittelen aikaisempaa tutkimusta tarkemmin luvussa 1.3.

Kielitieteellä olisi kuitenkin paljon annettavaa Tinderille ja sen käyttäjille: Profiili(teksti)en sisällöt kertovat käyttäjänsä lisäksi erilaisista yhteiskunnallisista ja kulttuurisista arvoista ja normeista, joita on syytä tutkia ja tiedostaa monestakin eri syystä. Toisaalta myös sovellusta seuranhakuun käyttävät käyttäjät todennäköisesti hyötyisivät tutkitusta tiedosta esimerkiksi toimiviin profiileihin tai aloituksiin liittyen. Kuten yllä jo totesin, Tinderillä on valtavasti käyttäjiä, minkä takia yksittäinen henkilö saattaa hukkaa massaan – ellei hän pysty jollain tavalla erottautumaan (positiivisesti) muista. Tinderin kontekstissa itseä markkinoidaan erityisesti hyvillä kuvilla, ja sitä onkin kritisoitu pinnalliseksi visuaalisen painotuksensa takia. Toisaalta hyvää profiiliin kirjoitettua esittelytekstiä pidetään myös arvokkaana profiilin osana, ja hienolla profiilitekstillä voi koittaa kompensoida huono(laatuise)mpia kuvia ja toisin päin. Joka tapauksessa profiilissa käytetyllä kielellä on merkitystä, sillä kaikkea siihen kirjoitettua voidaan sisällyttää mielikuvaan, jota toiset sovelluksen käyttäjät tekevät yksittäisestä käyttäjästä hänen profiilinsa perusteella (Visakko 2015).

Tämän tutkimuksen keskiössä oleva intertekstuaalisuus eli usean tekstin läsnäolo yhdessä tekstissä on eräs tapa, miten omaa profiilitekstiä voi lähteä rakentamaan. Intertekstuaalisuus on kielen vääjäämätön ominaisuus (esim. Fairclough 1992: 84), mutta sitä voi käyttää myös intentionaalisesti monin eri tavoin tuomaan tekstiin positiivisella tavalla uniikkia sisältöä, mitä pidetäänkin tavoiteltavana seuranhakuilmoituksissa (Visakko 2015: 165–166). Huomasin itse toisten Tinderin käyttäjien profiilitekstejä lukiessani, että niissä esiintyy tai hyödynnetään toisia tekstejä runsaasti ja eri tavoin, mikä innosti ilmiön tieteellisempään tarkastelemiseen. Tinderin suomenkielisiä profiilitekstejä on tarkasteltu oikeastaan vain representaatioiden näkökulmasta, joten niiden intertekstuaalisuuden analysointi laajentaa aikaisempaa näkökulmaa ja käsitystä kyseisten tekstien kielellisistä piirteistä. Toisaalta intertekstuaalisuuden hyödyntämistä on aiemmin tarkasteltu esimerkiksi mainoksissa (esim. Mäntynen & Shore 2014: 745–746) ja muissa mainosmaisissa tai markkinoivissa teks-

teissä (ks. esim. uutistekstistä ja niiden otsikoista Fairclough 1992: 105–113), jollaisiksi seuranhakuprofiilitkin voi mieltää: käyttäjien kiistattomalle enemmistölle kun on tärkeintä esittää itsensä hyvässä valossa – eli markkinoida itseä – ja samalla kertoa mahdollisesti samanaikaisesti sekä itsestä että siitä, millaista seuraa etsii. Lisäksi käyttäjä voi rajata hakunsa ulkopuolelle sellaisia ihmisiä, joita hän ei toivo tavoitavansa, esimerkiksi juuri intertekstuaalisuuden avulla. Ihmiset eivät nimittäin huomaa tai ymmärrä teksteistä samoja asioita, joten intertekstuaalisuuden käytöllä voi olla tällaisiakin puolia oman persoonan avaamisen lisäksi. Pelkkien kielellisten piirteiden lisäksi onkin tärkeää tarkastella intertekstuaalisten ilmausten käytön syitä.

Käyn seuraavaksi lyhyesti läpi tämän maisterintutkielman rakenteen. Tässä luvussa määrittelen tutkimuksen tavoitteen ja tarkemmat tutkimuskysymykset. Esittelen sen jälkeen yleisellä tasolla Tinderiä seuranhakusovelluksena ja käyn läpi siitä aiemmin tehtyä tutkimusta. Luvussa 2 avaatan tutkimukseni teoriataustaa eli intertekstuaalisuutta ja erittelen konkreettisesti sen eri puolia. Sen jälkeen kerron tutkimuksen toteuttamisesta käytännön tasolla luvussa 3. Esittelen siinä aineistoni ja tutkimusmenetelmäni eli intertekstuaalisuusanalyysin. Luku 4 eli aineiston analyysi jakautuu useampaan alalukuun, joissa tarkastelen ensin profiilitekstien intertekstuaalisuutta ja sen jälkeen näiden intertekstuaalisten ilmausten funktioita. Kokoan tutkimustulokseni yhteen luvussa 5. Samalla arvioin tutkimukseni toteutusta ja siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lopuksi esittelen tutkimuksen aikana ja sen jälkeen tulleita aihe-ehdotuksia jatkotutkimukselle.

1.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää intertekstuaalisuuden käyttöä seuranhakusovellus Tinderin käyttäjien profiiliteksteissä. Tarkastelen aihetta seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

1. Millaista intertekstuaalisuutta profiiliteksteissä on?
2. Millaisia funktioita intertekstuaalisilla ilmauksilla on?

Aivan ensin on hyvä tutkia profiilitekstien intertekstuaalisuutta kielellisestä näkökulmasta sekä kartoittaa käytettäviä ilmauksia ja viittausten kohteita. Toiseen tutkimuskysymykseeni vastaamalla pyrin puolestaan selvittämään, mitä eri funktioita intertekstuaalisilla ilmauksilla on. Tarkoitukseni on pohtia, miksi ilmauksia on käytetty ja mitä niiden avulla kerrotaan tai saadaan aikaan: ovatko ne humoristisia sutkauksia, representoidaanko niiden avulla itseä tai toisia tai pyritäänkö tekstiin liitetyllä kaverin antamalla kehulla todistamaan omia hyviä puolia? Samalla suhteutan intertekstuaalisten ilmausten funktioita käyttäjien kertomiin motiiveihin käyttäen Tinderiä. Aikaisemmassa tutkimuksessa on nimittäin osoitettu, että Tinderin käytön

motiivi vaikuttaa oman itsen representoimiseen (Ranzini & Lutz 2017), joten asiaa on relevanttia tarkastella tässäkin tutkimuksessa.

Vastaan tutkimuskysymyksiini niiden mukaisesti eriteltyissä analyysiluvuissa 4.1 ja 4.2. Havainnot menevät osin päällekkäin ja limittäin, minkä takia niiden erottelemista erillisiksi luvuiksi voi paikoin kyseenalaistaa. Toisaalta alalukujen avulla analyysi pysyy terävänä ja lukijaystävällisenä. Kokoan analyysini havainnot vielä tiiviisti päätännössä eli luvussa 5.1.

1.2 Tinder seuranhakuovelluksena

Tinder on vuonna 2012 julkaistu, tällä hetkellä maailman suosituin ilmainen netti-deittailuovellus (Tinder 2022). Se on ensimmäisiä seuranhakuovelluksia, joka on suunniteltu nimenomaan sovellukseksi älypuhelimelle (Sumter, Vandenbosch & Ligtenberg 2017) ja vasta sen jälkeen siitä on julkaistu verkkosivuversio. Kyse on sijaintiin perustuvasta reaaliaikaisesta seuranhakuovelluksesta, jolla käyttäjä voi nähdä toisia käyttäjiä tyypillisesti enintään 160 kilometrin säteellä omasta sijainnistaan. Sovelluksella oli kahdeksan vuotta sitten tehdyn tutkimuksen mukaan 102 000 käyttäjää Suomessa (Milton Creative 2014), mutta käyttäjämäärä on mitä todennäköisimmin kasvanut tästä.

Tinderin toimintamekaniikka on yksinkertainen. Täysi-ikäisen käyttäjän täytyy ensin luoda profiili ja kertoa vähintään perustiedot itsestään eli profiilissa näkyvä nimi ja ikä sekä liittää profiiliin kuva. Halutessaan käyttäjä voi lisäksi kirjoittaa itsestään kuvauksen (engl. *bio*), josta käytän tässä tutkimuksessa selkeyden takia sanaa profiiliteksti. Näiden lisäksi käyttäjä voi kertoa profiilissaan asuinpaikkansa, ammattinsa, työ- ja opiskelupaikkansa, seksuaalisen suuntautumisensa ja enintään viisi mielenkiinnonkohdettaan. Lisäksi hän voi linkittää profiiliinsa Instagram-tilinsä, Spotifyssa eniten kuuntelemaansa artistit ja suosikkikappaleensa. Sovelluksen maksullisissa versioissa käyttäjä voi valita, että esimerkiksi hänen ikänsä tai sijaintinsa ei näy profiilissa.

Tämän jälkeen käyttäjä määrittelee, selaileeko hän miesten, naisten vai kaikkien profiileita, minkäikäisiä käyttäjiä hän haluaa nähdä (ikähaitari 18–55+) ja kuinka kaukaa (hakusäde 0–160 kilometriä). Muun muassa näiden tietojen perusteella algoritmi alkaa ehdottamaan potentiaalisia kumppaniehdokkaita. Jokaisen kandidaatin kohdalla käyttäjä pyyhkäisee eli ”swaippaa” joko vasemmalle, jolloin hän ei jostain syystä pidä vastaantulevasta profiilista, tai oikealle, jolloin päinvastaisesti profiili miellyttää häntä tai kyseinen käyttäjä vaikuttaa hänestä kiinnostavalta. Kun molemmat käyttäjät ovat pyyhkäisseet toisensa oikealle, syntyy osuma (engl. *match*) ja käyttäjät voivat alkaa keskustelemaan keskenään.

On vielä huomautettava, että käyttäjän profiilista on kaksi eri näkymää. Profiilista näkyy ensimmäiseksi yksi kuva – mahdolliset muutkin profiilikuvat ovat selatavissa heti ensinäkymässä – sekä käyttäjän asetuksista ja mahdollisista maksullisista versioista riippuen nimi, ikä ja enintään kaksi riviä profiilitekstiä tai sellaisen puuttuessa käyttäjän valmiista listauksesta valitsemia mielenkiinnonkohteita. Tästä näkymästä profiilin voi klikata auki, jolloin pääsee näkemään mahdollisen profiilitekstin jatkon ja muutkin profiilissa kerrotut tiedot.

Kuvailen seuraavaksi tiiviisti Tinderin profiilitekstiä genrenä eli millainen se on niin kieleltään, sisällöltään kuin funktioltaan. Genren tyypillisyyksien määrittely on tärkeää erityisesti analyysiluvun 4.1.5 takia, koska kyseisessä luvussa käsitellään muiden profiiliteksteissä hyödynnettyjen genrejen piirteitä, jolloin eri genret on syytä erottaa toisistaan. Vaikka profiiliteksti ei ole genreltään kovinkaan vakiintunut, teksteissä on yhtäläisyyksiä 1) keskenään, 2) muissa konteksteissa julkaistujen kontakti-ilmoitusten ja 3) muiden sosiaalisen median profiilien kanssa.

Käyttäjä ja hänen eri puoliensa esitleminen on keskiössä niin Tinderprofiilien kuin muidenkin kontakti-ilmoitusten (Muikku-Werner 2009) ja sosiaalisen median profiilien (ks. esim. Twitter-profiiliteksteistä Rogers & Jones 2021) teksteissä. Tyypillisesti käyttäjä kertoo itsestään erilaisia asioita, kuten asuinpaikka, harrastukset/mielenkiinnonkohteet ja elämäntilanne (Mäkelä 2016). Sisällön osalta Tinderin profiiliteksteissä toistuu markkinoiva sävy. Lisäksi huomionarvoista on muun muassa avoin puhe (omasta) seksuaalisuudesta ja seksimieltymyksistä, josta on viime vuosikymmeninä tullut sallitumpaa ja yleisempää muissakin kontakti-ilmoituksissa (Muikku-Werner 2003: 342). Profiilitekstit ovat suhteellisen lyhyitä, Tinderissä enimmillään 500 merkkiä, ja usein listamaisia luetteloita, kuten Leskeläkin (2020) on havainnut. Substantiivilistojen käyttö on havaittu tyypilliseksi tavaksi kuvata itseä myös Twitter-profiiliteksteissä (Rogers & Jones 2021: 4). Profiilitekstien kieli on yleensä lukijaystävällistä puhekieltä – murteelliset ilmaukset ovat aineistoni perusteella odotuksenvastaisia – ja oikeinkirjoitussääntöjen noudattamiseen suhtaudutaan vaihtelevasti. Edellä mainittu markkinoiva sävy liittyy tekstin todennäköisimpään funktioon: tavoitteena on pääsääntöisesti vaikuttaa potentiaaliselta kandidaatilta ja saada tykkäyksiä (Ranzini & Lutz 2017).

On kuitenkin hyvä muistaa, että kaikki Tinderin käyttäjät eivät etsi seuraa eivätkä kaikki profiilitkaan siten ole seuranhakuun tarkoitettuja – saati muutenkaan samanlaisia. Silti todennäköisesti kaikilla käyttäjillä on tietynlainen ajatus tavanomaisesta tai prototyyppisestä profiilitekstistä. Tätä mielikuvaa voidaan joko hyödyntää kirjoittamalla sen kaltainen teksti tai esimerkiksi kritisoida tekemällä tekstistä jollain tavalla odotuksenvastainen. Käsitelen tätä tekstin sisällön ja funktion suhdetta tarkemmin luvussa 4.2.

Vaikka tutkimusasetelmani takia keskityn erityisesti profiiliteksteihin, Tinderille ominaista on kuvien merkitys ja vastaavasti kirjallisen esittäytymisen alisteinen asema. Kuvat ja teksti kuitenkin liittyvät toisiinsa monin tavoin kiinteästi, ja profiilin avausnäkyvässä ne ovat jopa konkreettisesti päällekkäin. Kuvien ja tekstin suhde tuli myös tässä tutkimuksessa selkeästi ilmi, vaikka kuvat oli rajattu tutkimusasetelman ulkopuolelle. Toisaalta Tinder mahdollistaa monien muiden tietojen kertomisen, mikä samalla monipuolistaa käyttäjän mahdollisuuksia rakentaa itsestään haluamansa kaltainen mielikuva.

Merkittävää on myös se, että profiiliin voi linkittää eri sosiaalisen median kanavia. Tämä mahdollisuus luo mielikuvaa, että Tinder on yksi some-kanavista, ja siten käyttäjän julkaisemaa profiilia voi pitää yhtenä hänen sosiaalisen median profiileistaan tai osana hänen sosiaalisessa mediassa representoimaansa persoonaa, kokonaismielikuvaa. Esimerkiksi Instagram-käyttäjätunnuksensa kertomalla käyttäjä voi näyttää muille käyttäjille itsestään mahdollisesti toisenlaisia puolia (Mäkelä 2016: 35–36). Myös tässä tutkimuksessa 66 prosenttia käyttäjistä kertoi käyttävänsä Tinderiä vain tai myös viihteen tai ajankuluttamisen takia (ks. myös Ranzini & Lutz 2017), mitä voi pitää some-kanaville tyypillisenä (ks. esim. motiiveja tiedon jakamiseen Facebookissa Kim, Lee & Elias 2015). Tinderiä voidaan käyttää myös yhdessä: käyttäjä voi ystäviensä kanssa sekä miettiä omaa profiiliaan että selata muita käyttäjiä. Osaltaan tämän on mahdollistanut ylempänä kuvaamani kyseisen sovelluksen arkipäiväistyminen. Tinderissä, sen käytössä ja käyttäjien profiileissa on siis runsaasti sosiaaliselle medialle tyypillisiä piirteitä, vaikkakaan seuranhakusovelluksia ei yleensä lasketa tyypillisten tai perinteisten some-kanavien joukkoon (Wu & Trottier 2022). Mieltää Tinderin sitten some-kanavaksi tai ei, tämä laajempi sosiaalisen median ja verkostoitumisen konteksti on kuitenkin tärkeää huomioida Tinderin käyttöä tarkasteltaessa.

1.3 Aiempaa tutkimusta

Kuten jo aikaisemmin toteisin, on jopa yllättävää, että Tinderiä on tutkittu Suomessa kielitieteellisestä näkökulmasta ilmeisesti vain Mona Mäkelän (2016) pro gradu -tutkielmassa. Mäkelä on tarkastellut Tinderin mieskäyttäjien profiilitekstien merkityskategorioita ja niiden kielellisiä ilmaisuja, eli miten teksteissä representoidaan itseä ja toista. Hän erottelee yhdeksän merkityskategoriaa, joihin kuuluvien ilmausten funktiona on pääasiallisesti representoida itseä. Tyypillisimmin tämä tarkoittaa paikkakunnan, koulutuksen, ammatin ja harrastusten tai mielenkiinnonkohteiden kertomista. Lisäksi käyttäjät kertovat usein omasta pituudestaan ja muista sosiaalisen median kanavistaan. He myös kuvailevat luonnettaan erilaisin ilmaisuin ja ko-

rostavat erityisesti huumorintajuaan ja toisaalta kiinnostustaan matkustella. Jotkin käyttäjät ilmaisevat myös, millaista seuraa etsivät ja että keskustelunavauksen voi tehdä kumpi tahansa osapuoli. Sen sijaan teksteissä kuvaillaan toisia hyvin vähän. (Mäkelä 2016.) Mäkelän havainnot sekä selittävät että tukevat myös tämän tutkimuksen analyysia ja tuloksia. Tutkimukseni onkin oiva jatko tälle, sillä se monipuolistaa kuvaa profiilitekstien kielellisistä piirteistä.

Seuranhakuilmoituksia on tutkittu suomalaisessa kontekstissa kielellisesti toki muuten. Syvällisimmin aiheeseen on paneutunut Pirkko Muikku-Werner (2003; 2009), joka on tutkinut lehdissä julkaistuja kontakti-ilmoituksia useista eri näkökulmista, aina niiden kielellisistä piirteistä sisältöjen ajalliseen vaihtuvuuteen. Hänen havaintonsa ovat mielenkiintoisia ja tämän tutkimuksen kannalta relevantteja, sillä esimerkiksi Tinderiin ja muille seuranhakualustoille kirjoitetut ilmoitukset ovat selkeää jatkumoa lehtien sivuille muotoiltuihin kontakti-ilmoituksiin. Teksteissä on kuitenkin myös eroja: Lehtien kontakti-ilmoituksissa tyypillistä on, lähinnä hyvin rajatun tilan takia, lyhenteiden käyttö ja sanojen lyhentäminen, eläinmetaforat sekä ainakin joissakin lehdissä houkuttelevat otsikot. Myös ilmoittajien nimimerkit tuovat tekstiin omanlaista sävyään. (Muikku-Werner 2009: 242–313.) Tällaisia kielellisiä piirteitä ei kuitenkaan esiinny käytännössä ollenkaan Tinderin profiiliteksteissä, vaikka niissäkin ilmaisua rajoittaa 500 merkin raja. Lehdissä julkaistujen kontakti-ilmoitusten olemus ja tekstilaji on kuitenkin merkittävä tausta aineistolleni.

Sen sijaan Tomi Visakko (2015) on tutkinut väitöskirjassaan seuranhakuilmoituksia genren näkökulmasta, ”kulttuurisena työkaluna”. Tämä tarkoittaa sitä, että seuranhakuilmoituksia käytetään ja niitä tulkitaan kulttuuristen käsitysten mukaan. Ihmisillä on tiettyjä mielikuvia ja käsityksiä, miten itsestä on syytä kertoa positiivisella tavalla ja miten samalla kielellisesti voi tavoittaa juuri haluamiaan käyttäjiä. Tätä kontrolloidusti luotua positiivista vaikutelmaa itsestä Visakko nimittää itse-promootioksi. Käytän kyseistä käsitettä myös tässä tutkimuksessa aineiston analyysin yhteydessä.

Visakko keskittyy aineistonsa seuranhakuilmoitusten faktasisällön sijaan pikemminkin siihen, miten kielelliset valinnat luovat käyttäjästä tietynlaisen kuvan, performanssin, miten näitä performansseja tulkitaan ja mitä käsityksiä tai odotuksia niihin liittyy. Osin kielenkäytön intentionaalisuuden takia kyse on samalla eri asioiden ja ihmistyyppien arvottamisesta, ja itsepromootion avulla henkilö voikin yrittää kasvattaa tai osoittaa omaa arvoaan seuranhakuilmoituksissa. Visakko havainnoi kyselytutkimuksen avulla, miten (eri tavoin) performansseja todella tulkitaan. Lisäksi hän monipuolistaa analyysiaan tarkastelemalla muun muassa verkkokeskusteluja, otetta tv-ohjelmasta ja deittailuun liittyviä opaskirjoja, jotka osaltaan muokkaavat yleisiä käsityksiä arvottamisen taustalla. (Visakko 2015.)

Hänen tutkimuksensa osoittaa muun muassa, miten seuranhakuilmoituksia ja niissä esitettyjä performansseja rakennetaan kirjallisesti. Mielenkiintoista on, että näitä ilmoituksia lukevat henkilöt tunnistavat tyypillisesti vain osan itsepromootioon liittyvistä ilmauksista. Lisäksi, vaikka kyselytutkimuksen osallistujat tulkitsevat seuranhakuilmoituksia hyvin eri tavoin, jopa vastakkaisesti, eri tulkinnat pystytään kuitenkin perustelemaan tai selittämään henkilöiden tulkintaa ohjaavien mallien ja olettamusten avulla. (Visakko 2015.) Tutkimus osoittaa selvästi, että seuranhakuilmoitukset ovat kulttuuristen käsitysten varaan rakentuvia ja niiden kautta tulkittavia tekstejä, joissa kaikkea aina sanavalinnoista oikeinkirjoitukseen voidaan tulkita merkkeinä kirjoittajan olemuksesta.

Tinder-aiheisista tutkimuksista haluan nostaa esiin vielä muutaman muun muassa sosiologian näkökulmasta tehdyn tutkimuksen. Tällaiset ovat monin tavoin merkittäviä oman tutkimukseni kannalta. Kielen sosiaalisen luonteen takia profiilitkstejä ei nimittäin ole mielekästä tarkastella täysin irrallisina vaan päinvastoin yhteiskunnan ympäröiviin asenteisiin, arvoihin ja käyttäjän omiin motiiveihin liittyvinä ja niihin peilaten.

Tinderin käyttäjien itserepresentaatiota (engl. *self-presentation*) ja siihen vaikuttavia tekijöitä ovat tutkineet Giulia Ranzini ja Christoph Lutz (2017). He tarkastelevat asiaa kolmesta eri näkökulmasta eli miten itserepresentatioon vaikuttavat 1) Tinderin käytön motiivit, 2) psykologiset muuttujat (narsismi, itsetunto ja yksinäisyys) sekä 3) käyttäjän demografiset ominaisuudet eli ikä, sukupuoli, koulutustaso ja seksuaalinen suuntaus. Tutkijoiden kyselyyn vastasi noin 500 yhdysvaltalaisista.

Tutkimuksen mukaan käyttäjät käyttivät Tinderiä useasta syystä, ja korostu-neesti viihteen (engl. *entertainment*) takia. Demografiset ominaisuudet kuitenkin vaikuttavat käytön syyhyn: Ensinnäkin sukupuoleltaan mieheksi identifioituneet käyttävät Tinderiä todennäköisimmin seksiseuran ja parisuhteen etsimiseen sekä matkaillessaan ja naiset puolestaan minuuden vahvistamiseen (engl. *self-validation*) ja ystävien etsimiseen. Myös iällä havaittiin olevan vaikutusta, sillä vanhemmat käyttäjät etsivät ystäviä eivätkä käyttäneet sovellusta minuuden vahvistamiseen yhtä paljon kuin nuoremmat. Sen sijaan korkeammin koulutetut käyttivät sovellusta minuuden vahvistamiseen enemmän kuin vähemmän koulutetut. Lisäksi seksuaalinen suuntautuminen vaikutti motiiviin käyttää Tinderiä seksiseuran etsimiseen: homot ja biseksuaalit etsivät sitä enemmän kuin heterot. Itsetunto ja Tinderin käytön motiivit vaikuttivat eniten siihen, representoiko käyttäjä itseään todenmukaisesti vai epäautenttisesti. Motiivien selkeän vaikutuksen takia tutkijat pitivätkin tärkeänä, että käyttäjien motiivien tarkastelu otettaisiin useammin tutkimukseen mukaan. (Ranzini & Lutz 2017.) Näin onkin tehty tässä tutkimuksessa.

Mielenkiintoista on kuitenkin se, että Ranzinin ja Lutzin (2017) mukaan seuranhaussa suhteellisen uudet ja leikkisät motiivit – eli Tinderin käyttö matkustaessa

ja viihteenä – olivat yleisimpiä, mutta ne eivät kuitenkaan vaikuttaneet käyttäjien itserepresentaatioon. Havainto on kiinnostava tutkimukseni kannalta ja herättää tarkastelemaan, tulevatko tällaiset motiivit profiileissa esiin (edes) kielellisesti. Toisaalta Tinderiä on tarkasteltu juuri pelillisyyden näkökulmasta (Garda & Karhulahti 2021), mikä osoittaa, että Tinder todella nähdään ajoittain pelinä tai sovelluksena, jolla kuluttaa aikaa.

Myös Juuso Puranen (2016) on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan, miten Tinderin käyttö vaikuttaa ihmisen identiteettiin ja itsen esittämiseen. Hänen tietojärjestelmätieteen oppiaineeseen tehty tutkimuksensa selvittää 15 käyttäjän motiiveja käyttää Tinderiä. Samalla käyttäjät ottavat kantaa toisten profiileihin ja tuovat esiin erilaisia normeja niin itse profiileihin kuin seuranhakuun liittyen. (Puranen 2016.) Nämä käyttäjien käsitykset ovat samankaltaisia omassa aineistossani esiintyvien ajatusten kanssa, kuten tulen myöhemmin osoittamaan.

Tinderin vahvaa visuaalista painotusta vähintään sivutaan useimmissa tutkimuksissa. Kuviin keskittyvää tutkimusta ovat tehneet Jennifer Sedgewick, Meghan Flath ja Lorin Elias (2017), jotka vertailevat nais- ja mieskäyttäjien yhteensä 557 profiilikuvaa. Heidän mukaansa sekä miehet että naiset käyttävät kuvina selfieitä, mutta kuvakulma vaihtelee: Miehet ottavat useammin kuvia itsestään alhaalta päin, tutkijoiden mukaan vaikuttaakseen pitkiltä ja siten voimakkailta. Naiset puolestaan kuvaavat itseään tyypillisemmin ylhäältä päin, päinvastaisesti vaikuttaakseen lyhyemmiltä. (Sedgewick, Flath & Elias 2017.) Vaikka kuvia tunnutaan ajoittain pitävän Tinderissä tärkeämpinä kuin profiilitekstiä, ne joka tapauksessa luovat yhdessä konaisuuden ja ovat toisiaan täydentäviä osia käyttäjän itserepresentaatiossa.

Myös osuman saamisen jälkeisiä keskusteluja on tutkittu. Christian Licoppe (2021) on tarkastellut vuorovaikutuksellisesta näkökulmasta Grindrissä käytyjä keskusteluja ja Licoppe, Carole Anne Riviere ja Julien Morel (2016) Tinderissä käytyjä keskusteluja osuman muodostumisen jälkeen. Tutkimusten mukaan kyse ei kuitenkaan ole aivan tavanomaisesta keskustelusta, sillä siinä on omia erityisiä piirteitään. Käyttäjät voivat esimerkiksi kirjoittaa kerralla useita viestejä, joista osa vastaa aikaisempiin viesteihin ja osa on uusia keskustelunavauksia. Tyypillistä on myös esittää kysymyksiä nopeasti peräkkäin ja siten selvittää rivakasti oleellisiksi miellettyjä asioita. Vuorot eivät noudattele perinteistä ajatusta dialogista, mutta käyttäjät kuitenkin mieltävät sen sellaiseksi. Kiinnostavaa on erityisesti Tinderin käyttäjien käsitys, että jos vastapuolta ei hänen viestiensä takia pidetä puheliaana henkilönä, se viestii siitä, että hän ei ole riittävän sitoutunut keskusteluun. (Licoppe 2021; Licoppe, Riviere & Morel 2016.) Olisi mielenkiintoista tietää, kuinka laajasti jaettu kyseinen käsitys on ja kattaako se viestien lisäksi käyttäjien profiilitekstit.

Vaikka tämän tutkimuksen varsinaisena fokuksena ei ole sosiaalinen media tai siihen liittyvät ilmiöt, ei tätä laajempaa kontekstia voi sivuuttaa. Tinderiä voi pitää

yhtenä sosiaalisen median kanavana ja siten sinne tehtyä profiilia voi pitää henkilön yhtenä some-profiilina, jotka voivat muodostaa yhdessä kokonaisuuden (ks. luku 1.2). Sosiaalisen median profiileja ei kuitenkaan ole juuri tutkittu intertekstuaalisuuden näkökulmasta, vaikka kyse on todella tärkeästä ja somelle myös tyypillisestä jakamisen, uudelleenvälittämisen ja kommentoinnin ilmiöstä (Jones, Chik & Hafner 2015). Sen sijaan esimerkiksi Ann Amicucci (2020) on tutkinut opiskelijoiden Facebook-kirjoituksia identiteetin rakentumisen näkökulmasta. Samalla hän on tarkastellut intertekstuaalisuuden käyttöä sekä toisaalta tunnistamista niistä. Tutkittavana on kuitenkin vain kaksi opiskelijaa ja lopputuloksena lähinnä se, että intertekstuaalisuuden syvällisempi opettaminen olisi heille hyödyllistä. (Amicucci 2020.) Samankaltaista intertekstuaalisuuden hyödyntämistä on tutkinut Camilla Vásquez (2015), joka tarkastelee asiakkaiden internettiin kirjoittamia arvosteluja.

On myös hyvä huomata, että useimmat sosiaalisen median kanavat vaikuttavat muihin (sosiaalisen median) kanaviin ja alustoihin. Esimerkiksi alustojen affordanssit eli tietynlaiset ominaisuudet tai mahdollisuudet tuntuvat leviävän sovelluksesta toiseen sisällöllisen vaikuttamisen ja vaikuttumisen lisäksi. Sofia Caldeira, Sofie Van Bauwel ja Sander De Ridder (2022) ovat tutkineet juuri tällaista ilmiötä, eli millaisia intertekstuaalisia suhteita naisille suunnattujen muotilehtien ja Instagramin välillä on. He vertailevat 18 lehden ja 77 satunnaisesti valitun ”tavallisen” Instagram-käyttäjän välittämää kuvastoa naisellisuudesta. Aihetta tarkastellaan tutkimusasetelman takia erityisesti visuaalisesta näkökulmasta, kuvien avulla, mikä toisaalta on hyvin ominaista myös Tinderille. Vaikka naisellisuutta tuodaan moninaisemmin esiin Instagramissa, tutkijat näkevät alustojen välillä vastavuoroista vaikuttamista, joka myös muuttaa molempien representointitapoja ja siten käsityksiämme kulttuurisesti juuri nyt hyväksyttävästä naisellisuudesta. Havainto on yhteiskunnallisesti merkittävä ja motivoi edelleen tämänkin tutkimuksen merkitystä.

Nämä ja muutkin aiheeseen liittyvät aikaisemmat tutkimukset osoittavat sen, kuinka monesta eri näkökulmasta seuranhakua on syytä tarkastella. Kyse ei ole pelkästään ihmisten pyrkimyksistä löytää toisiaan, vaan seuranhakuun liittyy niin yhteiskunnallisia normeja ja odotuksia kuin eri alustojen asettamia mahdollisuuksia ja rajoituksia. Käyttäjälähtöisempää näkökulmaa aiheeseen tuo seuranhaun ytimessä olevan itsen representoimisen ja markkinoinnin sekä näihin vaikuttavien seuranhaun motiivien tarkastelu. Tämä tutkimus täydentää määrältään toistaiseksi vähäiseksi jäänyttä kielellistä tutkimusta suhteellisen uusilla seuranhakualustoilla julkaistujen profiilien piirteistä. Kuten aikaisemmin kuitenkin mainitsin, profiilitekstit ovat jatkumoa lehtien kontakti-ilmoituksille, joista tehtyyn lingvistiseen tutkimukseen on mielenkiintoista vertailla tämän tutkimuksen tuloksia.

2 TEORIA

Tämän tutkimuksen tärkein teoreettinen käsite on intertekstuaalisuus eli tekstienvälisyys. Se tarkoittaa tekstien tai tekstien elementtien keskinäistä sekoittumista – yhdessä tekstissä on siis läsnä muitakin tekstejä (Fairclough 2003: 39; Heikkinen, Lauerma & Tiililä 2012a: 100–101). Kyse voi olla esimerkiksi sanatason ilmiöistä, laajemmista diskursseista eli kielenkäyttötavoista tai tekstin visuaalisesta ilmeestä (Heikkinen, Lauerma & Tiililä 2012a: 100–101). Intertekstuaalisuus ei ole vain kirjoitetun tekstin piirre, vaan se on tyypillistä – ellei peräti väistämätöntä – kaikenlaisissa semioottisissa teksteissä puheesta videoihin. Sitä voi pitää tekstien yhtenä ominaisuutena (Fairclough 1992: 84).

Käyn seuraavaksi luvussa 2.1 tarkemmin läpi intertekstuaalisuutta ja käsitteen historiaa. Suhteutan sitä samalla samankaltaisiin kielellisiin ilmiöihin, kuten dialogisuuteen. Tämän jälkeen esittelen luvussa 2.2 muutaman eri tavan, miten intertekstuaalisuutta on jaoteltu, ja perustelen tässä tutkimuksessa hyödyntämäni jaottelun valintaa.

2.1 Intertekstuaalisuus käsitteenä

Julia Kristeva käytti intertekstuaalisuuden käsitettä ensimmäistä kertaa vuonna 1967 Mihail Bahtinin ajatuksia käsittelevässä esseessään. Hän otti kantaa muun muassa Bahtinin näkemykseen kielen dialogisesta luonteesta ehdottaen tilalle uutta käsitettä. (Kristeva 1993 [1967]: 21–26.) Kun Bahtin (1986: 94) esitti jokaisen ilmaisun kommentoivan aikaisempaa puhetta asiaan tai kyseisiin sanoihin liittyen eli muodostavan dialogisuutta puheiden välille, Kristeva (1993 [1967]: 22–26) pyrki kiinnittämään huomiota pikemminkin tekstien välisiin suhteisiin: tekstejä piti tarkastella aikaisempien tekstien läpi. Intertekstuaalisuus tarjosi mahdollisuuden tutkia tekstien keski-

näistä vaikuttamista ja vaikuttumista laajemmin ja hieman eri näkökulmasta kuin Bahtinin dialogisuus.

Ajatus eri tekstien keskinäisestä vaikutuksesta ja näkymisestä uusissa teksteissä on tietenkin tätä vanhempi. Aiempien tekstien tarkka jäljittely (lat. *mimesis*) ja epäsuorempi näyttäminen (lat. *diegesis*) on kiinnostanut jo ainakin Antiikista lähtien ja sittemmin erityisesti kirjallisuuden- ja tyyliintutkijoita (Kalliokoski 2005a: 17; Heikkinen, Lauerma & Tiililä 2012a: 100–101). Viime aikoina intertekstuaalisuuden käsitettä on hyödynnetty ja tutkittu laajasti varsinkin humanistisilla ja yhteiskuntatieteellisillä aloilla. On jopa esitetty, että sen käyttö on ollut liian runsasta, sillä ajoittain intertekstuaalisuudeksi tai intertekstuaalisiksi on luettu asioita, jotka eivät sitä oikeasti ole. (Heikkinen, Lauerma & Tiililä 2012a: 100–101.) Tämänkin takia koitan eritellä mahdollisimman tarkasti, mitä tarkoitan intertekstuaalisuudella tässä tutkimuksessa ja mihin sen piirteisiin keskityn.

Myös kielitieteessä kyseistä käsitettä on nimittäin määritelty ja jaoteltu eri tavoin. Määrittelyt pohjautuvat kuitenkin tyypillisesti samankaltaiseen ajatukseen kielen perimmäisestä olemuksesta: nyt käytetty kieli rakentuu aikaisemman kielenkäytön pohjalle. Radikaaleimmillaan voidaan ajatella, että kaikki kielenkäyttö on muiden puheen omimista (esim. Bahtin 1986: 88) eli toisilta lainattua – aina sanoista laajempiin kokonaisuuksiin, kuten tekstilajeihin. Tällöinkään sanat eivät varsinaisesti kuulu kenellekään (Bahtin 1968: 88), joten toisen kielenkäytön omiminen tai lainaaminen ovat sanoina merkitykseltään harhaanjohtavia. Toisaalta ne ilmentävät eri henkilöiden käyttämien sanojen ja puhetapojen keskinäistä sidoksisuutta.

Edellistä maltillisemmän käsityksen mukaan käyttämässämme kielessä on aina kaikuja tai selkeästi erottuvia jaksoja aikaisemmista teksteistä. Otamme nämä aikaisempien tekstien palat oman puheemme tai kirjoituksemme lomaan ja sisään. (Heikkinen, Lauerma & Tiililä 2012a: 101.) Kyseisen ajatuksen mukaan yhdistelemme siis teksteissämme jotain omaa ja jotain ”vierasta” mutta tyypillisesti hyvinkin tuttua eli muiden aikaisempia kielenkäyttötapoja. Tässä tutkimuksessa nojaudun tällaiseen tulkintaan intertekstuaalisuuden luonteesta, sillä se mahdollistaa fokuksen keskitämisen tekstin tiettyihin osiin ja piirteisiin eri tavalla kuin jos kaikkea tekstissä olevaa tulisi tarkastella lainattuna.

Kaikkien tekstien voikin ajatella muodostavan yhdessä tekstien maailman (Fairclough 2003: 40) tai lineaarisemmin ajateltuna jatkumon, jolle yksittäinen teksti asettuu (Bahtin 1986: 69, 94; Solin 2006: 73). Tämä yksittäinen teksti rakentuu aiemmin käytetyistä sanoista kielen olemassa olevien rakenteiden mukaisesti – eli ”lainaa” tai hyödyntää ja myös tyyllillisesti noudattelee aikaisempia tekstejä tai vastaa niihin jollain muulla tavalla. Tekstilajin konventioiden lisäksi ja avulla tekstiä voidaan myös muokata sen lukijoita ja käyttötapoja ennakoiden (Solin 2006: 73), mikä edelleen todistaa teksti(e)n vuorovaikutuksellista luonnetta. Tekstin rooli tai olemassaolo

ei pääty tähän, vaan siihen voidaan esimerkiksi viitata myöhemmin suoraan tai sen ilmaisuja voidaan muokaten hyödyntää uusissa teksteissä. Kaikkia tekstejä ei tietenkään lainata eksplisiittisesti tai hyödynnetä myöhemmin, mutta siitä huolimatta ne asettuvat tekstien jatkumolle.

Intertekstuaalisuuden avulla pystyn tässä tutkimuksessa tarkastelemaan profiilitekstiä sekä sisällöllisesti että kielellisesti. Lisäksi suhteutan profiilitekstejä toisiinsa ja myös toisiin genreihin tekstien sisältäessä muidenkin genrejen kuin vain seuranhakuilmoitusten tyypillisiä elementtejä. Tämänkin vuoksi on tärkeää pitää mielessä tekstien vuorovaikutuksellinen suhde ja yksittäiseen tekstiin rakentunut muiden tekstien kommentointi. Bahtinin (1986) dialogisuus käsitteenä ei kuitenkaan nähdäkseni täysin onnistu kuvaamaan esimerkiksi genrejen sekoittumista, jolloin tekstien kirjoittajien äänet eivät varsinaisesti vuorottele vaan kyse on toisenlaisesta aikaisempien tekstien hyödyntämisestä, niihin nojaamisesta. Sen sijaan intertekstuaalisuuden tarkastelu mahdollistaa tämän.

2.2 Intertekstuaalisuuden jaottelua

Mihail Bahtinin (1986: 72) ajatuksissa tekstienvälisyys jakautuu horisontaaliseen ja vertikaaliseen ulottuvuuteen. Kristeva jatkaa tätä jaottelua edelleen: Tekstit – tai pikemminkin lausumat, kuten Bahtin kirjoittaa – ovat vertikaalisessa vuorovaikutuksessa toisiinsa kommentoiden aikaisempia ja ennakoiden tulevia tekstejä. Toisaalta tekstit ja erityisesti sanat ovat myös horisontaalisesti suhteessa kirjoittajaan ja vastaanottajaan. (Kristeva 1993: 22–23.) Käsittääkseni tällaisen tekstien vuorovaikutuksellisuuden ja dialogisuuden perustuvan jäsennostavan avulla voi tutkia erityisesti edellä mainittuja tekstiketjuja. Koska tässä tutkimuksessa tarkastellaan profiilitekstien kielellistä sisältöä ja ilmausten funktioita, Bahtinin jaottelu ei sovi kovinkaan hyvin teoriataustaksi.

Norman Fairclough (1992: 101–136) erittelee puolestaan avoimen ja perustavan intertekstuaalisuuden eli interdiskursiivisuuden, osin tehdäkseen intertekstuaalisuudesta konkreettisemmän ja analyttisemmän ja käytettävämmän käsitteen. Kyseinen jaottelu on lähtöisin ranskalaisesta diskurssianalyysistä, ja Fairclough on kehittänyt sitä sittemmin edelleen. Avoin ja perustava intertekstuaalisuus keskittyvät Bahtinin jaottelua tiiviimmin tekstien tasolla ja välillä tapahtuvaan tarkasteluun. Huomion kohteena eivät ole tekstin kirjoittaja tai vastaanottaja vaan itse teksti ja siinä selkeästi näkyvät tai implisiittisemmin kaikuvat muut tekstit. Käsittelen tätä jaottelua tarkemmin seuraavissa alaluvuissa, sillä olen päätenyt hyödyntämään sitä tutkimukseni. Fairclough'n jaottelun avulla pystyn nimittäin tarkastelemaan monipuolisesti Tinderin käyttäjien profiiliteksteissä esiintyvää intertekstuaalisuutta aina sanata-

solta laajempiin tekstilajikonventioihin. Varsinaisen intertekstuaalisuusanalyysin piirteitä ja sen hyödyntämistä tutkimusmenetelmänä käsitellen tarkemmin luvussa 3.

2.2.1 Avoin intertekstuaalisuus

Norman Fairclough'n mukaan osa intertekstuaalisuudesta on avointa eli näkyvää (engl. *manifest intertextuality*). Tämä tarkoittaa, että yksittäisessä tekstissä on eksplisiittisesti näkyvissä muitakin (tiettyjä) tekstejä. Nämä muut tekstit erotetaan esimerkiksi lainausmerkkien avulla tai niihin viitataan selvästi muin tavoin. (Fairclough 1992: 104, 117.) Hahmottelen seuraavaksi, millaisia eri referoinnin eli toisen puheen tai ajattelun esittämisen muotoja suomen kielen tutkimuksessa on tavattu eritellä.

Referoinnin muodoista tarkimpana voidaan pitää sitaattia. Sitaatti eli toiste esittää tai pyrkii esittämään alkuperäisen esityksen – eli lausuman tai tekstin – mahdollisimman (sana)tarkasti. Se on siis lainaus jostakin aikaisemmasta puheesta tai tekstistä. Kontekstista riippuu, miten sitaatti merkitään: Tieteellisessä tekstissä, kuten tässä tutkielmassa, sitaatit merkitään hyvin eksplisiittisesti lainausmerkein ja heti tämän jälkeen esitetään viittaamisen kohteena oleva lähde, tyypillisesti sulkujen avulla. (Heikkinen, Lauerma & Tiililä 2012a: 105–106.) Sen sijaan esimerkiksi lehtijutuissa tai niiden otsikoissa tai kaunokirjallisuudessa lähdetietoja ei tyypillisesti esitetä yhtä tarkasti (Fairclough 1992: 107–109; Hosiaisuus 2003: s.v. *sitaatti*).

On kuitenkin hyvä pitää mielessä, että sitaattien sanatarkkuus on ajoittain häilyvää. Esimerkiksi lehtitekstiin liitetty haastatellun lausuma ei todennäköisesti ole sanasta sanaan kirjoitettu, vaan toimittaja on voinut stilisoida haastatellun puheesta esimerkiksi erilaisia interjektioita (Heikkinen, Lauerma & Tiililä 2012a: 106) tai jopa käyttää sitaatteja tekstin tavoitteita tukemaan, jolloin sitaatti voi saada uudenlaisia kaikuja kuin alun perin oli tarkoitus (Haapanen 2017). Toisaalta sitaatin tarkkuus ja paikkansapitävyys voi tulla kyseenalaistetuksi silloinkin, jos sen yhteyteen ei ole merkitty alkuperäisen esityksen lähdeä ollenkaan.

Sitaatin lisäksi toisen puhetta voi referoida erilaisten esitystapojen avulla. Seuraavana on esimerkki suorasta esityksestä: ”Tässä leivässä on kurkumaa”, Roosa sanoi. Suorassa esityksessä uuteen kerrontatilanteeseen tuodaan sitaatin tavoin esiin alkuperäinen teksti, joka erotetaan muusta tekstistä välimerkeillä, kuten esimerkiksi lauseessa lainausmerkeillä. Ennen referaattia tai sen jälkeen on johtolause, joka koostuu tyypillisesti alkuperäisestä tekstin sanojasta/kirjoittajasta sekä jostain kommunikaatioverbistä, kuten esimerkissä sanoa-verbistä. (Kalliokoski 2005a: 26.) Johtolause voi ilmaista myös muuta kuin verbaalista toimintaa, esimerkiksi pään pyörittämistä tai puhujan ilmettä (VISK § 1483; Kalliokoski 2005a: 33). Johtolauseen verbi on sinänsä hyvin merkittävä, että se voi ohjata referaatin tulkintaa (Kalliokoski 2005a: 26–27; VISK § 1476), kuten myös Fairclough (1992: 120) huomauttaa alkuperäisen

tekstin kontekstualisointiin liittyen. Esimerkin referaatista tulee hyvin erilainen, jos sanoa-verbin korvaa vaikkapa verbillä 'kritisoida'.

Edellisen sijaan erilaisten epäsuoran esityksen muotojen avulla alkuperäinen teksti esitetään hieman etäisemmin. Kuirin (1984: 23–29) sanoin teksti esitetään tällöin abstraktimpana kuin suoran esityksen avulla. Alkuperäinen teksti muuttuu vähemmän konkreettiseksi ja referoinnin (sana)tarkkuus kyseenalaisemmaksi (Kalliokoski 2005a: 19, 22). Seuraava on esimerkki epäsuorasta esityksestä: Roosa sanoi, että tässä leivässä on kurkumaa. Epäsuorassa esityksessä ei siis eksplisiittisesti siteerata alkuperäistä esitystä vaan alkuperäinen teksti tuodaan puheeseen esimerkiksi että-konjunktion aloittaman sivulauseen avulla. Joskus alkuperäisen esityksen deiktisiä pronomineja ja verbien aikamuotoja joudutaan vaihtamaan. (Kalliokoski 2005a: 21, 23.) Jos edellisen esimerkin leipä ei ole läsnä uudessa puhetilanteessa, Roosin referointi voikin muuttua seuraavanlaiseksi: Roosa sanoi, että *siinä* leivässä *oli* kurkumaa. Edellä mainitun johtolauseen ja sen verbin merkitys korostuu myös epäsuorassa esitystavassa (VISK § 1476).

Suoran ja epäsuoran esityksen välimaastoon sijoittuvat vapaa suora esitys ja vapaa epäsuora esitys. Vapaassa suorassa esityksessä ei eksplisiittisesti kerrota, kuka alkuperäisen tekstin on esittänyt, mutta itse teksti esitetään alkuperäisessä muodossaan (Kalliokoski 2005a: 28–30). Myös vapaasta epäsuorasta esityksestä puuttuu johtolause. Sen lisäksi kyseistä referointitapaa hyödyntävä teksti muuttuu kaksiaäniseksi: alkuperäisen esittäjän puhetta ei esitetä irrallisena vaan se limittyy (tai limitetään) referoijan puheeseen. Molempien esitystapojen käyttö on tyypillistä varsinkin kaunokirjallisuudessa mutta myös muun muassa uutisteksteissä ja erityisesti niiden otsikoissa. (Fairclough 1992: 119; Kalliokoski 2005a: 28–33.)

Kalliokoski (2005a: 23) tuo esiin, kuinka monin muinkin tavoin suomen kielessä voi referoida toisen puhetta, esimerkiksi kieliopillisten rakenteiden avulla. Toisaalta verbien eri aikamuotojen käyttö ja leksikaalisista elementeistä esimerkiksi sanat *kuulemma* ja *muka* tuovat tekstiin sävyä kuulopuheesta. Samalla ne osoittavat selvästi sen, että kyse on toisen käden tiedon esittämisestä.

Varsinaisen referoinnin lisäksi Fairclough tuo avoimesta intertekstuaalisuudesta puhuessaan esiin muitakin kielen ja tekstien piirteitä, jotka osoittavat suhteellisen avointa tekstienvälisyyttä. Ensinnäkin hän mainitsee, että tekstissä voi olla erilaisia presuppositioita eli taustaoletuksia, joita tekstin kirjoittaja pitää itsestäänselvinä, jopa kyseenalaistamatta olemassa olevina. Kyse voi olla kieliopillisista rakenteista tai semanttisista merkityksistä. Presuppositiot voivat perustua joihinkin tiettyihin aikaisempiin teksteihin, mutta yleensä näin ei ole, vaan ne vastaavat ja pohjaavat yleiseen mielipiteeseen (engl. *general opinion*). (Fairclough 1992: 120–121.)

Fairclough'n (1992: 121–122) mukaan eräs spesifimpi presuppositio on negaatio eli kieltäminen, joka esitetään tyypillisesti kieltolauseena. Jonkin asian kieltäminen indikoi

sitä, että jossakin aikaisemmassa tekstissä asia on esitetty päinvastaisena. Kielto siis automaattisesti sisältää sellaisia tekstejä – tai on yhteydessä sellaisiin teksteihin – joita se jollain lailla kiistää tai haastaa.

Kolmas avoimeen intertekstuaalisuuteen kuuluva kielen piirre on metadiskurssi. Tällä Fairclough (1992: 122–123) tarkoittaa oman tekstin kommentoimista tekstin sisällä. Esimerkiksi *tavallaan* on metadiskurssia: tekstin tuottaja ottaa metadiskurssin avulla kantaa omaan tekstiinsä esimerkiksi 1) tuomalla ilmi, että valittu ilmaus ei ole aivan oikea tai paras, tai 2) sanallistamalla, että oma teksti tai ilmaisu oikeastaan perustuu toisten tekstien piirteisiin, kuten ilmauksessa *sanoakseni asian lääketieteellisin termein*. Samalla Fairclough huomauttaa ironiankin olevan ajoittain avointa intertekstuaalisuutta. Ironisessa ilmauksessa voi kaikkua jokin aikaisempi ilmaus, johon viittaamalla ironia saa tietynlaisen lisävivahteen.

Myös Kalliokoski muistuttaa toisen puheeseen tai tekstiin viittaamisen monipuolisuudesta. Hän käyttääkin referoinnin ohella moniäänisyyden käsitettä laventamaan toisten tekstien näkymistä ja havaitsemista tekstissä, jotta se ei jää vain kielipin tai rakenteen tarkastelun tasolle. Moniäänisyys ottaa huomioon myös tekstilajiin liittyviä seikkoja sekä ”tekstiin sisältyvät erilaiset näkökulmat ja vaihtoehtoiset tulkinnat”. (Kalliokoski 2005a: 36.) Tällainen toisten tekstien näkyminen, joka ei aina ole täysin avointa ja eksplisiittisesti eroteltavissa, alkaa kuitenkin siirtymään Fairclough’n jaottelun toiseen päähän eli perustavan intertekstuaalisuuden puolelle.

2.2.2 Perustava intertekstuaalisuus

Osa intertekstuaalisuudesta on Fairclough’n mukaan perustavaa intertekstuaalisuutta (engl. *constitutive intertextuality*). Kyse on avointa intertekstuaalisuutta epäselvemmin tai haastavammin tekstistä erottuvasta viittaamisesta, jolloin ”yksittäisten tekstien kosketuskohtien tunnistaminen käy vaikeaksi”, ellei peräti mahdottomaksi. (Fairclough 1992: 103–104; Heikkinen, Lauerma & Tiililä 2012: 107.) Muiden tekstien vaikutus ja näkyminen tekstissä voi olla selvää, mutta rajanveto tekstien välillä saattaa samalla olla hankalaa. Avaan tätä tekstien ja edelleen genrejen sekoittumista alempana.

Yksinkertaistetusti perustava intertekstuaalisuus tarkoittaa sitä, että jossakin tekstissä hyödynnetään tai, kuten alan kirjallisuudessa usein ilmaistaan, lainataan toisia tekstilajeja tai diskursseja (Fairclough 1992: 104; Heikkinen, Lauerma & Tiililä 2012a: 107). Tästä syystä Fairclough (1992: 104) käyttää siitä pikemminkin nimitystä interdiskursiivisuus korostaakseen nimenomaan diskurssien ja siten genrejenkin konventioiden lainaamista – ja niihin viittaamista – yksittäisten tekstien sijaan. Tässä tutkimuksessa käytän terminä kuitenkin selkeyden takia perustavaa intertekstuaalisuutta, sillä olen rajannut diskurssien tarkastelun tutkimuksen ulkopuolelle. Joka tapauksessa tekstilajien lainaaminen ja lainausten tunnistaminen perustuu siihen,

että eri tekstilajeilla on tiettyjä tyypillisyyksiä. Kun yksittäiseen tekstiin sekoitetaan kyseiselle tekstilajille epätyypillisiä, toisen tekstilajin piirteitä, erottuvat ne suhteellisen selvästi. Eri yhteisöillä on nimittäin vakiintunut käsitys diskursiivisista käytänteistä eli kielenkäyttötavoista, mikä ohjaa esimerkiksi juuri tekstilajien tyypillisyyksien tunnistamiseen ja noudattamiseen. (ks. diskursiivisista käytänteistä ja diskurssi-järjestyksestä esim. Fairclough 1995: 55–56.)

Kun eri tekstilajien konventioita lainataan yksittäiseen tekstiin, puhutaan genrejen sekoittumisesta (engl. *genre mixing*) (esim. Solin 2006: 87). Toisaalta on hyvä pitää mielessä, että genrejä, kuten muitakin kielen piirteitä, voidaan yhdistellä varsin tietoisestikin ja eri agendojen takia, jolloin tekstilähtöisen sekoittumis-näkökulman sijaan voisi puhua genrejen sekoittamisesta. Joka tapauksessa käsitteellä pyritään kuvaamaan sitä, miten yksittäinen teksti voi sisältää useiden eri genrejen piirteitä ja toisaalta funktioita. Useiden genrejen konventioita sisältäviä tekstejä voidaan kutsua hybrideiksi. (Solin 2006: 87, 90.)

Fairclough jaottelee tekstien sekoittumisen kolmeen luokkaan. Ensimmäkin 1) jaksoittainen intertekstuaalisuus (engl. *sequential intertextuality*) kuvaa sitä, että eri genrejen elementit ovat tekstissä helposti eroteltavissa toisistaan, jaksoittain. Toisaalta voi olla tilanteita, jolloin elementtien rajat eivät erotu selkeästi eikä siirtymää genrestä toiseen voi helposti tunnistaa. Tällaisessa kompleksisemmassa tapauksessa on kyse 2) sekoitetusta intertekstuaalisuudesta (engl. *mixed intertextuality*). Joskus taas jokin genre voidaan tuoda tai liittää erillisenä osiona yksittäiseen genreen, mistä Solin käyttää suomeksi ilmaisua 3) 'genrejen upottaminen' (engl. *embedded intertextuality*). Upotettava teksti tuodaan erilliseksi jaksoksi yksittäisen, jonkinlaisena raamina toimivan tekstin sisään. (Fairclough 1992: 118; erityisesti termien suomennokset Solin 2006: 90–92.) Nämä eri näkökulmat genrejen sekoittumisesta osoittavat, kuinka monipuolisesti yksittäiseen tekstiin voidaan tuoda sävyjä muista teksteistä – ellei peräti muita tekstejä sellaisenaan.

Ilmiö on merkittävä myös profiilitekstien intertekstuaalisuutta tarkasteltaessa, kuten tulen osoittamaan varsinkin analyysiluvussa 4.1.5. Vaikka profiilitekstin genre konventioita on haastava määritellä, siihen sekoittuneet muut tekstit ja genret on suhteellisen helppo erottaa. Solin (2006: 94–95) onkin huomauttanut, että epävaakaampia genrejä voi olla kannattavaa tarkastella juuri interdiskursiivisuuden eikä genren konventioiden kuvaamisen näkökulmasta. Tällainen lähestymistapa osoittautuikin sopivaksi tämän tutkimuksen asetelmaan.

3 AINEISTO JA MENETELMÄ

Esittelen seuraavaksi tutkimukseni aineiston luvussa 3.1. Samalla käsittelen aineiston keräämiseen ja esittämiseen liittyviä tutkimuseettisiä kysymyksiä. Luvussa 3.2 esittelen käyttämäni tutkimusmenetelmän eli intertekstuaalisuusanalyysin.

3.1 Tinderin profiilitekstit aineistona

Tutkimukseni aineisto koostuu Tinderin käyttäjien profiiliteksteistä. Keräsin aineiston Webropol-ohjelmalla tekemälläni kyselylomakkeella (liite 1), johon pystyi vastaamaan 9.4.–31.5.2021. Jaoin kyselylomakkeen linkkiä saatesanoineen lähinnä suomalaisten yliopistojen ainejärjestöjen sähköpostilistoilla sekä LinkedInissa. Linkkiä jaettiin myös Facebookissa.

Sain lomakkeen kautta yhteensä 358 vastausta. Vastauksia tuli ympäri Suomen lukuun ottamatta Ahvenanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Kymenlaakson maakuntia. Naisia vastaajista oli noin 70 prosenttia, miehiä 25 prosenttia, muunsukupuolisia noin neljä prosenttia ja mukaan mahtui yksi pariskuntakin. Vastaajista nuorin oli 18-vuotias ja vanhin 54-vuotias. Selvästi eniten vastauksia sain nuorilta aikuisilta, mitä selittää sekä kyselylomakkeen jakaminen lähinnä opiskelijoille että Tinderin käytön yleisyys tuossa ikäryhmässä. Käyttäjistä nimittäin yli puolet on 18–25-vuotiaita (Tinder Press 2022).

Rajasin aineistosta pois vastaukset, joissa ei ollut kerrottu profiilitekstiä tai joissa vastaaja kertoi, että hänen profiilissaan ei ole tekstiä. Näitä oli yhteensä 23. Lukuun sisältyvät myös sellaiset profiilit, joiden tekstiosio koostui pelkästään emojiesta. Lisäksi rajasin pois profiilit, jotka oli kirjoitettu kokonaan jollain muulla kielellä kuin suomella, useimmiten englannilla. Näitä oli puolestaan 33. Aineistossa on siis mukana vain sellaisia profiilitekstejä, joissa on vähintään yksi suomenkielinen sana. Teksteissä käytetyt emojiit ovat analyysissäni mukana, mutta en ole keskittynyt nii-

hin. Tutkimukseni aineiston muodostaa yhteensä 302 profiilitekstiä. On kuitenkin huomautettava, että kaikissa näissä ei ollut (tutkijan havaitsemaa) intertekstuaalisuutta (ks. intertekstuaalisuusanalyysin subjektiivisuudesta luku 3.2).

Vastaajat pystyivät liittämään kyselylomakkeeseeni kuvan profiilitekstistään tai kirjoittamaan sen itse. Tekstin lisäksi pyysin vastaajia kertomaan ikänsä, sukupuolensa, asuinmaakunnan, Tinderin käytön syyn/syyt ja keiden profiileja vastaaja selaa. Ohjeistin vastaajia kertomaan oman (etu)nimensä vain, jos siihen viitattiin profiilitekstissä. Pyysin vastaajia myös kertomaan, mitkä kaikki Tinderin mahdollistamat tiedot hänen profiilissaan näkyvät (ks. liite 1, kysymys 6). Lopuksi annoin mahdollisuuden kertoa sellaisia profiilitekstiä selittäviä asioita, joita en lomakkeen tietojen perusteella voinut tietää. Tämä niin sanottu vapaa sana -kohta osoittautui analyysini kannalta tärkeäksi ja tarpeelliseksi, sillä sitä kautta vastaajat pystyivät sekä selittämään että perustelemaan tekstinsä sisältöä. He myös avasivat profiilinsa tekstin ja kuvien välistä suhdetta, mikä ei muuten välttämättä, saati perustellusti, olisi käynyt ilmi, sillä olin tietoisesti rajannut kuvat tutkimusasetelman ulkopuolelle. Tällaisten avointen vastausten onkin tunnustettu tuottavan tutkimuksellisesti kiinnostavaa aineistoa (Vanhatalo & Vehkalahti 2020: 254), ja näin oli myös tässä tutkimuksessa.

Tällä tavalla kyselylomakkeen avulla kerättyyn aineistoon liittyy aina tutkimuksen luotettavuuteen ja eettisyyteen liittyviä kysymyksiä. Ensinnäkään en voi täysin varmistua, että aineistossa mukana olevat profiilitekstit ovat aitoja ja oikeasti käytössä. En voinut kuitenkaan kerätä aineistoa suoraan Tinderistä, jolloin olisin varma tekstien oikeellisuudesta, sillä se olisi ollut tutkimuseettisesti kyseenalaista enkä olisi voinut varmistua käyttäjien suostumuksesta (Ahteensuu 2019). Tinderiin täytyy nimittäin kirjautua sisään, jotta voi nähdä toisia käyttäjiä. Tästä syystä siellä julkaistuja profiileja voi pitää yksityisenä aineistona, vaikkakin sosiaalisen median kanavilla on haastava piirtää selkeää rajaa yksityisen ja julkisen tiedon tai tekstin välillä (Kosonen, Laaksonen, Rydenfelt & Terkamo-Moisio 2018: 119–120).

Päädyn siis pyytämään profiilitekstejä tutkimukseeni käyttäjiltä itseltään. Olin voinut kerätä aineistoa itse Tinderissä, esimerkiksi tutkimukseni esittelevällä profiililla, mutta tällöin sekä algoritmit että Tinderin sijaintiin perustuva toimintalogiikka olisivat vaikuttaneet siihen, keiden profiileja olisin nähnyt ja ketkä olisivat nähneet minun profiilini. Kyselylomake oli helpoin tapa saada profiilitekstejä eri puolilta Suomea ja erilaisilta käyttäjiltä sekä varmistua siitä, että heidän tekstejään sai käyttää tutkimuksessa. Lomakkeen alussa käyttäjälle kerrottiin, mitä tietoja häneltä kysytään ja miten tietoja käsitellään, ja näin varmistin vastaajan suostumuksen. Lisäksi kerroin, mitä aineistolle tapahtuu tutkimuksen jälkeen eli että se tuhotaan.

Analyysin tekemisen aikana poistin aineistosta sekä kyselylomakkeeseen turhaan kerrotut henkilötiedot, tyypillisesti etunimi, että profiiliteksteissä mainitut use-

at, käyttäjän tunnistamisen mahdollistavat tiedot, kuten peräkkäin kerrotut asuinpaikka, ikä ja ala. Analyysiluvuissa 4 käsittelemissäni esimerkeissä olen merkannut tällaiset kohdat hakasulkein ja kertonut, mikä tieto tekstistä on poistettu. Poistettuja kohtia oli aineistossa lopulta melko vähän. Tätä selittänee se, että henkilötietoja kerrotaan tyypillisesti Tinderin muissa, profiilin alussa olevissa osioissa, jolloin niitä ei tarvitse kerrata itse tekstissä.

3.2 Intertekstuaalisuusanalyysi menetelmänä

Tutkimukseni on laadullista tekstintutkimusta, jonka erääksi tavoitteeksi voisi määritellä ”lisätä ymmärrystä varsinkin kirjoitetusta kielestä sosiaalisen kanssakäymisen välineenä” (Virtanen & Hiidenmaa 2020: 833). Tällainen määritelmä sopii erityisen hyvin juuri tähän tutkimukseen, jossa tarkastelun kohteena on tyypillisesti tietynlaista reaktiota vastapuolelta hakevan genren tekstejä. Profiiliteksti on sekä osumien myötä keino että jo itsessään väline kommunikoida toisten kanssa. Vaikka teksti voi vaikuttaa päällisin puolin vuorovaikutuksettomalta, on se tavanomaisesti kirjoitettu ennakkoidulle vastapuolelle, mikä osoittaa sen kommunikatiivista roolia kanssakäymisen välineenä (Visakko 2015).

Toteutin tutkimukseni intertekstuaalisuusanalyysina. Sitä voi tehdä useasta eri näkökulmasta, mutta hyödynsin Heikkisen, Lauerman ja Tiililän (2012b) esittelemää kahta analyysitapaa. Heidän mukaansa ensinnäkin voidaan tarkastella sitaatteja ja alluusioita erilaisista tekstiketjuista, mikä sopiikin hyvin avoimen intertekstuaalisuuden tutkimiseen. Toisaalta he esittävät, miten yhdestä tekstistä voi kuoria kerroksia muista teksteistä, mikä mahdollistaa myös perustavaan intertekstuaalisuuteen kuuluvien piirteiden tarkastelemisen. (Heikkinen, Lauerma & Tiililä 2012b: 257–264.) Koska analyysitavoista ensimmäinen painottaa käytännössä vain avointen viittausten ja jälkimmäinen oikeastaan tekstiketjujen ja -verkostojen tutkimista, yhdistelin näitä analyysitapoja muodostaakseni juuri tähän tutkimukseen soveltuvan metodin.

Käytännössä tutkimus eteni seuraavasti: Aluksi tutustuin teoriakirjallisuuteen. Samalla laadin huolellisesti aineistonkeruulomakkeen niin, että se on sekä selkeä ja yksiselitteinen että houkutteleva vastata. Myös seminaariryhmäni ja ohjaajani kommentoivat kyselylomakettani ja puolsivat sen toimivuutta. (ks. kyselyn suunnittelusta ja laatimisesta Vanhatalo & Vehkalahti 2020: erityisesti 248, 253–254.) Kun olin kerännyt aineistoni, sain koottua sen yhdeksi tiedostoksi ja tallennettua koneelleni Webropol-ohjelmasta, jolla olin aineistonkeruulomakkeen tehnyt. Aloin käymään aineistoa alustavasti läpi ja hahmottelemaan erilaisia intertekstuaalisuuden piirteitä melko varhaisessa vaiheessa. Samalla poistin muutaman käyttäjän turhaan kertomia henkilötietoja eli käytännössä etunimen. Tavoitteenani oli muodostaa ensin koko-

naiskäsitys aineistosta ja vasta sen jälkeen ryhdyin erittelemään ja luokittelemaan ilmauksia tarkemmin. Tarkastelin ilmausten intertekstuaalisuutta ja viittauksia huolellisesti ja ryhmittelin niitä kategorioihin, joiden sisällöt muuttuivat hieman tutkimuksen edetessä mutta jotka kuitenkin olivat melko selkeitä jo aineistoon tutustumisen alkuvaiheessa. Kategoriat luotuani aloin tarkastelemaan ilmausten funktioita ja ryhmittelemään niitä. Ensin melko hajanaiset havainnot eri funktioista jäsentyivät lopulta loogiseksi kokonaisuudeksi, kun löysin aikaisemmasta tutkimuksesta hyviä jaottelutapoja ja itsepromootion käsitteen.

Tarkastelin jokaista profiilitekstiä yksitellen ja analysoin sen tutkimusasetelman kannalta relevanttia intertekstuaalisuutta. Tätä menetelmällisesti käytännössä ainoa mahdollista analyysitapaa voi kuitenkin kritisoida juuri subjektiivisuutensa takia. Intertekstuaalisten ilmausten tunnistaminen edellyttää yhteistä kulttuurillista maaperää, vaikkakaan siitä huolimatta kaikki eivät tunnista teksteistä samoja asioita. Esimerkiksi eri genrejen tunnistaminen tekstistä, jossa niitä on sekoitettu keskenään, edellyttää näiden genrejen tyypillisten piirteiden tiedostamista ja tunnistamista (Mäntynen & Shore 2014: 741). Tällaisen tutkimuksen toteuttamiseen tarvitaankin niin (populaari)kulttuurin tuntemusta kuin tekstilajitietoutta.

Toisaalta Kalliokoski (2005b: 250) tuo esiin maahanmuuttajataustaisten kouluistaisten tekstejä tarkastellessaan, että intertekstuaalisuus ja genrejen tyypilliset piirteet ovat tekstin lukijasta kiinni. Myös Virtanen ja Hiidenmaa (2020: 832) korostavat lukijan roolia tekstin merkityksen määrittelyssä ja kontekstiin suhteuttamisessa. Eri lukijat yhdistelevät ja tulkitsevat asioita aina omien kokemustensa kautta ja avulla, minkä takia on lähes väistämätöntä, että en ole tunnistanut tai pystynyt nimeämään kaikkea teksteissä esiintynyttä intertekstuaalisuutta. Usein tekstien intertekstuaaliset ilmaukset kuitenkin jollain tavalla erottuvat muusta tekstistä esimerkiksi sanavalintojen tai sanajärjestyksen takia, jolloin huomio kiinnittyy niihin entistä herkemmin. Kalliokoski (2005a: 36) toteaa osuvasti, että kirjallisten tekstien yhteydessä lukijan ei aina edes tarvitse osata sanoa, mihin viitataan, vaan oleellisempaa saattaa olla ylipäätään tunnistaa tekstin moniäänisyys. Lisäksi perustava intertekstuaalisuus tarkoittaa juuri sitä, että tekstissä ei viitata mihinkään tiettyyn aikaisempaan tekstiin, jolloin yhden tekstin nimeämisen sijaan tärkeämmäksi nousee muun muassa genren piirteiden tai puhetapojen ja sanavalintojen tarkastelu (Fairclough 1992: 103–104).

Tästä huolimatta pystyin kuitenkin muodostamaan suhteellisen laajan kuvan profiileissa esiintyvistä intertekstuaalisuudesta, ja aineistossa esiintyneet toistuvat samankaltaiset viittaustavat ja -kohteet tukivat analyysini uskottavuutta ja kattavuutta. Lisäksi aineistonkeruulomakkeeseen sisällyttämäni vapaa sana -kohta auttoi niin intertekstuaalisten ilmausten sisältöjen kuin funktioiden määrittelyssä, sillä monet käyttäjät kertoivat siinä tekstistään ja ajatuksistaan sen taustalla. Tietyntyyppisis-

sä tekstien intertekstuaalisuutta tarkastelevissa tutkimuksissa hyödynnetäänkin tekstilajien käyttäjien haastattelemista tarkempien selitysten saamiseksi (Virtanen & Hiidenmaa 2020: 853), mutta haastattelujen sijaan sisällytin käyttäjien kuulemisen aineistonkeruulomakkeeseeni. Sain siis sitä kautta analyysiini lisää luotettavuutta käyttäjiltä itseltään.

4 ANALYYSI

Tässä luvussa käyn läpi merkittävimpiä tutkimustuloksiani. Keskityn ensin luvussa 4.1 erittelemään, minkälaista intertekstuaalisuutta aineistoni profiiliteksteistä on löydettävissä. Tämän jälkeen luvussa 4.2 pyrin osoittamaan, mitä eri funktioita tekstien intertekstuaalisilla ilmauksilla on tai voisi olla. Havainnollistan ja perustelen huomioitani aineistoesimerkeillä, joiden kulloinkin merkittäviä intertekstuaalisia kohtia korostan kursivilla. Esitän aineistoesimerkit alkuperäisinä, mutta olen poistanut teksteistä tarkimmat tiedot käyttäjästä, kuten some-kanavan käyttäjätunnuksen, ja merkinnyt hakasuluilla poistetut tiedot (lisää Tinder-profiileista aineistona luvussa 3.1).

4.1 Profiilitekstien intertekstuaalisuus

Tinderin käyttäjien profiiliteksteissä esiintyy ja hyödynnetään monenlaista intertekstuaalisuutta. Käsitelen näitä eri muotoja seuraavissa alaluvuissa. Käyn ensin läpi, miten profiiliteksteissä voidaan kommentoida profiilin muita osia, tyypillisimmin kuvia. Tämän jälkeen tarkastelen viittauksia populaarikulttuurin moniin eri ilmiöihin ja asioihin. Erittelen myös, miten teksteissä referoidaan toisen puhetta ja viitataan niin toisten Tinderin käyttäjien profiileihin kuin seuranhakuun liittyviin yleisiin käsityksiin. Luvun viimeisessä alaluvussa käsitelen genrejen sekoittumista eli mitä ja miten eri genrejä profiiliteksteissä hyödynnetään.

4.1.1 Viittaukset profiilin muihin osiin

Profiiliteksteissä viitataan ajoittain profiilin muihin osiin, joista ylivoimaisesti eniten kuviin. Muutamia viittauksia on myös tunnuskappaleeseen, kiinnostuksenkohteisiin, profiilissa näkyvään ikään ja ammattiin. Näiden ilmausten luokittelua intertekstuaa-

lisiksi voi kyseenalaistaa, jos mieltää koko profiilin kaikkine osineen muodostavan yhden tekstin. Tällainen näkökulma on sikäli perusteltu, että niin kuvia kuin tekstiä pidetään yleensä Tinder-profiilissa tärkeinä, ja niiden voikin ajatella muodostavan kokonaisuuden yhdessä mahdollisten muiden profiilin funktionaalisten osien kanssa (ks. laajasta tekstikäsitelmästä esim. Virtanen & Hiidenmaa 2020: 833).

Tästä huolimatta käsittelen tällaista profiilin sisäistä intertekstuaalisuutta, sillä kuviin viitattiin aineistoni profiiliteksteissä niin runsaasti, että niiden mainitsematta jättäminen tarkoittaisi tekstien (määrällisesti) merkittävän sisällön sivuuttamista. Lisäksi, koska profiilikuvat eivät kuulu tutkimukseeni tarkoituksellisesti, tutkimusasetelman takia, pelkkää profiilitekstiä voisi periaatteessa pitää omana tekstinään ja kuvia toisina teksteinä. Varsin sidoksissa ne joka tapauksessa ovat toisiinsa.

Tämä sidoksisuus ei tule välttämättä pelkästään kielellisesti esiin, vaan se paljastuu tarkastelemalla ja vertaamalla sekä tekstiä että kuvia yhtä aikaa:

(1) – – Mahdun tarvittaessa pieneen tilaan (*ks. viimeinen kuva*). – –

(2) Aina on olemassa hyvä *mahdollisuus seikkailulle!* – –

(3) *Pidän muun muassa metsäretkistä.*

Esimerkissä (1) käyttäjä viittaa eksplisiittisesti lähdeviitteellä profiilinsa viimeiseen kuvaan, jossa hän on käärittynä vilttiin pieneksi paketiksi. Lähdeviite on harvinaisen mutta selvä tapa yhdistää teksti kuviin. Sitä voi myös pitää referoitaessa käytettävän johtoilmauksen kaltaisena (Kurkkio 1978: 31), mikä korostaa sen kommentaarista luonnetta (ks. johtoilmauksen merkityksestä Kalliokoski 2005a: 26–27). Samalla käyttäjä voi vihjata viitteen avulla esimerkiksi koulutustaustastaan, kun viittaaminen onnistuu kuin luonnostaan. Lisäksi se voi tuoda humorististakin sävyä, sillä lähteitä on totuttu näkemään lähinnä tieteellisessä tekstissä.

Usein kuviin viitataan kuitenkin hieman epäselvemmin mutta silti tunnistettavasti, kuten esimerkissä (2). Käyttäjä kertoi, että hänellä on profiilissaan useampi kuva vaelluksiltaan, joten teksti ja kuvat tukevat toisiaan ja osoittavat käyttäjän olevan sanojensa mittainen seikkailija. Esimerkin kaltaisia ilmauksia oli aineistossani enemmänkin, ja käyttäjät myös kertoivat, että heillä on matka- tai seikkailukuvia profiilissaan tukemassa sanomaansa. Näissäkään tapauksissa kuvan ja tekstin suhde ei kuitenkaan aina ole yksiselitteinen. Esimerkki (3) on profiilin ainoa virke ja vaikuttaa ensisilmäyksellä positiiviselta mielenkiinnonkohteen kertomiselta. Käyttäjän mukaan hänellä on kuitenkin profiilissaan kuva, jossa hän istuu maassa riippumaton alla, huppu kireäksi pään ympärille vedettynä ja villasukat likaisina. Tietyntyyppistä epätyytyväisyyttä kyseiseen metsäretkeen osoittava kuva ei niinkään ohjaa profiilitekstin kirjaimelliseen tulkitsemiseen vaan muuttaa ilmauksen sävyä sarkastiseksi.

Sen sijaan hieman erilaisia ovat sellaiset viittaukset kuviin, joissa käyttäjä pahoittelee tai selittää joko kuvien laatua tai itseään niissä:

(4) – – Oon krooninen teinipeiliseliefieiden ottaja, nii voisiks auttaa mua täs ongelmas?

(5) – – noi oli tosiaan ainoat kuvat musta jotka mun puhelimesta löytyi (plus pari nättiä fillerikuva), en tiä mitä se kertoo musta :D. Jos kiinnostuit silti nii I'm flattered but also sorry. – – enkä oo oikeesti – – edes pastafariaani, vaikka ekasta kuvasta vois niin olettaa. Ehkä voin kuitenkin olla ihan mielenkiintoinen ihminen – –

Esimerkissä (4) käyttäjä pahoittelee sitä, että kaikki hänen kuvansa on otettu peilin kautta, ja viittaa asiaan teinipeiliseliefieiden ottamisena. Teinipeili(kuva)t mielletään nimensä mukaisesti teinien otoksiksi (Niemi 2013), mikä selittänee parikymppisen käyttäjän suhtautumista niiden ottamiseen ongelmana, josta pitäisi päästä eroon. Ilmaus ei kuitenkaan ole niin vakava kuin miltä se kirjaimellisesti näyttää, sillä sen ympärillä oleva muu profiiliteksti on humoristinen. Kotekstin lisäksi liioittelevat sanavalinnat, eli kyseisten kuvien ottamisen kroonisuus ja asian nimittäminen *ongelmaksi*, muuttavat virkkeen sävyä pahoittelevasta ja apua kaipaavasta jopa itseironiseksi. Myös esimerkissä (5) on samanaikaisesti empivän selittelevä ja koomisen itsereflektoiva sävy. Käyttäjä kertoi, että hänellä on profiilissaan muutama maisemakuva sekä kuvia opiskelijatapahtumista, joissa yhdessä hänellä on pastasihti päässään. Tämän takia hän viittaa Lentävän spagettihirviön seuraajiin eli pastafareihin (Jokelin 2020) ja vakuuttelee, että vaikka ei pastafareihin kuulukaan, voi hän silti olla *ihan mielenkiintoinen ihminen*. Käyttäjä on siis kertomansa mukaan laittanut profiiliin ainoat sillä hetkellä saatavilla olleet kuvat, joita hän niiden epäkonventionaalisuuden takia kokee tarpeen pahoitella, selittää ja verrata todelliseen minäänsä.

Omia kuvavalintojaan pahoittelevat esimerkit (4) ja (5) osoittavat, että on olemassa normi, millaisia kuvia Tinder-profiiliin on suotava laittaa. Normi koskee todennäköisesti myös muita seuranhakualustoja. Kun kuvat ovat käyttäjän tulkinnan mukaan norminvastaisia, hän voi kokea tarvetta selittää tai puolustaa niitä.

Seuraavassakin esimerkissä kuvaan viitataan eksplisiittisesti, mutta humoristisista syistä:

(6) – – Toisiks viimissä kuvassa on laadukas tutkimus. Viimissä kuvassa taas tarjolla kohtuullista vinkkiä elämään.

Esimerkki (6) osoittaa, että profiiliin laitettut kuvat eivät aina liity itse käyttäjään. Kyseisen profiilin toiseksi viimeisessä kuvassa on Euroopan kartta, jossa Suomi on värjätty punaisella ja kaikki muut valtiot valkoisella. Kuvan vasemmassa laidassa selitetään, että valkoinen väri tarkoittaa maita, jotka eivät ole maailman onnellisimpia. Punainen väri puolestaan osoittaa maat, joissa myydään Jaloviinaa. Kuva lähti levitämään verkossa eri alustoilla keväällä 2021, kun Suomi arvioitiin Maailman onnellisuusraportissa jälleen maailman onnellisimmaksi maaksi (Holopainen & Lehtonen

2021; Maailman onnellisuusraportti 2021), ja myös Tinder on selvästi yksi näistä alustoista. Profiilin viimeisessä kuvassa puolestaan esiintyy näyttelijä Heikki Silvennoisen esittämä valmentaja Keijo Jaatinen, joka on menneinä vuosina ollut Yrittäjät ry:n mainoskasvo (Lammassaari 2016). Jaatisen kuvan viereen on liitetty tämän motto ”sitä jos liikaa yrittää, niin siitä tulee hiki ja paha mieli”. Käyttäjä ei kertonut, miksi oli kuvat profiiliinsa valinnut, mutta ne joka tapauksessa osoittavat, että kuvissa, kuten profiilitekstissäkin, saatetaan leikitellä tyypillisen seuranhakuilmoituksen genrellä ja sisällöllä sekä venyttää niiden rajoja. Lisäksi molemmat kuvat ovat intertekstuaalisia: edellinen viittaa raporttiin, joten kyse on tietyllä tavalla perustavasta intertekstuaalisuudesta – erityisesti jos kuvan ja raportin mieltää eräänlaiseksi tekstiketjuksi – kun taas jälkimmäinen on selkeämmin avointa toisen henkilön referoimista sanatarckkoine sitaatteineen.

Kuvien lisäksi teksteissä voidaan viitata muihinkin profiilin funktionaalisiin osiin:

(7) *Oikeesti oon 20*

(8) *Luultavasti hiihtämässä tai pohtimassa maakuntamallia*

Esimerkki (7) on profiilitekstin ainoa virke, jolla käyttäjä korjaa profiilissaan näkyvän väärän iän oikeaksi. Nimi ja ikä ovat ainoat asiat, joita käyttäjä ei voi muuttaa profiilin luomisen jälkeen (Tinder 2022). Kyseisiä henkilötietoja pidetään kuitenkin usein niin tärkeinä, että niiden korjaamista tekstissä voi pitää loogisena. Esimerkissä (8) puolestaan viitataan profiiliin merkittyihin kiinnostuksenkohteisiin, joita voi olla enintään viisi. Käyttäjä kertoi, että hän on valinnut listaansa urheilun ja politiikan, jolloin hän sitoo tätä profiilin funktionaalista osaa ja tekstiä toisiinsa samalla eritellen hieman tarkemmin kiinnostuksenkohteitaan.

Profiiliteksteissä voidaan siis viitata käytännössä mihin tahansa profiilin muuhun osaan. Usein niin tehtäessä profiilista tulee eheämpi kokonaisuus, jonka eri osat tukevat toisiaan. Käsittelen tätä vaikutelmaa profiilista kokonaisuutena luvussa 4.2.1 funktionaalisesta näkökulmasta.

4.1.2 Viittaukset populaarikulttuuriin

Profiiliteksteihin ammennetaan sisältöä laajasti hyvin monista populaarikulttuuriin liittyvistä asioista, kuten elokuvista ja sarjoista, laulujen sanoista, kirjoista sekä erilaisista hahmoista. Lisäksi ilmauksissa voidaan hyödyntää meemejä, mikä onkin sosiaaliselle medialle tyypillistä (Wessman 2017). Käsittelen tässä luvussa myös ilmauksia, joissa viitataan yleensä iltapäivälehtien sivuilla oleviin testeihin ja erityisesti niiden tuloksiin.

Useassa aineistoni profiilitekstissä mainitaan nimeltä jokin elokuva, tv-sarja tai suoratoistopalvelu, joista edellisiä voi katsoa, useimmiten Netflix. Elokuviin ja sarjoihin viittaamalla voidaan osoittaa omaa mielenkiintoa niitä tai niiden genreä kohtaan tai niitä voidaan käyttää tekstissä humoristisista syistä. Viittaukset voivat olla suhteellisen avoimia, jolloin ilmauksessa on vaikkapa sarjan nimi tai tunnettu repiikki (esimerkit (9) ja (11)), tai ne voivat olla implisiittisempiä (esimerkit (10) ja (12)). Seuraavissa profiiliteksteissä viitataan sarjoihin:

(9) *Kaunis & rohkea.*

(10) Etsitään seuralaista *Hirvaskankaan huutokauppaan* ensi kesälle (tositarkoituksella)! Oon kiva ja kiltti

(11) *vaikka sama*

(12) Mun kaveri kerran sano mulle, että *jos pikkarit ois lumiukkoja, nii mä oisin maaliskuu.*

Esimerkin (9) kirjoittaja käyttää jo itsessään klassiseksi muodostunutta sanaparia, jonka innoituksena on luultavasti ollut suosittu, vuonna 1987 alkanut tv-sarja *Kauniit ja rohkeat*. Käyttäjä kuvaa itseään yksikköön muokatulla viittauksella, vaikkakin kertoo hivenen ristiriitaisesti Tinderin käytön yhdeksi motiiviksi itsetunnon vahvistamisen. Joka tapauksessa runsas adjektiivien käyttö kuvailevana resurssina on aineistoni mukaan tyypillistä profiiliteksteille (ks. myös Muikku-Werner 2003: 329), ja myös intertekstuaaliset ilmaukset sisältävät niitä usein. Sen sijaan esimerkissä (10) mainittu *Hirvaskankaan huutokauppa* on tullut tunnetuksi Huutokauppakeisari-tv-ohjelmasta, joten viittaus sarjaan on edellistä esimerkkiä implisiittisempi. Profiiliteksti on siitä mielenkiintoinen, että käyttäjän mukaan hän ei ole koskaan käynyt Keski-Suomessa muualla kuin Jyväskylän keskustassa. Seuranhakukontekstiin tyypillinen ja siksikin aluksi humoristiselta vaikuttava *tositarkoituksella*-lisäys saattaakin osoittaa oikeaa halua tutustua Keski-Suomeen paremmin. Käyttäjän motiivi jää kuitenkin osittain epäselväksi tekstin lukeville muille käyttäjille.

Aineiston profiiliteksteissä myös lainataan tv-sarjoja. Esimerkin (11) lyhyt teksti on Kummeli-tv-sarjan Rapakymppi-sketsistä, joka parodioi niin ikään televisiossa näytettyä Napakymppi-ohjelmaa. Sketsissä nainen selvittää ohjelman juontajan avustuksella, kuka kolmesta sulhaskandidaatista on hänelle sopivin kumppani. Miehet vastaavat vuorotellen naisen esittämiin kysymyksiin, mutta usein toinen ja kolmas vastaaja eivät keksi muuta vastausta kuin "sama" tai "no vaikka [sama vastaus kuin edellisellä miehellä]". Kenenkään vastaus ei täsmälliseltä sanamuodoltaan ole *vaikka sama*, mutta se kuvastaa useamman vastauksen sisältöä. Kun ilmausta käytetään profiilitekstissä, varsinaisena viittauskohteena on edelleen toisen sanoma asia

mutta tässä kontekstissa pikemminkin lukijan näkemä edellisen käyttäjän profiiliteksti tai laajemmin edelliset profiilitekstit.

Sen sijaan esimerkissä (12) on hyvin eksplisiittistä intertekstuaalisuutta, sillä siinä referoidaan kaverin puhetta epäsuoran esityksen avulla. Teksti on kuitenkin lainaus New Girl -sarjasta tilanteesta, jossa eräs päähenkilöistä on ystävänsä kanssa baarissa etsimässä seuraa. Päähenkilön ystävä kutsuu päähenkilöä pikkareiden sulettajaksi (engl. *panty melter*) ja sanoo tämän jälkeen profiilitekstissä mainitun vertauksen. Teksti on siis käänös englanninkielisestä repliikistä, mikä tekee viittauksen havaitsemisesta haastavampaa. Toisaalta viittaus kuvaa erityisesti seksiseuraa etsittäessä henkilön motiiveja ja toimii jopa tietynlaisena jäänmurtajana, vaikkakin kyseinen käyttäjä kertoo etsivänsä myös parisuhdetta ja kavereita.

Myös lyriikasta ammennetaan sisältöä profiiliteksteihin, kuten seuraavissa esimerkeissä:

(13) *Mun sy-sy-sydämestä puuttuu palanen ja uu uu se on sun näköinen*

Oon semi pitkä

Kuvien laadulle käyny jotain mystistä

(14) *Nuori, tyylikäs ja vararikossa.*

Esimerkin (13) viittaus sopii profiilitekstiin sanomansa ja tyyliensä takia. Lisäksi Robinin vuonna 2012 julkaiseman Puuttuva palanen -kappaleen kertosäe on suhteellisen tunnistettava ja toimii eräänlaisena tekstin introna. Suoran lainaamisen lisäksi lyriikoita voidaan muuttaa hieman, kuten esimerkin (14) profiilitekstissä. Siinä käyttäjä on muokannut Cheekin Timantit on ikuisia -kappaleen sanoituksia niin, että luettelossa alun perin viimeisenä ollut *varakas* onkin muutettu merkitykseltään päinvastaiseksi sanaksi. Koska molemmat pohjaavat samaan vara-sanaan, *varakas* johdoksena ja *vararikko* yhdyssanana, muistuttavat ne siten tietenkin toisiaan ja uusi sana on foneettisestikin samankaltainen alkuperäisen sanavalinnan kanssa. Viittaus säilyy siis tunnistettavana. Leikittelyn avulla käyttäjä voi kertoa aidosti taloudellisesta tilanteestaan tai tuoda ilmi humoristisuuttaan ja toisaalta kuuntelemaansa musiikkia.

Esimerkkien (13) ja (14) kaltainen intertekstuaalisuus ja sen esittämistapa on aineistossani tyypillistä lyriikasta ammenettaessa. Usein lainattu teksti sijoitetaan profiilitekstin alkuun, jonka jälkeen kerrotaan jotain itsestä, tai profiiliteksti sisältää pelkkää, mahdollisesti hieman muokattua lyriikkaa. Viittauskohteena on pääosin 2000-luvulla julkaistuja suomenkielisiä kappaleita.

Sen sijaan kirjoista otetuilla lainauksilla ei lähtökohtaisesti pyritä kuvaamaan omia lukumieltymyksiä vaan niiden avulla kerrotaan jotain itsestä, kuten esimerkissä (15), tai viitataan yhteiseen tulevaan tekemiseen, kuten esimerkissä (16):

(15) *”Ihmistä 90% on oikeakätisiä.”* Oon siis aika harvinaisuus[.] Mitäs sua lähimpänä olevan kirjan sivun 52 ensimmäinen lause sanoo? – –

(16) *Saanko ehkä tarjota lasillisen viiniä? Vilustumista vastaan?* – –

Molemmat viittauspätkät ovat profiilitekstin alussa, mikä on aineistoni perusteella tyypillistä sekä lyriikkaan että kirjallisuuteen viitattaessa. Lainaus toimii eräänlaisena alustuksena tai introna varsinaiseen tekstiin – ellei profiiliteksti rakennu pelkääntään lainauksesta. Ne voidaan erottaa muusta tekstistä lainausmerkeillä, jolloin sitaatin luonne korostuu (esimerkki (15)), tai ne voidaan liittää tekstiin tiiviimmin ilman lainausmerkkejä, jolloin lainaus voi alkaa kuulostaa käyttäjän itsensä sanomalta (esimerkki (16)). Tyypillisiä viittauksen kohteena olevia kirjoja tai edes genrejä ei tutkimuksen aineiston perusteella voi määritellä, sillä profiiliteksteissä lainataan hyvin monenlaisia teoksia, kuten lähimpänä olevaa tietokirjaa (esimerkki (15)) sekä Muumipeikko ja pyrstötähti -kirjaa (esimerkki (16)) (Jansson 2010 [1955]: 20). Eniten teksteihin ammennetaan sisältöä kuitenkin kaunokirjallisuudesta.

Kirjallisuuden tai elokuvien ja sarjojen hahmoihinkin voidaan profiiliteksteissä viitata. Lisäksi viittauskohteena voi olla stereotyyppinen käsitys tietynlaisesta hahmosta, kuten seuraavassa esimerkissä:

(17) Jos etsit *pahaa poikaa*, niin mulla on kirjaston myöhästymismaksuja 3,75 €.

Esimerkissä (17) viitataan (populaari)kulttuurisesti määrittyneeseen mielikuvaan pahasta pojasta. Tekstissä ei kuitenkaan tuoda esiin pahalle pojalle tyypillisiä attribuutteja vaan hänen pahuutensa johtuu siitä, että hän ei ole palauttanut kirjastosta lainaamia teoksia ajoissa. Tekstissä leikitellään stereotyyppioilla ja ennakkoluuloilla, joita Fairclough (1992: 120–121) käsittelee intertekstuaalisuuden yhteydessä. Myös käyttäjä itse kertoi kyselyni vapaa sana -kohdassa kääntäneensä tietoisesti stereotyyppisiä konnotaatioita toisin päin. Useimmiten hahmoihin viittaavissa ilmauksissa mainitaankin niiden eri ominaisuuksia tai piirteitä, joihin käyttäjä vertaa itseään tai unelmiensa kumppania.

Kuten muissakin sosiaalisen median kanavissa, myös Tinderin profiilissa voidaan hyödyntää meemejä (Wessman 2017). Tyypillisesti niitä laitetaan profiilikuviksi tai niihin viitataan profiiliteksteissä, kuten seuraavassa:

(18) *Antakaa mulle mehua*, tää sovellus aiheuttaa mulle nestehukan.

Esimerkin (18) kirjoittanut käyttäjä kertoo muokanneensa vuonna 2015 Youtuben kautta viraaliksi levinneen videon lausahdusta *”he need(s) some milk”*, josta on sittemmin tullut meemi. Videolla päihtyneeksi epäilty henkilö tanssii ja kaatuu pää edellä asvalttiin. Tilannetta kuvaavat henkilöt reagoivat tähän huudahtamalla hänen tarvitsevan maitoa, jota pidetään lääkkeenä huumeiden yliannostukseen. (Caldwell

2015.) Kyseinen käyttäjä on vaihtanut kaikki lausahduksen sanat ja muuttanut lausahduksen sanojan näkökulmaa, minkä takia viittauksen tunnistettavuus kyseenalaistuu. Toisaalta alkuperäisen ilmauksen lähtöajatus, eli juoman tarvitseminen tilannetta rauhoittamaan, pysyy samana. Käyttäjä kertoikin nestehukan viittavan siihen, että Tinderin muut käyttäjät ovat ällistyneet häntä sanomisillaan. Meemissä mainitun maidon vaihtaminen mehuksi voi myös kertoa jotain käyttäjän juomatottumuksista. Vain muutamassa profiilitekstissä viitattiin meemeihin, mutta huomionarvioista on, että meemejä saatetaan hyödyntää myös profiilikuvina, mihin aikaisemmin käsittelemäni esimerkki (6) viittaa (ks. myös Wessman 2017).

Käsittelen viimeiseksi tässä luvussa sellaisia intertekstuaalisia ilmauksia, joissa viitataan erityisesti iltapäivälehtien sivuilla oleviin testeihin ja niistä saatuihin tuloksiin, kuten esimerkeissä (19) ja (20):

(19) Rakastan kahvia, koiria ja meemejä. Paskat vitsit on mun erikoisalaa. *"Mitä koirarotua muistutat henkisesti?"-testin perusteella oon siperianhusky.* Etsinnässä pidempiaikainen suhde

(20) Muumitestin mukaan:

"Aineelliseen omaisuuteen ei kannata mielestäsi kiintyä. Jos näet jotain kaunista, kirjoitat siitä mieluummin runon kuin omistat sen.

Olet pidetty ystävä ja äärimmäiseen viisauteesi luotetaan kuin vanikkaan kallioon. Saatat välillä ahdistua jos omaa rauhaasi liiain häiritään, usein tahdot etäisyyttä jotta voit kehittää omia ajatuksiasi rauhassa."

Ja toi pitää sillee ihan hyvin paikkansa ni mennään sillä

Esimerkissä (19) viitataan suoraan ensin Me Naisten ja sitten Ilta-Sanomien sivuilla useampana vuotena julkaistuun testiin (Linkoheimo 2020). Tekstissä käyttäjä toteaa testin tuloksen mutta ei selitä tai kommentoi sitä mitenkään. Jostain syystä hän on kuitenkin valinnut kertoa sekä tehneensä kyseisen testin että sen pohjalta saamansa tuloksen. Sen sijaan esimerkissä (20) itse testi jää nimeltään epämääräisemmäksi. Kyse on Mikä muumihahmo olet? -testistä, ja profiilitekstin lainausmerkeissä oleva teksti on kirjaimellinen vastaus Nuuskamuikkusen testituloksesta (Muumit 2015). Käyttäjä kommentoi tulosta ja samalla perustelee sen esittämistä profiilissaan toteamalla, että *toi pitää ihan hyvin paikkansa*. Profiilissa ei ole muuta tekstiä, joten testitulokset on suuressa roolissa maalatessaan yksin kuvaa käyttäjästä ja hänen persoonallisuudestaan.

Esimerkit (19) ja (20) ovat tyypillisiä tekstejä testeihin viitattaessa, sillä aineiston teksteissä käyttäjät eivät juurikaan perustele, miksi he ovat tehneet kyseisen testin, onko testitulokset oikein ja miltä osin tai miksi he ovat laittaneet testitulokset profiilitekstiinsä. Siten kyseiset viittaukset jäävät hivenen irrallisiksi, kenties humoristisiksi luonnehdinnoiksi, joiden saatetaan kuitenkin kontekstin takia tulkita kuvaavan

käyttäjää. Muutamissa profiileissa viitataan myös Myers-Briggsin persoonallisuustestiin, josta saatu nelikirjaiminen tulos esitetään yleensä profiilitekstin lopussa. Tätäkään tulosta ei yleensä avata sen enempää. Testituloksia saatetaan siis kertoa lähinnä hauskana faktana tai keskustelunavausta helpottamaan.

4.1.3 Viittaukset toisen puheeseen

Profiiliteksteissä voidaan tuoda edellisiä esimerkkejä suuremmin esiin toisen puhetta uudessa kontekstissa. Tämä voidaan tehdä referoimalla tai kommentoimalla toista, tyypillisesti ystävän tai toisen Tinderin käyttäjän puhetta. Käytän alkuperäisestä eli viittauksen kohteena olevasta tekstistä Bahtinin mukaisesti ilmausta 'toisen puhe'. Se tarkoittaa niin kirjoitettuja kuin suullisiakin tekstejä. (Bahtin 1986: 60–102.)

Toisen puhetta voidaan ensinnäkin referoida eri tavoin. Aineistossani tyypillistä on vapaan esitystavan hyödyntäminen, kuten esimerkit (20) ja (21) osoittavat:

(21) *"Sun kanssa aina sattuu ja tapahtuu, ei ikinä tiiä mihin päätyy ku sun kanssa lähtee "*

"oot semmonen päättäväinen, kunnianhimoinen ja välittävä ihminen "

"Hieman hullu. Vuosisadan hupiukko. Doggomamacita. Ja ennen kaikkea paras ystävä i-kinä ❤️"

"Spontaani ja suklaan ystävä"

(22) – – Oon *kuulemma* erikoinen tapaus ja häslä, mutta parhaimmillani lojaali, aito, lämmin ja rehellinen. – –

Esimerkissä (21) toisen puhe esitetään omassa tekstissä sitaattien avulla. Tällöin teksti on teoriassa alkuperäisen mukainen, vaikkakaan sitaatit eivät ole välttämättä täysin sanatarkkoja (ks. esim. Heikkinen, Lauerma & Tiililä 2012a: 106). Epävarmuutta tekstiin tuo vapaa suora esitystapa, jossa varsinaista referoitavaa ei nimetä, sillä tekstistä puuttuu johtolause (VISK § 1463). Tästä huolimatta sitaattia voi pitää toisen puhetta tarkemmin toistavana kuin esimerkissä (22) käytettyä referointitapaa. Siinä tois(t)en puhe tuodaan omaan tekstiin *kuulemma*-partikkelin avulla. Varsinkin kirjoitetussa tekstissä kirjoittaja yleensä kyseenalaistaa kyseisen sanan avulla referoinnin ja voi siten tuoda siihen ironistakin sävyä (VISK § 1494), mutta tässä tekstissä toisen puheeseen suhtaudutaan suhteellisen neutraalisti – jos koko virkkeen nähdään toistavan toisen puhetta. Jos käyttäjää on sen sijaan luonnehdittu vain *erikoiseksi tapaukseksi* ja *häsläksi*, hän on voinut ottaa referaatin hallittavakseen eli kyseenalaistaa kuvausta *kuulemma*-sanan avulla ja jatkaa itse itsensä kuvailua positiivisemmilla puolilla vertailevaa asetelmaa luovan *mutta*-sanan jälkeen (Kalliokoski 2005a: 30).

Yhteistä edellisille esimerkeille ja monille muillekin toisen puhetta referoiville kohdille aineistossani on se, että referoitava on käyttäjälle tuttu, läheinen henkilö.

Tämä on loogista, sillä syvällisemmän luonnehdinnan antamiseksi ihmisten on tunnettava toisensa ja toisaalta aivan keneltä tahansa voi olla haastavaa kuvausta itsestä edes pyytää. Referoitavaa ei kuitenkaan yleensä nimetä. Tekstissä voidaan kertoa hänen olevan ystävä tai perheenjäsen, mutta sekään ei ole kovin tyypillistä. Läheinen suhde käy ilmi siis lähinnä tekstissä.

On myös mahdollista, että toisen puhetta referoidaan edellisiä esimerkkejä epäsuoremmin, jolloin myös käyttäjän ja referoitavan suhteen läheisyys hämärtyy:

(23) Kieltenopiskelija. Mun hampaita on kehattu kauniiks. 175cm

Esimerkissä (23) kehuun antajaa ei nimetä eikä tilannetta taustoiteta muutenkaan. Translatiivirakenteen avulla muodostetussa ilmauksessa lähinnä todetaan, mitä on tapahtunut. Referaatti on yksi osa kolmiportaiseksi listaksi mielletävää kokonaisuutta ja se tuo tekstiin tässä kontekstissa jopa humoristista sävyä – kaikista saamistaan kehuista juuri tämä on se, jonka käyttäjä on valinnut profiilitekstiinsä.

4.1.4 Viittaukset yleisiin käsityksiin

Käsittelen seuraavaksi tekstejä, joissa ei viitata tai oteta kantaa suoraan muiden puheeseen tai muihin teksteihin, kuten edellisissä esimerkeissä, vaan tietynlaisiin tiedossa oleviin yleisiin käsityksiin. Fairclough (1992: 121) puhuu tässä yhteydessä yleisistä mielipiteistä (engl. *general opinion*). Itse käytän ilmiöstä mielipiteen sijaan käsitys-sanaa, sillä aineistossani viitataan ensisijaisesti tunnistettaviin, jaettuihin ajatuksiin, joista käyttäjät eivät ole samaa mieltä. Vaikka kaikki eivät jaa näitä ajattelumalleja, suurin osa todennäköisesti tunnistaa ne tässä seuranhaun kontekstissa. Kyse on nimittäin jopa stereotyyppien esittämisestä ja kommentoinnista, kuten seuraavaksi erittelen.

Monessa aineistoni profiilitekstissä tuodaan esiin yleisiä käsityksiä siitä, millaisia toisten käyttäjien profiilit ovat. Viittauksen kohteena ei ole yksittäisiä profiileja eikä viittauksia eksplisiittisesti erotella tekstistä, vaan asiaan liittyvät käsitykset sulautetaan omaan tekstiin. Ilmaukset ovat usein ironisia tai lakonisia, kuten seuraavissa esimerkeissä:

(24) *Wine* (=kuhan se ei ole kuivaa, puolikuivaa, makeaa, punaviiniä, kallista, viiniä) *Travelling* (=kerran vuodessa isolle kirkolle) *Gym* (=omistan salikortin)

(25) – – *Prioriteettejani eivät ole salilla käyminen, punkku tai matkustaminen.*

En etsi täältä uusia ystävyksiä. Kiinnostaa lähinnä, voisiko täältä löytyä potentiaalista kumppania. Nyt voit kiittää siitä, että säästin aikaas ☺

Enkä tuu muuten kysyy pituudestas mitään.

Esimerkissä (24) viitataan sellaiseen käsitykseen, että naiset kirjoittavat usein Tinderin profiilitekstiinsä pitävänsä viinistä ja matkustelusta sekä treenaavansa salilla. Aineistonikin mukaan naiset kertovat miehiä useammin matkustelevansa. Salilla käynti ja viini mainitaan eksplisiittisesti muutamissa teksteissä, mutta varsinaisesta trendistä ei aineistoni perusteella voida puhua. Kyselyssäni naiseksi itsensä identifioinut käyttäjä ottaa kuitenkin tähän ajatukseen ironisesti kantaa listaten nämä tyyppillisinä pidetyt avainsanat mutta paljastaen samalla suluissa todellisuuden. Kaksikielisyys tuo tekstiin oman mausteensa ja herättää pohtimaan kielten keskinäistä suhdetta: onko käyttäjä tietoisesti kirjoittanut avainsanat englanniksi, nykyajan trendin mukaisesti, suomen kielen paljastaessa arkisen todellisuuden?

Myös esimerkissä (25) viitataan samaan käsitykseen ja itse asiassa muutama muuhunkin aineistossani useammin esiintyvään yleiseen käsitykseen tai presuppositioon. Käyttäjä on ensin kuvaillut itseään muutamalla virkkeellä. Tämän jälkeen hän jatkaa itsestään kertomista kommentoimalla edellisen esimerkin presuppositiota naisten mielenkiinnonkohteista. Virkkeet 2–4 puolestaan implikoivat, että ainakin käyttäjä itse pitää tyyppillisenä sitä, että Tinderistä ei etsitä (pelkästään) kumppania vaan *ystävyyksiä*, joilla hän saattaa tarkoittaa kavereita tai seksikumppaneita. Seksisseuran etsiminen Tinderistä onkin miehille tyyppillisempää (Ranzini & Lutz 2017), ja kyseinen miehiä selaava käyttäjä vaikuttaa tiedostavan asian ottamalla siihen kantaa. Käyttäjä haluaa nimittäin keskittyä *potentiaalisen kumppanin* etsimiseen ja puhuttelee sinutellen sellaista lukijaa, jolla ei ole samanlaista motiivia. Viimeisessä virkkeessä käyttäjä ottaa vielä kantaa yleiseen käsitykseen siitä, että naiset ovat kiinnostuneita kumppaninsa pituudesta. Tämä käsitys saa vahvistusta aineistostani: Miehet kertovat pituudestaan joko tarkasti – tyyppillisesti sentteinä – tai viittaavat siihen muulla tavalla useammin kuin naiset (ks. myös Mäkelä 2016: 32–35). Miehet siis vastaavat odotettuun kysyntään. Toisaalta en voi tämän aineiston tai tutkimusasetelman perusteella sanoa, kiinnostaako tieto naisia todella. Esimerkin (25) kirjoittanut käyttäjä kun kokee tarpeelliseksi huomauttaa, että ei ole kiinnostunut asiasta, ja saattaa samalla (koittaa) kertoa jotain itsestään.

Teksteissä voidaan viitata ja ottaa kantaa myös toisten käyttäjien profiil(itekst)eihin:

(26) *Sun koirat ei kiinnosta enkä juo kaljaa.*

Snapchat: [käyttäjänimi]

Esimerkin (26) kirjoittanut käyttäjä kertoi kyselyni vapaa sana -kohdassa, että teksti on ”vastaus muiden profiileissa tyyppillisesti esiintyviin teksteihin ja kuviin”. Hänen mukaansa profiiliteksteissä ehdotetaan usein kaljalle lähtöä ja profiilikuvissa puolestaan on mukana paljon lemmikkejä, erityisesti koiria. Profiilitekstillään hän vastaa näille käyttäjille kertoen, että ei välitä kummastakaan tyyppillisesti profiilissa esiinty-

västä aiheesta. Käyttäjä reagoi epäsuorasti sekä toisten puheeseen että yleiseen käsitykseen selaamiensa käyttäjien profiili(teksti)en sisällöstä.

Tällaista kielenkäyttöä on haastava määritellä intertekstuaalisuuden näkökulmasta. Tavallaan käyttäjä vastaa joidenkin käyttäjien hänelle esittämään kysymysmuotoiseen ehdotukseen treffien aktiviteetista, jolloin toisen puheeseen viitataan selvästi. Toisaalta kaikki muut käyttäjät eivät ehdota samaa asiaa, jolloin kyse on pikemminkin näennäisestä intertekstuaalisuudesta: käyttäjä ennakoiden vastaa kysymykseen, jota tekstin lukija eli toinen käyttäjä ei kuitenkaan ole esittänyt (Heikkinen, Lauerma & Tiililä 2012a: 107).

Lisäksi esimerkit (25) ja (26) rakentuvat kielellisesti vahvasti negaatioiden kautta. Negaatiot eli kiellot ovat sillä tavalla erityinen presuppositioiden muoto, että ne implikoivat ensisijaisen myönteisen ilmaisen olemassaoloa. Siten ne ottavat kantaa alkuperäisiin, funktionaalisesti myönteisiin asioihin. Vaikka viittauskohteet voivat olla alkuperältään vaikeasti määriteltäviä, kuten esimerkkien yleiset käsitykset, Fairclough käsittelee negaatioita avoimen intertekstuaalisuuden yhteydessä. (Fairclough 1992: 121–122.) Edelliset esimerkit osoittavat, kuinka yksittäinen ilmaus voi olla monella tavalla intertekstuaalinen.

Käyttäjien profiilien lisäksi teksteissä viitataan laajempiin tutustumiseen ja deittailuun liittyviin yleisiin käsityksiin:

(27) – – Pyydä mua mihin vaan, sillä jos seura on hyvä, mikään ei oo tylsää tai tavallista! *Saatan pyytää myös sua koska tasa-arvo yms.* Arvostan hyviä keskustelutaitoja, mutta silti (tai ehkä juuri siksi) *”Moi mitä kuuluu?” on kelpo keskustelunavaus.*

Esimerkissä (27) käyttäjä viittaa ensin yleiseen käsitykseen, että miehen tulisi olla aloitteellinen. Käyttäjä kuitenkin kommentoi saattavansa itsekin pyytää vastapuolta ulos tasa-arvon takia. Mielenkiintoisen tilanteesta tekee se, että käyttäjä on naisia selaileva nainen. Ehkäpä yleinen käsitys onkin se, että vastapuolen – sukupuolesta riippumatta – tulisi tehdä aloite (ks. myös Mäkelä 2016: 45–48).

Tämän lisäksi esimerkissä käsitellään keskustelun aloittamista osuman tulemissen jälkeen. Aihetta käsitellään eri keskustelualustoilla ja sosiaalisen median kanavissa tasaisen usein, joten se selvästi herättää niin mielenkiintoa kuin mielipiteitä. *Moi mitä kuuluu?* saattaa olla helppoudessaan tyypillisimpiä avauksia, jota kuitenkin voidaan kritisoida sen tavanomaisuuden ja kohdentamattomuuden takia. Esimerkissä tunnustetaankin tämä kritiikki *mutta silti* -sanaparissa, mutta keskustelutaitojen arvostamisen kautta käyttäjä tuo ilmi, että kysymykseen voi vastata muutenkin kuin tavanomaisella tavalla *”ihan hyvää”*.

Edellisten profiilitekstien viittauskohteet ja -tapa ovat mielestäni jostain Fairclough’n avoimen ja perustavan intertekstuaalisuuden väliltä. Fairclough itse puhuu presuppositioista avoimen intertekstuaalisuuden yhteydessä – vaikka huomauttaa samalla, että aina presuppositiot eivät viittaa tai pohjautu mihinkään tiettyyn teks-

tiin. Hänen mukaansa viittauskohteena on epämääräisempi ”teksti”, joka vastaa yleistä mielipidettä. (Fairclough 1992: 120–121.) Tällaisen määrittelyn mukaan pre-suppositiot lukeutuisivat avoimen sijaan pikemmin perustavaan intertekstuaalisuuteen. Näin on mielestäni myös edellisissä esimerkeissä: käyttäjät ovat ottaneet kantaa käsityksiin, joiden taustalla on todennäköisesti alkujaan useampia tekstejä, jotka ovat muodostaneet pohjan käsitysten synnylle. Mielenkiintoisena voi joka tapauksessa pitää sitä, että suuri osa viittauksen kohteena olevista yleisistä käsityksistä liittyy seuranhaun kontekstiin.

4.1.5 Muiden genrejen hyödyntäminen

Profiiliteksteissä on ajoittain piirteitä muista genreistä. Kutsun tätä ilmiötä genrejen hyödyntämiseksi enkä esimerkiksi teorialuvussa 2.2 mainitsemakseni genrejen sekoittumiseksi, sillä eri genrejen hyödyntäminen osoittautui tyypillisesti hyvin tietoiseksi toiminnaksi. Käyttäjät kertoivat kyselyni vapaa sana -kohdassa, miten he olivat inspiroituneet jostakin lukemastaan tekstilajista ja päätyneet ottamaan siitä piirteitä omaan tekstiinsä. Lisäksi genrejen sekoittuminen on terminä tässä kontekstissa hieman ongelmallinen siitä syystä, että erityistä Tinder-profiili(teksti)n genreä ei oikeastaan ole määritelty. Tiettyjä tyypillisyyksiä siinä kuitenkin on (ks. luku 1.2).

On silti huomattava, että profiilitekstit voivat olla keskenään hyvin erilaisia, kuten tässä analyysiluvussa 4 olevista esimerkeistäkin voi havaita. Vaikka profiilitekstillemme tyypillisiä piirteitä, saati prototyypistä profiilitekstiä, on laajan variaation takia haastava määritellä, niistä kuitenkin erottuvat suhteellisen selvästi toiset läsnä olevat tekstit. Aineistoni profiiliteksteistä löytyy piirteitä sekä eri genreistä, kuten työhakemus, opintojakson kuvaus, arvoitus, runo ja lääkärin kirjoittama diagnoosi, että haastavammin määriteltävistä eri genrejen tyyleistä, kuten mainosmainen kuvaileva kieli, satua mukaileva puhe ja iskurepliikin kaltaiset ilmaukset. Jälkimmäisten kohdalla voidaan jopa puhua genrejen sijaan diskurssien sekoittumisesta, minkä takia keskityn seuraavaksi tutkimusasetelman takia tarkastelemaan nimenomaan genrejen sekoittumista ja hyödyntämistä. Silti on tärkeää pitää mielessä, että profiilitekstissä toiset tekstit ovat eri tavoin ja eri intensiteetillä läsnä.

Seuraavasta esimerkistä voi huomata, että teksti ei vahingossa sisällä toisen genren piirteitä vaan sen kirjoittaminen on vaatinut aktiivista pohdintaa eri genrejen sekoittamisesta:

(28) *Avoim vaimohakemus*

Arvoisa vastaanottaja,

Olen [ikä]-vuotias oikeustieteen opiskelija [paikka] yliopistosta. Asun kuitenkin [kaupunki] onnellisten saarella. Kiinnostuin tarjoamastanne paikasta heti ilmoituksen

nähtyäni. Sain myös suosituksen ystäväältäni, joka on onnistuneesti nainut diplomi-insinöörin.

Minulta onnistuu niin ruoanlaitto kuin renkaanvaihtokin. Olen myös taloudellisesti itsenäinen. Vietän mielelläni aikaa kotona, mutta tilaisuuden tullen minusta kuoriutuu myös oiva bilevaimo. Kerron mielelläni itsestäni lisää haastattelun merkeissä. Toivon kuulevani teistä pian!

Esimerkki (28) noudattelee rakenteen, sisällön ja kielen puolesta työhakemusta. Se on jopa otsikoitu *avoimeksi vaimohakemukseksi*. Teksti etenee työhakemukselle tyypillisten funktionaalisten osien mukaisesti: Muodollisuuksien eli tekstin nimeämisen ja tervehdyksen jälkeen käyttäjä kertoo ensin työhakemukselle ominaisesti itsestään ja tilanteestaan. Toisessa kappaleessa hän kertoo osaamisestaan ja persoonastaan myös esimerkkien avulla jopa itsearviointin kaltaisesti. Teksti loppuu kahteen hyvin tyypilliseen fraasiin. (ks. työhakemuksesta tekstilajina Koskela 2014.) Niiden lisäksi käyttäjä on muuttanut muitakin työhakemuksessa usein käytettyjä fraasimaisia ilmauksia seuranhakuun soveltuviksi: ystävä ei olekaan saanut hyviä kokemuksia alasta tai kyseisestä työpaikasta ja suositellut paikkaa siksi, vaan hän on ilmeisesti löytänyt kumppanin Tinderistä. Näin tarkasti eri genren piirteitä hyödyntävää seuranhakuilmoitusta voi pitää osoituksena sekä käyttäjän paneutumisesta että huumorintajusta tai kekseliäisyydestä.

Lisäksi käyttäjä kertoo itsestään tavallaan stereotyyppisten vastakohtien avulla varsinkin toisessa kappaleessa: häneltä onnistuvat niin keittiöaskareet kuin ainakin tietynlainen autosta huolehtiminen. Samalla tavalla vastakohtien kautta itsestä kerrotaan myös toisen puhetta referoitaessa (esimerkit (21) ja (22)) ja omiin kuviin viitattaessa (esimerkki (5)). Käyttäjä halunnee näin osoittaa monipuolista osaamistaan eli esitellä eri puoliaan ja persoonaansa. Tekstin markkinoivaa luonnetta pidetäänkin työhakemukselle ominaisena (Koskela 2014: 31).

Esimerkissä (28) yksi genre on tavallaan upotettu toisen sisään. Koska kyse ei kuitenkaan ole selvästi erottuvasta jaksosta vaan genren prototyyppisen edustajan muokkaamisesta uuteen tilanteeseen sopivaksi, esimerkkiä (28) voi pitää esimerkkinä sekoitetusta intertekstuaalisuudesta. (Fairclough 1992: 118; erityisesti termien suomennokset Solin 2006: 90–92.) Toisaalta tällaista ilmiötä voidaan lähestyä myös Mäntynen ja Shoren genren omimisen käsitteen (engl. *genre appropriation*) kautta. Esimerkissä siis seuranhauille tyypillinen teksti omii tai omaksuu työhakemuksen muodon, jolloin se voi käyttää hyväkseen ja kommentoida tai kritisoida jälkimmäisen tekstilajin piirteitä. Tällä tavalla tekstistä on usein tarkoitus tehdä ironinen. (Mäntynen & Shore 2014: 746–747.)

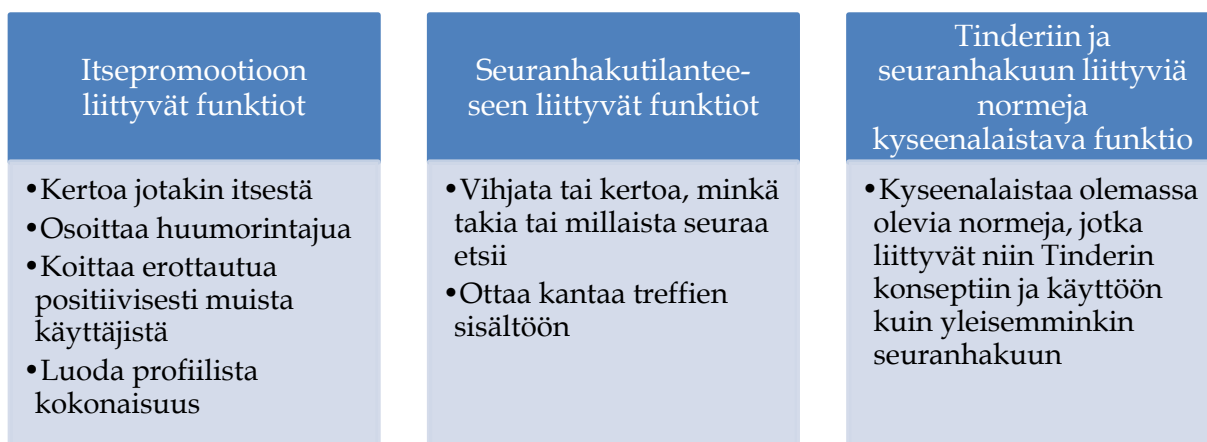
Kyseinen profiiliteksti tosiaan on ironinen ja humoristinen, mutta samalla sen voi ajatella kaiuttavan vakavammalla äänellä ajatusta seuranhausta nimenomaan hakuna, mahdollisesti pitkänä prosessina, jossa työhaastattelun ja muiden hakijoiden karsimisen jälkeen voidaan päästä työkokeiluun ja sitä kautta mahdollisesti va-

kituiseen virkaan. Käyttäjä kertoo etsivänsä Tinderistä niin parisuhdetta kuin seksiseuraa mutta myös kuluttavansa aikaa sen parissa. Todennäköisesti esimerkin (28) tekstiä ei siis ole tarkoitettu täysin vakavahenkisesti tulkittavaksi. Myös muut aineistoni profiilitekstit, joissa on sekoitettu eri genrejä, ovat jollain tavalla leikitteleviä. Voisi ajatella, että ne tunnustelevat Tinderin profiilitekstin rajoja. Tämä on mahdollista erityisesti tilanteessa, jossa profiiliteksti ei ole genrenä kovinkaan vakiintunut tai tarkka muodoltaan tai sisällöltään.

4.2 Intertekstuaalisten ilmausten funktiot

Edellisessä alaluvussa 4.1 käsitellyillä intertekstuaalisilla ilmauksilla on monenlaisia funktioita. Tällaisessa kontekstissa kielenkäyttö onkin suhteellisen intentionaalista, vaikkakin muutama käyttäjä toi ilmi kyselylomakkeeni vapaa sana -kohdassa, että laittoi kyseisen tekstin profiiliinsa, kun ei muutakaan keksinyt. Pääosin aineistoni tekstit vaikuttavat kuitenkin sellaisilta, että käyttäjä on selvästi tietoisesti pohtinut niin itse tekstiä kuin sen muotoiluun vaikuttavaa funktiota tai funktioita eli mihin tekstillä pyritään. Useiden käyttäjien kommentit kyselylomakkeeni vapaa sana -kohdassa tukevat tulkintaani.

Jaottelin funktiot kolmeen kategoriaan, jotka ovat 1) itsepromootioon liittyvät funktiot, 2) seuranhakutilanteeseen liittyvät funktiot ja 3) Tinderiin ja seuranhakuun liittyviä normeja kyseenalaistava funktio. Spesifimmät funktiot käyvät ilmi kuviosta 1. Jaottelu on yksinkertaistava mutta analyysin selkeyden takia välttämätön. On kuitenkin hyvä huomata, että funktiot ovat osin päällekkäisiä ja että yksittäisellä ilmauksella voi olla useita funktioita. Erittelen näitä funktioita tarkemmin seuraavissa luvuissa 4.2.1–4.2.3.

Kuvio 1. Intertekstuaalisten ilmausten funktiot.

Eri funktioita tarkastellessani suhteutan niitä käyttäjän motiiveihin käyttää Tinderiä. Aikaisemmassa tutkimuksessa, jota esittelin tarkemmin luvussa 1.3, on nimittäin havaittu, että itseä representoidaan eri tavalla riippuen siitä, minkä takia Tinderiä käytetään tai mitä sieltä etsitään (Ranzini & Lutz 2017). Koska representointi toteutetaan käytännössä profiilin – erityisesti kuvien ja tekstin – avulla, profiilitekstien tarkastelu myös tästä näkökulmasta on relevanttia ja syventää pelkkien funktioiden käsittelemistä.

Aineistonkeruukyselyssäni pyysinkin vastaajia kertomaan, minkä takia he käyttävät Tinderiä. Annoin aikaisemman tutkimuksen (Ranzini & Lutz 2017) perusteella seuraavat kuusi vaihtoehtoa: 1) etsin puolisoa/ parisuhdetta, 2) etsin seksiseuraa, 3) etsin kavereita / uusia tuttavuuksia, 4) kulutan aikaani sen parissa / hyvää viidettä, 5) vahvistan itsetuntoani ja 6) käytän sitä matkustamisen apuna (esim. yösi- ja paikallisia tuttavuuksia). Vastaaja pystyi valitsemaan useamman kohdan, ja lähes jokainen olikin näin tehnyt. Selvästi eniten eli 78 prosenttia vastaajista kertoi etsivänsä puolisoa tai parisuhdetta. 66 prosenttia kertoi kuluttavansa aikaa sen parissa. Sovelluksesta etsi seksiseuraa noin 40 prosenttia ja uusia kavereita ja tuttavuuksia 36 prosenttia vastaajista. 27 prosenttia vastaajista käytti sovellusta itsetunnon vahvistamiseen ja parikymmentä vastaajaa matkustamisen apuna. Lisäksi vastaaja pystyi kertomaan itse, jos käytölle oli jokin muu kuin edellä mainittu syy. Yhteensä 36 vastaajaa täytti kyseisen kohdan ja vastaukset vaihtelevat lapsen hankkimisesta dopamiinin saamiseen osuman syntyessä. Syitä on siis lukuisia, minkä takia niiden vaikutusta tekstien taustalla on syytä tarkastella.

4.2.1 Itsepromootioon liittyvät funktiot

Suurin osa profiilitekstien ja niissä käytetyn intertekstuaalisuuden funktioista vaikuttaa liittyvän käyttäjän itsepromootioon eli kontrolloituun tapaan esittää itsestä positiivinen mielikuva (ks. termistä Visakko 2015). Tämä on hyvin ymmärrettävää ja usein varsin oleellista, varsinkin jos sovellusta käyttää seuranhakuun. Havaitsin neljä itsepromootioon liittyvää intertekstuaalisten ilmausten funktiota: 1) kerrotaan jotakin itsestä, 2) osoitetaan huumorintajua, 3) koitetaan erottautua positiivisesti muista käyttäjistä ja 4) luodaan profiilista kokonaisuus.

Ensimmäinen, ehkäpä itsestäänselvin funktio on kertoa käyttäjästä itsestään jotakin, kuten seuraavissa esimerkeissä:

(29) *Nuori, tyylikäs ja vararikossa.*

(30) – – *Enkä tuu muuten kysyy pituudestas mitään.*

Luvussa 4.1.2 käsitellyt, populaarikulttuurista ammentavat ilmaukset voivat kertoa tekstin kirjoittajasta ja hänen mielenkiinnonkohteistaan. On lähes väistämätöntä

mutta myös intuitiivista puhua asioista, joista tietää, ja siten myös viitata niihin. Tämän takia, kun esimerkin (29) kirjoittanut käyttäjä hyödyntää tekstissään Cheekin kappaletta – vieläpä muualta kuin yleensä helpoiten mieleen jäävästä kertosäkeestä – muokaten sitä hieman omaan tilanteeseensa sopivammaksi, hän todennäköisesti on kuunnellut kyseistä artistia. Itsestä voidaan kertoa myös epäsuoremmin, kuten esimerkissä (30). Käsittelin kyseistä ilmausta luvussa 4.1.4 eli kannanottona sellaiseen käsitykseen, että naiset ovat kiinnostuneita kumppaneidensa pituudesta ja että pituus saattaa olla jopa ratkaiseva asia ihmisessä. Käyttäjän kertoessa, että hän ei tule tulevan osumansa pituutta kysymään, hän samalla antaa ymmärtää, että asia ei häntä kiinnosta, tai vihjaa, että ei ole ulkonäkökeskeinen ihminen. Tällä tavalla esimerkiksi stereotypiaan kantaa ottamalla käyttäjä voi paljastaa sekä suhtautumisensa kyseiseen asiaan että jotakin, todennäköisesti stereotypian kanssa päinvastaisia asioita itsestään.

Käyttäjä voi kertoa itsestään myös toisen puheen avulla:

(31) – – *Oon kuulemma erikoinen tapaus ja häslä, mutta parhaimmillani lojaali, aito, lämmin ja rehellinen.* – –

Käsittelin viittauksia toisen puheeseen luvussa 4.1.3 ja toin ilmi, miten toisten puheilla voi luoda monipuolista kuvaa itsestä. Referaatteja voidaan käyttää myös vastakohtaisten asioiden esittämiseen, kuten esimerkissä (31). Tällöin toisen puhe voi joko vahvistaa omia käsityksiä/esityksiä tai olla ristiriidassa omien luonnehdintojen kanssa, joita käyttäjä sitten koittaa korjata omalla puheellaan. Joka tapauksessa mielikuva käyttäjän persoonasta monipuolistuu. Samalla toisten referoiminen voi tuoda tekstiin luotettavuuden ja rehellisyyden sävyjä tai mahdollisesti luoda käyttäjästä sosiaalisen vaikutelman.

Intertekstuaalisuus tarjoaa myös mahdollisuuden osoittaa omaa huumorintajua ja olla hauska, mikä vaikuttaa olevan useammankin ilmauksen (ainakin eräänä) funktiona. Aikaisemmassa tutkimuksessa onkin esitetty havainnollistavaa jakoa, kuinka eri asia on profiilitekstissä väittää itseään hauskaksi kuin olla hauska eli esimerkiksi kertoa vitsi (Visakko 2015: 72–76). Tällaisen funktion ilmaukset ovat keskenään erilaisia, kuten huumoriakin on monenlaista:

(32) *Pidän muun muassa metsäretkistä.*

(33) *vaikka sama*

Aineistoni teksteissä on viitattu nimenomaan huumoria tavoitellen ja luoden muun muassa profiilin muihin osiin eli tyypillisimmin kuviin, kuten esimerkissä (32) ironisesti, mitä olen käsitellyt luvussa 4.1.1. Lisäksi humoristisuutta osoitetaan erityisesti populaarikulttuurista ammentamalla. Niin laulujen sanojen muuttaminen omaan tilanteeseen sopivammiksi kuin tv-sarjasta poimittu, seuranhakutilanteeseen sovel-

tuva repliikki (esimerkki (33)) ovat osoituksia käyttäjän mahdollisten mielenkiinnonkohteiden lisäksi hänen huumoristaan. Samoin humoristisuus ja tietynlainen kekseliäisyys voivat tulla esiin, kun profiilitekstissä hyödynnetään muiden genrejen piirteitä. Muita genrejä onkin usein sekoitettu profiilitekstiin leikkisästi ja kokeilevasti, mikä liittyy myös seuraavaan havaitsemaani funkioon.

Intertekstuaalisten ilmausten avulla voidaan koittaa erottautua positiivisesti muista käyttäjistä. Yleensä tämä tapahtuu huumorin avulla, mutta kaikkien tavoitteena ei kuitenkaan automaattisesti ole olla (vain) hauska. Valotan asiaa seuraavan esimerkin avulla:

(34) Elämä on keitto ja mä oon *rikkinäinen syömäpuikko* ja lisäksi – –

Esimerkissä (34) on muokattu Pyhimyksen kappaletta v!@%#mikko, jossa käyttäjä ei olekaan alkuperäisen sanoituksen mukaisesti haarukka vaan *rikkinäinen syömäpuikko*. Käyttäjä perusteli muokkaustaan kyselyni vapaa sana -kohdassa seuraavasti: ”Muokkasin siitä hauskemman koska olen originaali.” Oli selitys kirjoitettu tosisaan tai ei, vaikuttaa kyseinen ajatus olevan useammallakin käyttäjällä vähintään tekstin kirjoittamisen taustalla.

Myös varsinkin muita genrejä profiilitekstissään hyödyntävät käyttäjät ovat saattaneet tietoisesti koittaa kirjoittaa harvinaisemmalla tavalla ja samalla osoittaa kekseliäisyyttään tai kielellistä lahjakkuuttaan. Profiilitekstiin panostamisella saateen haluta kertoa myös, että seuranhakuun suhtaudutaan tosisaan tai vakavampaa suhdetta etsien. Vaikka aineistoni useammassa tekstissä on sekoitettu eri genrejä, on kyse kuitenkin suhteellisen marginaalisesta asiasta. Täten genreltään hybridit profiilitekstit erottuvat muiden joukosta herkästi. Halu erottautua on hyvin ymmärrettävää, sillä Tinderissä on valtavasti käyttäjiä ja sen käyttö perustuu tyypillisesti suhteellisen nopeaan profiilien selaamiseen, jolloin käyttäjän on suotuisaa antaa itseltään positiivinen vaikutus mahdollisimman nopeasti. Intertekstuaalisuus onkin yksi tapa koittaa tehdä niin. Toisaalta on havaittu, että käyttäjän ei kannata vaikuttaa liian erilaiselta, vaan hänen on suotavaa olla myös ”positiivisesti normaali” (Visakko 2015: 162–169).

Tarkastellessani Tinder-profiilin sisäisiä viittauksia luvussa 4.1.1 huomasin, että kun profiilitekstissä viitataan profiilin muihin osiin, koko profiili tuntuu harkitummalta ja sidoksisemmalta. Intertekstuaalisuuden avulla profiilin eri osioita voi liittää yhteen ja luoda näin eheämmän kokonaisuuden. Selkeimmin sidoksissa olivat profiilikuvat ja -teksti. Sen sijaan profiiliin linkitetyt Instagram-kuvat olivat ainoa profiilin osio, johon aineistoni teksteissä ei viitattu. Eheän kokonaisuuden luomisen lisäksi muihin osioihin suunnatut viittaukset tukivat niin profiilitekstiä kuin esimerkiksi mielenkiinnonkohteiksi valittuja asioita, eli asioiden välisiä suhteita. Samalla huolitellun ja eheän profiilin voi ajatella kertovan jotain käyttäjästään ja muiden so-

siaalisen median profiilien tavoin myös sillä tavalla markkinoivan käyttäjää ja hänen persoonaansa.

4.2.2 Seuranhakutilanteeseen liittyvät funktiot

Itsepromootion lisäksi intertekstuaalisilla ilmauksilla on sellaisia funktioita, jotka liittyvät käsillä olevaan seuranhakutilanteeseen. Intertekstuaalisuuden avulla käyttäjä voi kertoa, minkä takia tai millaista seuraa hän etsii. Toisaalta sen avulla käyttäjä voi tuoda ilmi, mitä hän haluaa tai ei halua tehdä treffeillä. Tarkastelen näitä kahta funktiota seuraavaksi tarkemmin.

Hyvin yleinen intertekstuaalisten ilmausten funktio on vihjata, millaista seuraa käyttäjä on etsimässä. Tähän kategoriaan kuuluu kahdenlaisia ilmauksia. Ensinnäkin käyttäjä saattaa etsiä samankaltaista ihmistä kuin millainen itse on. Kun käyttäjä siis kertoo esimerkiksi edellisessä alaluvussa esiteltyin keinoin itsestään, hän saattaa samalla toivoa löytävänsä jonkun, joka on kiinnostunut samoista asioista, ja siksi esittelee itseään kuten esittelee. Toisaalta käyttäjä voi vihjata hienovaraisesti tai kertoa suoraan, kuinka vakavaa suhdetta hän etsii, kuten seuraavassa esimerkissä:

(35) *Yhden yön tarinoita*. Ei mitään vakavaa. Lähe kahville?

Esimerkin (35) kirjoittanut käyttäjä kertoi käyttävänsä Tinderiä vain seksiseuran etsimiseen, mikä käy selkeästi ilmi hänen tekstistäänkin. Tuhannen yön viettäminen yhdessä ei häntä kiinnosta, yksi yö riittää. Intertekstuaalinen *yhden yön tarinoita* -ilmaus toimii tekstissä jopa humoristisena introna, joka kuitenkin on oleellinen osa tiivistä ja suoraa kokonaisuutta. Käyttäjä alleviivaa sanomaansa tekstin toisella virkkeellä. Lopuksi (päivä)kahvien ehdottaminen tällaisessa kontekstissa kääntää tulkin-taa yhä vahvemmin seksisession suuntaan (KS s.v. *päiväkahvi*). Käyttäjä ei siis kerro itsestään, saati sitä kautta esitä toiveita vastapuolen toivottavasta persoonasta, vaan kirjoittaa avoimesti, miksi Tinderiä käyttää.

Tällainen avoimuus on kuitenkin harvinaista aineistoni profiiliteksteissä (ks. myös Mäkelä 2016: 39). Sen sijaan parisuhteen tai elämänkumppanin etsimisestä kerrotaan tyypillisesti melko suoraan, vaikkakaan ei juuri (avointa) intertekstuaalisuutta hyödyntäen. Tämä mielenkiintoinen ero saattaa selittyä osin sillä, että seksiseuran avointa hakemista voidaan edelleen pitää vaiettavampana asiana kuin parisuhteen etsimistä. Lisäksi joidenkin ihmisten seksiseuran etsimiseen tunnutaan suhtautuvan myönteisemmin kuin toisten, mistä media tasaisen usein kirjoittaakin erityisesti ihmisten omakohtaisten kokemusten kautta (ks. tarinoita ihmisten suhtautumisesta esim. yksinhuoltajaäitien seuranhakuun Häkkilä 2019 sekä vammaisten seksuaalisuuteen ja seksiin Jäntti 2019). Kielteisen suhtautumisen ennakointi voi luonnollisesti vaikuttaa omaan haluun puhua asiasta suoraan, erityisesti silloin, kun käyttäjä esiintyy profiilissa omana itsenään eli nimen ja kuvan kanssa.

Seuranhakuun liittyvällä intertekstuaalisella ilmauksella käyttäjä voi myös kertoa yhdestä Tinderin käytön motiivistaan mutta ei kaikista. Kuten ylempänä mainitsin, tyypillisesti käyttäjillä on useampia motiiveja, joista kaikki eivät välttämättä käy profiilista tai profiilitekstistä ilmi. Avaan asiaa seuraavan esimerkin avulla:

(36) *Saanks laittaa mun provadopuikon sun perliittiin?*

Esimerkki (36) on iskurepliikin tyyppinen kysymys, jotka mainitsin luvussa 4.1.5 eli muiden genrejen hyödyntämisen yhteydessä. Provadopuikkoja käytetään tuhohyönteisten torjunnassa ja samalla lannoitteena, kun taas perliitti on luonnollista maanparannusainetta, käyttäjän itsensä sanoin ”osa kasvupohjaa”. Virkkeen voi siis tulkita suoraksi vihjaukseksi seksin harrastamisesta, varsinkin kun teksti ei sisällä muuta selittävää tai monipuolisempaa kuvaa kyseisestä käyttäjästä luovaa sisältöä. Käyttäjä ei kuitenkaan etsi pelkästään seksiseuraa, vaan hän kertoi etsivänsä myös puolisoa, mikä osoittautui suhteellisen tyypilliseksi motiivikaksikoksi. Sen lisäksi hän käyttää Tinderiä itsetuntonsa vahvistamiseen ja omien sanojensa mukaan ”omaa markkina-arvoaan” tutkiakseen. Viimeksi mainitut motiivit eivät kuitenkaan tule ilmi hänen profiilitekstistään eivätkä itse asiassa juuri kenenkään profiilitekstistä, vaikka varsinkin itsetunnon vahvistamisen on havaittu olevan suhteellisen tavanomainen syy käyttää kyseistä sovellusta (Ranzini & Lutz 2017). Kyselyyni vastanneista kuitenkin vain noin 27 prosenttia mainitsi tämän motiivikseen.

Toinen seuranhakutilanteeseen liittyvä intertekstuaalisten ilmausten funktio on tuoda tekstissä ilmi, mitä käyttäjä haluaisi tai ei haluaisi tehdä treffeillä:

(37) *Saanko ehkä tarjota lasillisen viiniä? Vilustumista vastaan? – –*

(38) *Sun koirat ei kiinnosta enkä juo kaljaa.*

Snapchat: [käyttäjänimi]

Käsittelin esimerkkiä (37) kirjoihin viittaamisen yhteydessä luvussa 4.1.2 ja esimerkkiä (38) tarkastellessani viittaamista yleisiin käsityksiin, tarkemmin muiden Tinderin käyttäjien profiiliteksteihin, luvussa 4.1.4. Esimerkissä (37) hieman muokatun Muumi-sitaatin avulla käyttäjä kysyy suoraan tekstin lukijalta, menisivätkö he viinille. *Vilustumista vastaan* on humoristinen mutta samalla treffiehdotusta puolusteleva lisäys, joka on edelleen lainausta viittauksen kohteena olevasta tekstistä eli Muumi-peikko ja pyrstötähti -kirjasta (Jansson 2010 [1955]: 20). Myös esimerkissä (38) otetaan kantaa treffiehdotukseen ja vieläpä edellisen esimerkin kaltaiseen tekemiseen, mikä vihjaa, että yksillä käyminen on ainakin ajatuksena yleinen treffiaktiiviteetti. Käyttäjä myös kertoi vastaavansa tekstillään selailemiensa käyttäjien profiileihin, joissa toistuvasti ehdotetaan kaljalle lähtemistä. Häntä asia ei kuitenkaan kiinnosta,

mikä viittaa haluun keksiä treffeille toisenlaista tekemistä. Tekstissä ei kuitenkaan esitetä vaihtoehtoista aktiviteettia.

4.2.3 Tinderiin ja seuranhakuun liittyviä normeja kyseenalaistava funktio

Viimeinen aineistosta noussut intertekstuaalisuuden funktio poikkeaa hieman edellisistä. Tiettyjen intertekstuaalisten ilmausten avulla halutaan kyseenalaistaa olemassa olevia normeja ja käsityksiä, jotka liittyvät sekä yleisesti seuranhakuun että spesifimmin Tinderin. Ilmaukset eivät yleensä ole sävyiltään täysin neutraaleja, vaan usein ne on esitetty humoristisesti, lakonisesti tai sarkastisesti.

Teksteissä voidaan kyseenalaistaa seuranhakuun liittyviä tyypillisiksi miellettyjä normeja:

(39) – – *Enkä tuu muuten kysyy pituudestas mitään.*

(40) *Sun koirat ei kiinnostasta enkä juo kaljaa.* – –

Käsittelin molempia esimerkkejä jo luvussa 4.1.4, sillä niissä viitataan yleisiin käsityksiin. Viitatessaan näihin käsityksiin käyttäjät samalla ottavat kantaa niihin kommentoiden ja kritisoiden. Molemmat esimerkit rakentuvat kielellisesti negaation vaaraan eli ne ottavat päinvastaisen näkökulman alkuperäiseen myönteisesti esitettyyn ajatukseen (Fairclough 1992: 121–122). Esimerkin (39) voi tulkita kritisoivan käsitystä siitä, että naiset ovat lähtökohtaisesti kiinnostuneita kumppaninsa pituudesta. Esimerkissä (40) sen sijaan kritisoidaan muiden käyttäjien profiileissa esiintyviä lemmikkejä ja tyypillistä treffiaktiviteettia, joista kummastakaan käyttäjä ei ole kiinnostunut. Tekstit siis nostavat esiin ja kritisoivat olemassa olevia käsityksiä. Lisäksi niillä on muitakin funktioita, joita olen käsitellyt edellisissä alaluvuissa käyttäjästä kertomisen ja treffien sisällön kommentoimisen yhteydessä. Tämän luvun kannalta tekstien merkittävä funktio on juuri normien kritisointi ja lukijan havahduttaminen miettimään omia ennakko-oletuksiaan ja käsityksiään.

Edellisten yleisesti seuranhakuun liittyvien normien lisäksi teksteissä voidaan kyseenalaistaa nimenomaan Tinderin käyttöä ja konseptia:

(41) *Ajatella, jos Tinder toimisi niin, että miehetkin voisivat hyvällä omallatunnolla viljellä kliseitä ja olla silti "kiinnostavia"!*

Esimerkin (41) ilmauksessa esiintyy oikeastaan kolme eri käsitystä tai Fairclough'n (1992) termin presuppositiota: 1) naiset voivat hyvällä omallatunnolla viljellä kliseitä – ja virkkeen mukaan myös tekevät näin – ja olla silti kiinnostavia, 2) miehet eivät voi tehdä näin ja 3) kliseitä viljelevät naiset eivät kuitenkaan ainakaan käyttäjän mielestä ole *kiinnostavia*, mihin viittaa sanan esittäminen lainausmerkeissä. Tämän profiilitekstin ainoan virkkeen funktio painottuu siihen, että sen avulla käyttäjä käytän-

nössä kritisoi kirjoittamatonta sääntöä tai normia siitä, minkälaisia profiilitekstejä eri sukupuolten edustajat voivat kirjoittaa. Virkkeen muotoilu, erityisesti *ajatella*-aloitus ja lainausmerkkien käyttö, kieli vähintään sarkastisesta suhtautumisesta naisten käyttämiä kliseisiä ilmauksia kohtaan. Naisia selaava mieskäyttäjä halunnee siten herätellä tekstin lukijaa miettimään oman profiilitekstinsä sisältöä ja asiaa eli käyttäjän näkökulmasta ilmeistä epäsuhtaa laajemminkin.

Kyseisen käyttäjän motiivi käyttää Tinderiä kytkeytyy hänen tekstinsä intertekstuaalisuuden funktioon. Käyttäjä kertoi käyttävänsä Tinderiä ajankuluksi ja täydensi motiivejaan kertomalla, että hän tekee ”juomapelikortteja kliseisistä profiileista”. Motiivi on suorastaan ainutlaatuinen mutta kuvaa Tinderin käytön syiden moninaisuutta. Samalla se selittää käyttäjän omaa profiilitekstiä. Kun motiivina on nimenomaan selailla muiden profiileita sarkastisessa sävyssä eikä etsiä mitään vakava(sti otettava)a, käyttäjän ei tarvitse panostaa oman itsensä esittelemiseen profiilissaan. Esimerkin (41) kirjoittanut käyttäjä ei kerrokaan itsestään suoraan mitään vaan vain ajatuksistaan edellä käsiteltyjen presuppositioiden avulla eli ironisoiden ja kritisoiden toisten käyttäjien profiilitekstien sisältöä.

On sinänsä merkittävää, että käyttäjä on valinnut kirjoittaa tekstin profiiliinsa, sillä pelkkää selailua varten hän olisi voinut tehdä tekstittömän profiilin. Vaikka motiivi ei kirjaimellisesti esimerkin (41) profiilitekstistä välitykään ja vaikka käyttäjät eivät voi toistensa todellisia, varsinkaan ääneen sanomattomia motiiveja tietää, Tinderin profiilitekstiksi epätavanomainen virke vihjaa kirjoittajansa motiiveista ja mietteistä. Aineistossani on muitakin tällaisia profiilitekstejä, jotka tähtäävät Tinderiin ja seuranhakuun liittyvien normien kyseenalaistamiseen, mutta ne perustuvat harvemmin intertekstuaalisuudelle. Ilmiö on joka tapauksessa olemassa, eli jopa niin kutsuttua trollausta voi sanoa olevan myös Tinderissä.

5 PÄÄTÄNTÖ

Tiivistän seuraavaksi tutkimukseni tulokset luvussa 5.1. Samalla vertaan ja suhteutan tuloksia aikaisempaan tutkimukseen. Tämän jälkeen arvioin tekemääni tutkimusta ja pohdin siihen liittyviä tutkimuseettisiä kysymyksiä luvussa 5.2. Lopuksi luvussa 5.3 esitän jatkotutkimusaiheita, joita tulikin eteeni runsaasti tutkimusta tehdessäni ja aineistoa analysoidessani.

5.1 Tutkimustulokset

Tarkastelin tässä tutkimuksessa Tinderin profiilitekstien intertekstuaalisuutta eli tekstienvälisyyttä sekä sisällön että funktionaalisuuden näkökulmasta. Samalla tutkin, vaikuttaako Tinderin käytön motiivi profiilitekstin intertekstuaalisuuteen. Näkökulmani on lingvistinen, mutta aiheen vähäisen kielitieteellisen tutkimuksen sekä tutkimusasetelmani takia suhteutan tutkimustuloksia seuraavaksi myös muiden alojen Tinderiin liittyvien tutkimusten löydöksiin.

Yleisesti on todettava, että profiiliteksteissä on hyvin monenlaista intertekstuaalisuutta, jota myös hyödynnetään tietoisesti. Ensinnäkin teksteissä voidaan viitata profiilin muihin osiin, joista ylivoimaisesti eniten kuviin. Kuvien merkitys niin koko profiilin kuin profiilitekstinkin osana korostui, vaikka kuvat oli rajattu tutkimusasetelman ulkopuolelle. Omia potetteja kommentoitiin, pahoiteltiin tai selitettiin ja käytettiin huumorin tai ironian luomiseen. Mielenkiintoinen havainto oli, että yhdeksäkään aineistoni tekstissä ei kuitenkaan viitattu profiiliin linkitetyn Instagramin otoksiin. Tämä korostaa niin nimenomaan Tinderiin valikoitujen kuvien kuin profiilitekstin ja -kuvan/kuvien suhteen merkitystä. Tekstissä voidaan viitata profiilin muihinkin osiin, mikä kuviin viittaamisen tavoin luo vaikutelmaa profiilista eheänä kokonaisuutena.

Toinen merkittävä intertekstuaalisten ilmausten lähde on populaarikulttuuri. Tällaisia ilmauksia ei ole tehty ensisijaisesti sen takia, että käyttäjä haluaa viitata johonkin tiettyyn asiaan tai henkilöön, vaan tavoitteena on nähdäkseni pikemminkin ammentaa erilaisista tunnetuista asioista ja lausahduksista. Kun käyttäjä esimerkiksi kertoo olevansa kaunis ja rohkea, hän ei välttämättä tunnustaudu ilmauksen inspiraationa olleen tv-sarjan katsojaksi vaan hyödyntää tätä tunnettua adjektiiviparia omiin tarkoituksiinsa. Intertekstuaalisuutta voi siten pitää välineenä, mielikuvien mahdollistajana.

Profiiliteksteissä esiintyy myös monenlaista referointia eli toisen puheen esittämistä. Tois(t)en puheen avulla luodaan tyypillisesti monipuolista kuvaa itsestä esimerkiksi toisiaan täydentäviä tai vastakohtaisia luonnehdintoja esittämällä. Usein teksteissä on referoitu käyttäjälle läheistä henkilöä, mikä käy ilmi sanatasolla tai ilmauksen sisällön tietynlaisesta syvällisyydestä, mutta referointitapa voi olla myös epäsuorempi tai vapaampi, jolloin käyttäjän ja referoitavan suhde hämärtyy. Joka tapauksessa referointi tuntuu tuovan profiili(teksti)in luotettavuutta ja vihjauksen käyttäjän sosiaalisista puolista.

Yksittäisen henkilön puheen referoimisen lisäksi profiiliteksteissä viitataan ja otetaan kantaa useampien ihmisten ajattelumalleihin ja ajatuksiin eli yleisiin käsityksiin. Nämä käsitykset, kuten myös suuri osa populaarikulttuurista ammentavista viittauksista, liittyvät varmasti osin kontekstin takia lähinnä seuranhakuun sekä Tinderiin – sen käyttäjiin ja heidän profiileihinsa. Tyypillisesti tällaiset ilmaukset ovat humoristisia tai lakonisen sarkastisia, mikä korostaa käsityksiä kritisoivaa sanomaa.

Lisäksi profiiliteksteissä hyödynnetään muiden genrejen piirteitä, pääosin muista erottautumisen ja humoristisuuden vuoksi. Aineistoni teksteissä esiintyy muun muassa työhakemuksen ja opintojakson kuvauksen piirteitä, joista ainakin jälkimmäistä on tutkittukin samaan aikaan intertekstuaalisesta ja markkinoivasta näkökulmasta (Fairclough 1993), mikä osaltaan perustelee valintaa sekoittaa kyseisen genren piirteitä tällaiseen markkinoivaan tekstiin. Eri genrejen tiettyjen piirteiden sekoittamisen lisäksi teksteissä hyödynnetään myös laajempia, tietyille genreille tyypillisempiä diskursseja eli kielenkäyttötapoja, kuten mainosmaista ja adjektiivipitoista markkinoivaa kieltä. Markkinoivien genrejen lisäksi aineistooni kuuluu muun muassa arvoituksen kaltainen tekstipätkä ja toisaalta saduille tyypillisiä fraaseja.

Pelkkien intertekstuaalisten piirteiden erittelemisen lisäksi oli relevanttia ja kiinnostavaa tarkastella ilmausten funktioiden ja Tinderin käytön motiivien näkymistä profiilitekstien intertekstuaalisissa ilmauksissa. Tekstit nimittäin ovat usein melko intentionaalisesti kirjoitettuja, vaikka muutama käyttäjä kertoikin, että oli päätenyt laittamaan kyseisen tekstin, kun ei muutakaan keksinyt. Koska profiiliteksteissä on monenlaista intertekstuaalisuutta, sillä on luonnollisesti monia funktioita.

Ryhmittelin nämä funktiot kolmeen kategoriaan, jotka ovat 1) itsepromootioon liittyvät funktiot, 2) seuranhakutilanteeseen liittyvät funktiot ja 3) Tinderiin ja seuranhakuun liittyviä normeja kyseenalaistava funktio.

Itsepromootiolla tarkoitan kontrolloitua tapaa esittää itsestä positiivinen mielikuva (Visakko 2015). Tällaiseen päämäärään tähtäävillä intertekstuaalisilla ilmauksilla on neljänlaisia spesifimpiä funktioita: niiden avulla 1) kerrotaan jotakin itsestä, 2) osoitetaan huumorintajua, 3) koitetaan erottautua positiivisesti muista käyttäjistä ja 4) luodaan profiilista kokonaisuus, mihin viittasinkin jo ylempänä. Teksteissä esiintyvä intertekstuaalisuus on sekä avointa että perustavaa. Intertekstuaalisuuden avulla itsestä voidaan kuitenkin kertoa tarkemmin vain tietyntylaisille henkilöille, eikä itsepromootio tarkoita automaattisesti pyrkimystä ihastuttaa kaikkia, mikä on havaittu myös aikaisemmassa tutkimuksessa (Muikku-Werner 2003: 341).

Lisäksi havaitsin kaksi seuranhakutilanteeseen liittyvää funktiota, jotka ovat 1) vihjata tai kertoa suoraan, millaista seuraa etsii ja 2) ottaa kantaa treffien sisältöön. Nämä seuranhakutilanteeseen liittyvät funktiot ovat osa käyttäjän itsepromootiota, ja tyypillistä onkin, että funktiot limittyvät keskenään. Niiden päätavoitteena on kuitenkin tavalla tai toisella – ensimmäisen funktion kohdalla tyypillisesti epäsuorasti – kertoa lukijalle käyttäjän ajatuksista seuranhakuun ja treffailuun liittyen. Tähän funktioon tähtäävissä ilmauksissa esiintyy usein perustavaa intertekstuaalisuutta eikä selvästi avoimia viittauksia ole juurikaan.

Kolmas kategoria poikkeaa edellisistä, ja se on Tinderiin ja seuranhakuun liittyviä normeja kyseenalaistava funktio. Ilmaukset nostavat esiin ja kritisoiivat olemassa olevia normeja ja yleisiä käsityksiä esimerkiksi treffien sisällöstä tai eri sukupuolille tyypillisesti hyväksytyistä tai ominaisista profiiliteksteistä. Tällainen funktio osoittaa selvästi, että niin Tinderiä kuin intertekstuaalisuutta käytetään monien funktioiden ja motiivien takia. Samalla useimmat normeja kyseenalaistavat profiilitekstit kytkeytyivät muun muassa käyttäjän itsepromootioon, ja pelkkiä niin kutsuttuun trollaukseen tähtääviä tekstejä oli aineistossani hyvin vähän. Koska jotain kyseenalaistaessa otetaan kantaa johonkin olemassa olevaan asiaan, ilmaukset ovat lähtökohtaisesti intertekstuaalisia. Näiden tekstien intertekstuaalisuus on tyypillisesti perustavaa, mutta Tinderiä saatetaan kritisoida varsinaisesti intertekstuaalisuutta hyödyntämättäkin.

Funktioiden lisäksi tavoitteenani oli tarkastella laajasti Tinderin käytön motiivi(e)n vaikutusta profiilitekstin intertekstuaalisuuteen. Analyysin edetessä kävi kuitenkin ilmi, että vaikka käyttäjillä oli usein monia syitä käyttää sovellusta, syyt eivät tulleet profiiliteksteissä juurikaan esiin. Lähinnä humoristisista tai ironisista syistä Tinderiä käyttävät henkilöt toivat motiivinsa tekstissä esille, mikä liittyy aikaisempaan normeja kyseenalaistavaan funktioon. Toisaalta yksittäiset kielelliset valinnat, kuten *avoin vaimohakemus*, viestivät vahvasti käyttäjän päämääristä, ja eri diskurs-

sienkin avulla teksteissä voidaan maalata esimerkiksi stereotyyppistä kuvaa suomalaisesta maaseudun parisuhde-elämästä viittaamalla punaiseen tupaan ja perunamaan. On myös huomioitava, että jos käyttäjällä on vahva käsitys Tinderistä tietynlaisen seuran etsimissovelluksena – mieltää Tinderin sitten parisuhde- tai seksiseurasovellukseksi – hän ei välttämättä toista tai tuo ilmi tätä lähtöajatusaan tekstissään vaan ajattelee muidenkin olevan samalla asialla ja keskittyy kertomaan itseltään.

Huomionarvoista on, että käytännössä sekä lähes kaikkia intertekstuaalisia ilmauksia että niiden funktioita läpäisee huumori. Itsestä ja omista kuvista kuten myös toivottavasta vastapuolesta kerrotaan usein humoristisesti, mikä käy selkeästi ilmi analyysilukuun nostamistani esimerkeistä. Myös aikaisemmassa tutkimuksessa on havaittu, että käyttäjät sekä tuovat esiin (Mäkelä 2016: 37–38) että arvostavat humoristisuutta (Puranen 2016: 59) profiiliteksteissä. Havainto herättää pohtimaan, pitääkö Tinderissä olla hauska. Edellyttääkö käyttäjän oikealle pyyhkäiseminen hauskuutta? Onko humoristisuus yhteiskunnassamme normi? Tutkimukseeni osallistuneista käyttäjistä 66 prosenttia kertoi käyttävänsä Tinderiä vain tai myös siksi, että hän kuluttaa aikaa sen parissa tai että se on hyvää viihdettä. Tämä suuri määrä vihjaa sekä sovelluksen käyttäjäryhmän totisuusasteesta että Tinderin käsittämisestä yhtenä sosiaalisen median kanavana, jonka pariin mennään viihtymään ja kuluttamaan aikaa. Lisäksi on syytä muistaa, että käyttäjät voivat selailla toistensa profiileita hyvinkin rivakasti, ja muiden profiileita onkin käyttäjämäärän takia runsaasti, jolloin on sekä tehtävä hyvä vaikutus että erotuttava muista nopeasti. Profiilitekstin hauska ilmaus saattaa olla myös helppo keskustelunavaus – tai ainakin se on voitu ajatella sellaiseksi, kuten muutamat käyttäjät tekstiään perustellessaan totesivat.

Lisäksi erityisesti muiden genrejen hyödyntäminen mutta muukin tekstien sisältämä intertekstuaalisuus nostaa kysymyksen, mihin kaikkeen seuranhakuilmoitus (genreinäkin) taipuu. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että Tinderin profiiliteksti – tai nykyalustoilla julkaistu seuranhakuilmoitus ylipäättään – ei ole kovinkaan vakiintunut genre. Eri alustoilla on myös erilaisia affordansseja, eli ne mahdollistavat eri asioita käyttäjälle, mikä osaltaan vaikeuttaa seuranhakuprofiilin yleisen määritelmän tekemistä. Tiettyjä tyypillisyyksiä teksteillä toki niin aineistoni kuin aikaisemman tutkimuksen mukaan on, kuten minämuotoisuus, runsas kuvailu ja adjektiivipitoisuus, usein listamainen rakentuminen sekä markkinoivuus (Muikku-Werner 2003; Visakko 2015; Leskelä 2020). Yhteisistä piirteistä huolimatta varsinkin muiden genrejen hyödyntäminen profiilitekstissä kuitenkin hakee ja koettelee tekstin rajoja. Mitä kielellistä sisältöä ja millaisia funktionaalisia osia profiilitekstiin voi kuulua? Kyseisen genre variaatiota ja toisaalta nopeaa kehittymistä lisää se, että genreen kuuluvien tekstien kirjoittajat ja lukijat vaikuttavat genre olemukseen ehkä tavanomaista enemmän. Käyttäjät selailevat toistensa profiileita, ottavat niistä vaikutteita ja tutki-

mukseni mukaan myös viittaavat ja siten ottavat kantaa niihin. Unohtaa ei sovi myöskään kulttuurin ja aiheeseen liittyvän metadiskurssin vaikutusta (Visakko 2015). Lisäksi käyttäjät voivat muokata omaa profiiliaan milloin vain, jolloin koko genren piirteinen voi sanoa olevan jatkuvassa liikkeessä ja uudelleenmäärittelyn kohteena.

Myös profiilitekstien sisältö elää koko ajan ja on vahvasti ajassa kiinni. Ajankohtaisuus kävi selvimmin ilmi populaarikulttuurista ammentavista ilmauksista. Tämä johtaa muutamiiin erilaisiin pohdintoihin. Ensinnäkin tiettyihin asioihin viittaaminen tai niiden käsitteleminen lähes väistämättä sulkee osan tekstin lukijoista ulkopuolelle, sillä kaikki eivät tiedä tai ymmärrä samoja asioita. Intertekstuaalisten ilmausten avulla käyttäjä voi siis jopa tietoisesti suunnata tekstinsä (syvemmän ymmärtämisen) sellaisille muille käyttäjille, jotka jakavat hänen tietoutensa ja mahdollisesti kiinnostuksenkohteensa. Kyse on siis osaltaan samankaltaisen tai mieleisen seuran etsimisestä ja löytämisestä.

Toisaalta on kulttuurisestikin syytä tarkastella, mitkä sisällöt tai ajankohtaiset aiheet ja ilmiöt nousevat teksteihin esiin, miksi ja miten niistä puhutaan. Erilaiset trendit ja sisältöjen suhteellisen nopea vaihtelu on toki tyypillistä sosiaaliselle medialle, ja myös eri alustat vaikuttavat toisiinsa jatkuvasti muun muassa sisältöjen näkökulmasta (Caldeira, Van Bauwel & De Ridder 2022). Samalla esillä olevat asiat vähintään vihjaavat muun muassa yhteiskunnan kulloisistakin arvoista ja normeista. Onkin tärkeää sekä kiinnostavaa seurata, mistä asioista esimerkiksi Tinder-profiilissa ei saa tai kannata puhua. Lisäksi vallan käytön takia on tärkeää tutkia, kuka voi nostaa kulloinkin tärkeäksi mieltämiään ja mahdollisesti laajalle leviäviä sisältöjä ja arvoja. Koronapandemian aikana muun muassa Tinder teki Yhdysvaltain Valkoisen talon kanssa sopimuksen, jonka mukaan Tinderin käyttäjä saa itselleen yhden muutoin maksullisen supertykkäyksen, jos hän kertoo profiilissaan ottaneensa koronarokotukset (Tinder Press 2021). Kyseinen pandemia ja tilanteen kontrolloinnin yrittäminen, erityisesti globaalissa mielessä, olivat laajuudeltaan ennennäkemättömiä, mikä perustelee tällaista toimintaa. Samalla se kuitenkin herättää pohtimaan, enteileekö toimintatapa sellaista kehitystä, että käytännössä jotkin tahot voivat käyttäjää tietynlaisesta käyttäytymisestä palkitsemalla alkaa sanelemaan, tai ainakin vahvasti vihjaamaan, mistä asioista profiilissa olisi hyvä kertoa. Voivatko kaupalliset yritykset ja muut julkistahonkin organisaatiot alkaa käyttämään seuranhakusovelluksia itsensä markkinoimiseen yhä vahvemmin?

Tiivistetysti voi siis todeta, että Tinder-profiili(teksti)t heijastavat ajankohtaisia yhteiskunnallisia käsityksiä, normeja ja arvoja. Tässä tutkimuksessa selvitin, miten niistä puhutaan intertekstuaalisuuden keinoin. Useat havaintoni ovat samankaltaisia aikaisemman tutkimuksen kanssa, ja profiilitekstit selvästi jatkavat aiemmin lehdissä ilmestyneiden kontakti-ilmoitusten perinteitä. Vaihtelevat sisällöt vihjaavat sekä

käyttäjien monipuolisista mahdollisuuksista kertoa itsestään ja tärkeinä pitämistään asioista että genren vakiintumattomuudesta. Osin näistä syistä aiheen jatkotutkimus olisi tärkeää.

5.2 Tutkimuksen arviointi

Olen pohtinut tutkimukseni aineiston käsittelyyn liittyviä eettisiä kysymyksiä luvussa 3.1 ja tuonut esiin kritiikkiä käyttämäni tutkimusmenetelmää kohtaan luvussa 3.2. Keskityn siis nyt arvioimaan käyttämäni menetelmää tutkimustulosteni kannalta. Kuten jo luvussa 3.2 kerroin, yhdistelin kahta analyysitapaa voidakseni tarkastella tekstien intertekstuaalisuutta monipuolisesti. Tämä osoittautuikin toimivaksi toimintatavaksi, jonka avulla pystyin tutkimaan tekstejä kielellisesti ja suhteessa toisiin teksteihin. Monipuolisen kokonaiskuvan muodostamisen mahdollisti myös Fairclough'n (1992) jaottelu avoimesta ja perustavasta intertekstuaalisuudesta. Saatuaani siitä teoreettisen pohjan työlleni pystyin täydentämään analyysiani myös aikaisemman aiheeseen liittyvän tutkimuksen tuloksilla ja käsitteillä, mikä sekä auttoi minua aineistoni ja havaintojeni analysoinnissa että suhteutti tutkimustani näihin aikaisempiin tutkimuksiin. Pystyin osoittamaan ja toisaalta täyttämään aiheeseen liittyvän tutkimusaukon.

Seuraavaksi pohdin tutkimukseeni liittyviä eettisiä kysymyksiä, jotka liittyvät mun muassa tutkimuksen toistettavuuteen ja reliabiliteettiin. Tällä hetkellä tutkimuksen etiikan alalla on vallalla mikroettinen tutkimuseettinen suuntaus, jonka mukaan tutkija pohtii ja vastaa itse omaan tutkimukseensa liittyviin eettisiin kysymyksiin. Mikroetiikka onkin sekä hyödyllistä että tarpeen erityisesti tällaisessa digitaalisessa ympäristössä toteutetussa tutkimuksessa. Suomessa kielitieteen etiikkaa ei edes ole juurikaan tutkittu eikä valmiita vastausmalleja erilaisiin tutkimuseettisiin kysymyksiin siten ole. (Konstenius 2020: 158–159, 176.)

Ensinnäkin omasta tutkijan positiostani on sanottava, että olen Tinderin satunnainen käyttäjä ja ennen tutkimuksen tekemistä näkemäni profiili(teksti)t olivat lähinnä muutamalla eri paikkakunnalla asuvien nuorten aikuisten miesten kirjoittamia. Tämä on vaikuttanut ennakkokäsityksiini profiilitekstien olemuksesta ja intertekstuaalisuudesta. Toisaalta näin olen saanut jonkinlaisen käsityksen profiilien yleisistä kielellisistä piirteistä ja ylipäätään aiheen koko tutkimukselle. Lisäksi tutkimusta tehdessäni keskityin tietenkin vain aineistoni teksteihin ja rakensin analyysini niiden pohjalta.

Tutkimus on toteutettu perinteisen tutkimuseettisen ajatuksen mukaan niin, että ensinnäkään profiilitekstinsä tutkimukseeni antaneita henkilöitä ei sellaisenaan voi tunnistaa. Haluan myös korostaa, että aineistonkeruutapani ansiosta minulla oli

jokaisen profiilitekstinsä tutkimukseeni luovuttaneen suostumus, mikä on tällaisessa sosiaalisen median tutkimuksessa tärkeää (Kosonen, Laaksonen, Rydenfelt & Terkamo-Moisio 2018: 117). Toisekseen en kerännyt vastaajilta henkilötietoja, paitsi etunimen, jos se vaikutti profiilitekstin tulkintaan eli siihen esimerkiksi viitattiin tekstissä. Aineistonkeruulomakkeessa kysyttiin vastaajien epäsuoria tunnisteita eli sukupuolta, ikää ja asuinpaikkakuntaa. (ks. tutkimukseen liittyvien tunnisteiden keräämisestä ja käytöstä Konstenius 2020: 184–185.) Näitä käytin kuitenkin lähinnä sen selvittämiseen, kuinka yleistettäviä tutkimustulokset ovat eli onko vastauksia ympäri Suomen, eri sukupuolten edustajilta ja eri ikäryhmistä. Yleistettävyyden lisäksi ne rakensivat osaltaan tutkimuksen luotettavuutta. Tietoa vastaajien ilmoittamasta sukupuolesta käytin lisäksi lähinnä luvussa 4.1.4, jotta pystyin selvittämään, esiintyykö aineistoni teksteissä eri sukupuolille tyypillisinä pidettyjä ilmauksia.

Tutkimusasetelma vaikutti epäsuorien tunnisteiden käyttöön, ja niiden sijaan relevantimmaksi nousivat itse tekstien kielelliset piirteet. Lisäksi, vaikka kokonaisuuden muodostavat yksilöt, pyrkimykseni on ollut kuvata yksittäisten käyttäjien sijaan nimenomaan laajempia kielenkäytön tapoja. Tätä pyrkimystä tukee muun muassa käyttäjien mahdollisimman pitkälle viety anonymisointi sekä huolellinen esimerkkien valinta analyysilukuun. Tämän takia tutkimukseni ei voida sanoa vahingoittaneen profiilinsa tutkimusaineistoksi luovuttaneita käyttäjiä, mikä eräs eettinen vaatimus myös kielitieteelliselle tutkimukselle on (Konstenius & Hamunen 2020: 96–97).

Tutkimukseni aineistoon kuuluu valitsemani aineistonkeruumenetelmän takia pääosin Suomen eri yliopistoissa opiskelevien ihmisten kirjoittamia profiilitekstejä. Vaikka profiilitekstinsä tutkimukseeni luovuttaneet käyttäjät olivat eri-ikäisiä ja asuivat ympäri Suomea, mikä tavallaan puoltaa tulosten yleistettävyyttä, laajemmin yleistettävät tulokset vaatisivat kuitenkin sosioekonomiselta asemaltaan monipuolisempaa osallistujajoukkoa. Tämä onkin hyvä aihe jatkotutkimukselle, joita esittelen tarkemmin seuraavassa luvussa. Lopuksi vielä todettakoon, että koko tutkimuksen tekemisessä ja raportoinnissa on noudatettu hyvää tieteellistä käytäntöä (TENK 2012: 6–7).

5.3 Jatkotutkimuksen aiheita

Tutkimusta tehdessäni sain monia kiinnostavia ideoita, mitä Tinderiin ja sen intertekstuaalisuuteen liittyviä aiheita voisi olla hyödyllistä tutkia. Aiheesta tarvitaan lisää erityisesti lingvististä tutkimusta. Kuten olen tuonut ilmi, kyse on hyvin ajankohtaisesta ja useita koskettavasta aiheesta, jolla on kiistattomia yhteiskunnallisia ja kulttuurisiakin ulottuvuuksia.

Ensinnäkin Tinderin profiilitekstejä voisi tutkia vielä tarkemmin genren näkökulmasta. Samalla genreä olisi syytä vertailla ja suhteuttaa muiden seuranhakusovellusten ja toisaalta sosiaalisen median profiileihin, joilla on kaikilla yhteneväisiä piirteitä ja jotka kaikki liittyvät digiajan sovellusten ja niiden käytön kontekstiin. Käyttäjiä voisi olla kiinnostava myös haastatella esimerkiksi heidän kirjoittamiinsa profiiliteksteihin sekä niiden kielellisiin ja sisällöllisiin valintoihin liittyen. Tutkimuksen kautta voisi olla mahdollista selvittää, minkä verran käyttäjät toisten profiileita selaillessaan refleктоivat niitä omaan profiiliinsa ja sen perusteella muokkaavat sitä. Mielenkiintoista ja yhteiskunnallisesti tärkeää olisi tarkastella myös sitä, mikä toimii profiilitekstin sisällön inspiraationa, mihin viittasinkin luvun 5.1 lopussa.

Tällaisen laajahkon genre-näkökulman lisäksi on syytä tarkastella profiilitekstien kielellisiä piirteitä tarkemmin. Teksteissä esiintyvien diskurssien tarkastelu paljastaisi todennäköisesti tätä tutkimusta täydentäviä havaintoja tekstien sisällöistä sekä käyttäjien ja siten yhteiskunnankin arvoista. Lisäksi tarkasteluun pitäisi ottaa voimakkaammin mukaan sitä, mitä asioita teksteissä ei mainita, kuten esimerkiksi Fairclough (2003: 47) yleisen tason analyysikysymykseksi esittää. Onko olemassa esimerkiksi joitakin genrejä, joista ei voi profiiliteksteihin ammentaa? Profiiliteksteistä, kuten profiilikuvistakin, saatetaan jättää tietoisesti pois erilaisia asioita, joita ei yleisesti tai automaattisesti arvosteta yhteiskunnassamme tai kulttuurissamme, kuten tupakointi tai liiallinen hulpuke elämäntyylin korostaminen (Puranen 2016: 59). Voisi olla kiinnostavaa ja hedelmällistä kartoittaa tarkemmin, tekstin tasolla, mitä muita vastaavia asioita tekstissä ei näy.

Lisäksi profiili(teksti)en sisällöissä ja intertekstuaalisuudessa on mitä todennäköisimmin eroavaisuuksia eri ikäryhmien kesken ja eri aikoina. Näitä eroja tarkastelemalla voisi tulla ilmi erilaisia trendejä ja kehityskaaria, pilkahduksia yhteiskunnassa ja eri (ikä)ryhmien mielestä kulloinkin arvostettavista asioista ja arvoista. Tähän tutkimukseen vastasi aineiston keräämistävän takia lähinnä yliopistop opiskelijoita, mikä kävi myös ilmi tekstien sisällöistä. Vastaajajoukon laajennus ottaisi huomioon vielä useammat sovellusta käyttäjät henkilöt.

Tutkimusta tehdessäni havaitsin myös muutaman spesifimmän profiilitekstien kieleen liittyvän ilmiön. Ensinnäkin huumori oli kiistattoman läsnä valtaosassa teksteistä, mikä herättääkin kysymyksen, kuuluuko Tinderissä olla hauska. Tätä huumorin moninaisuutta ja merkitystä olisi hedelmällistä tarkastella lisää, sillä kyse on profiilitekstien hallitsevasta piirteestä. Sen eräs erityinen muoto on omalla nimellä leikkittely, mitä aineistossanikin oli runsaasti. Lisäksi jo mainitsemieni diskurssien lisäksi teksteistä voisi tutkia tiettyjen sanavalintojen ja tyylien käyttöä. Aineistossani esiintyi esimerkiksi ilmaisut *suvakkihuora* ja *vihervassarisuvakkifeministi* muutamankin kerran. Oma itseä siis representoidaan – usein ironisesti – negatiivisia konnotaatioita herättävillä ilmauksilla. Ajatus on ristiriidassa itsepromootion tavoitteen näkö-

kulmasta (ks. termistä ja sen käytöstä Visakko 2015), vaikka toisaalta kyse voi olla esimerkiksi aitoudesta, räväkkyyydestä tai tällaisten asioiden uskottelemisesta, mikä tietynlaista itsepromootiota on. Myös Tinderissä käytettyjä emojeita voisi tarkastella tarkemmin. Käyttäjät itsekin sekä käyttävät niitä että tunnistavat ja tunnustavat suoraisten ”emojirivien” yleisen esiintyvyyden. Myös kielentutkijat ovat havainneet emoji-runsauden (Leskelä 2020).

Tekemäni intertekstuaalisuuden määritelmän (ks. luku 2) takia tutkimuksessa ei tarkasteltu profiiliteksteissä esiintyviä murteellisia ilmauksia tai koodinvaihtoa. Genren piirteitä eritelläkseni tarkastelin kuitenkin aineistoni tekstien kieliasua ja rekistereitä ja huomasin, että lukijaystävällinen puhekieli on selvästi hallitsevin kieli-muoto. Sen sijaan murteelliset ilmaukset olivat odotuksenvastaisia, ja tunnistettavan murteellisia tekstejä kuuluikin aineistooni vain kourallinen. Vähäisyys on suorastaan yllättävää, sillä tutkimukseeni osallistuneet käyttäjät sijaitsevat ympäri Suomen, minkä takia käyttäjillä on toisistaan eroavia puhetapoja. Lisäksi useimmilla kielenkäyttäjillä on mielikuvia eri murteiden puhujista – esimerkiksi savon murteella puhuvia pidetään tyypillisesti lupsakoina ja helsinkiläisittäin puhuvia ylimielisinä – (Vaattovaara 2016: 83–85, 92–100), joita luulisi hyödynnettävän enemmänkin. Onkin mielenkiintoista mutta niin sanotusti varman päälle pelaamisen takia ymmärrettävää, että tavanomainen puhekieli on hallitseva rekisteri. Koodinvaihtoon liittyy osin samanlaista epäodotuksenmukaisuutta, vaikkakin erityisesti englannilla näyttää olevan paikkansa tietynlaisen profiilin tiivistyksen kielenä. Englannin merkityksen Tinderin profiiliteksteissä on havainnut myös Leskelä (2020), joka pohtii samalla, voiko profiilitekstin kirjoittaminen muulla kuin omalla äidinkielellä auttaa erityisesti niitä käyttäjiä, jotka kokevat tekstin kirjoittamisen haastavaksi. Monikielisten profiilitekstien ja koodinvaihdon lisäksi niiden käyttämisen motiivien tarkastelu voi paljastaa jopa kielipoliittisia käsityksiä eri kielten välisestä suhteesta ja käytöstä.

Viimeiseksi esitän vähintään kuvien mutta mielellään muidenkin profiilin osien ottamista mukaan tutkimusasetelmaan. Kuvien merkitys korostui tässäkin tutkimuksessa, vaikka ne oli rajattu tutkimusasetelman ulkopuolelle. Tinderin kontekstissa kuvia on tarkasteltu joissakin tutkimuksissa (esim. Sedgewick, Flath & Elias 2017), mutta tutkimuksia profiilien kokonaisvaltaisesta tarkastelusta en löytänyt. Profiilien kielellinen ja visuaalinen ulottuvuus olisi siis yhdistettävä tutkimuksessa, sillä myös tämä tutkimus osoitti niiden kiistattoman sidoksisuuden. Lisäksi tutkimuksessa kävi ilmi, että kuvatkin voivat sisältää intertekstuaalisuutta muun muassa meemien muodossa. Kyse ei siis suinkaan ole pelkästään kielellisestä ilmiöstä, ja aihetta olisi mielenkiintoista tarkastella jatkossakin.

LÄHTEET

- Ahteensuu, Marko 2019: *Käytätkö somedataa tutkimuksessasi?* 23.8.2019. – <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimustyo/kaytatko-somedataa-tutkimuksessasi> 18.4.2022.
- Amicucci, Ann N. 2020: Experimenting with Writing Identities on Facebook through Intertextuality and Interdiscursivity. – *Computers and Composition* 55.
- Arola, Janika 2021: *Onko tässä Tinderin haastaja?* 11.2.2021. – <https://www.lovena.fi/blogi/onko-t%C3%A4ss%C3%A4-tinderin-haastaja> 18.4.2022.
- Bahtin, Mihail 1986: The Problem of Speech Genres. – Caryl Emerson & Michael Holquist (toim.), *Speech genres and other late essays* s. 60–102. Austin: University of Texas Press.
- Caldeira, Sofia, Van Bauwel, Sofie & De Ridder, Sander 2022: Photographable femininities in women’s magazines and on Instagram. – *European journal of cultural studies* 25 (1) s. 79–96.
- Caldwell, Don 2015: *He Needs Some Milk*. – <https://knowyourmeme.com/memes/he-needs-some-milk> 3.4.2022.
- Fairclough, Norman 1992: *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.
- 1993: Critical discourse analysis and the marketisation of public discourse: the universities. – *Discourse and Society*, 4 (2) s. 133–168.
- 1995: *Media discourse*. Lontoo: Hodder Education.
- 2003: *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. Lontoo: Routledge.
- Garda, Maria B. & Karhulahti, Veli-Matti 2021: Let’s Play Tinder! : Aesthetics of a Dating App. – *Games and Culture : A Journal of Interactive Media* 16 (2) s. 248–261.
- Haapanen, Lauri 2017: *Quoting Practices in Written Journalism*. Väitöskirja. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. – <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-2952-9> 30.4.2022.
- Heikkinen, Vesa, Lauerma, Petri & Tiililä, Ulla 2012a: Intertekstuaalisuus. – Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela (toim.), *Genreanalyysi: Tekstilajitutkimuksen käsikirja* s. 100–111. Helsinki: Gaudeamus.
- 2012b: Kolme näkökulmaa intertekstuaalisuusanalyysiin. – Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela (toim.), *Genreanalyysi: Tekstilajitutkimuksen käsikirja* s. 255–270. Helsinki: Gaudeamus.
- Heinonen-Tricarico, Kata-Riina 2021: Uusi deittisovellus auttaa kristilliset arvot omaavia heteroita löytämään elämäkumppanin – ”Pienen fast forward - oikotien se antaa sille, että kristitty voi löytää samanhenkistä seuraa”. – *Kirkko ja kaupunki*. 23.7.2021. – <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/pienen-fast-forward-oikotien-se-antaa-sille-etta-kristitty-voi-loytaa-samanhenkista-seuraa-uuden-deittisovelluksen-tarkoitus-on-auttaa-kristilliset-arvot-omaavia-heteroita-loytamaan-elamankumppani> 18.4.2022.

- Holopainen, Simo & Lehtonen, Antti 2021: Tällainen Jallu-kartta naurattaa nyt Facebookissa – mitä ajatuksia? – *Ilta-Sanomat*. 25.3.2021. – <https://www.is.fi/viihde/art-2000007881874.html> 3.10.2021.
- Hosiaislouma, Yrjö 2003: *Kirjallisuuden sanakirja*. Helsinki: WSOY.
- Häkkilä, Taiga 2019: Yh-äiti Anna, 28, etsii seksiseuraa Tinderistä, eivätkä kaikki katso sitä hyvällä: ”Kyllä me sinkkuäiditkin harrastamme ja tarvitsemme seksiä”. – *Ilta-Sanomat*. 14.11.2019. – <https://www.is.fi/perhe/art-2000006307582.html> 9.4.2022.
- Jansson, Tove 2010 [1955]: *Muumipeikko ja pyrstötähti*. Juva: WS Bookwell Oy.
- Jokelin, Jantso 2020: ”Soosista Hän noussut on!” – Lentävän Spagettihirvion Kirkko parodioi uskontoa, mutta sillä on myös vakava sanoma. – *Yle*. 26.9.2020. – <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/09/25/soosista-han-noussut-on-lentavan-spagettihirvion-kirkko-parodioi-uskontoa-mutta> 3.10.2021.
- Jones, Rodney H., Chik, Alice & Hafner, Christoph A. 2015: Discourse Analysis and Digital Practices. – Rodney H. Jones, Alice Chik & Christoph A. Hafner (toim.), *Discourse and Digital Practices: Doing discourse analysis in the digital age* s. 1–17. Lontoo: Routledge.
- Jäntti, Mari 2019: Kaisa Ojalalle ei ikinä puhuttu seksuaalisuudesta: nyt Instagramin boss lady muistuttaa, että vammaisillakin voi olla yhden illan juttuja. – *Yle*. 7.4.2019. – <https://yle.fi/uutiset/3-10694587> 9.4.2022.
- Kalliokoski, Jyrki 2005a: Referointi ja moniäänisyys kielenkäytön ilmiöinä. – Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 9–42. Helsinki: SKS.
- 2005b: Moniäänisyys ja koherenssi suomea toisena kielenä kirjoittavien teksteissä. – Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 224–257. Helsinki: SKS.
- Kim, Junga, Lee, Chunsik & Elias, Troy: Factors affecting information sharing in social networking sites amongst university students: Application of the knowledge-sharing model to social networking sites. – *Online Information Review* 39 (3) s. 290–309.
- Konstenius, Reetta 2020: Kielitieteen etiikka – hyvä tutkimus murroksessa. – Milla Luodonpää-Manni, Markus Hamunen, Reetta Konstenius, Matti Miestamo, Urpo Nikanne & Kaius Sinnemäki (toim.), *Kielentutkimuksen menetelmiä I* s. 158–190. Helsinki: SKS.
- Konstenius, Reetta & Hamunen, Markus 2020: Tieto, tieteellinen tieto ja tieteellinen menetelmä. – Milla Luodonpää-Manni, Markus Hamunen, Reetta Konstenius, Matti Miestamo, Urpo Nikanne & Kaius Sinnemäki (toim.), *Kielentutkimuksen menetelmiä I* s. 38–104. Helsinki: SKS.
- Koskela, Sanni 2014: Työhakemus tekstilajina. – *Virittäjä* 118 (1) s. 5–40.
- Kosonen, Miia, Laaksonen, Salla-Maaria, Rydenfelt, Henrik & Terkamo-Moisio, Anja 2018: Sosiaalinen media ja tutkijan etiikka. – *Media & viestintä* 41 (1) s. 117–124.
- Kristeva, Julia 1993 [1967]: Sana, dialogi ja romaani. – Julia Kristeva, *Puhuva subjekti – tekstejä 1967–1993* s. 21–50. Tampere: Tammer-Paino Oy.

- KS = Kielitoimiston sanakirja. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 166. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone 2012. – <http://mot.kielikone.fi/mot/jyu/netmot.exe?motportal=80> 6.4.2022.
- Kuiri, Kaija 1984: *Referointi Kainuun ja Pohjois-Karjalan murteissa*. Väitöskirja. Joensuun yliopisto. Helsinki: SKS.
- Kurkkio, Markku 1978: *Referaatti 1960-luvun suomen yleiskielessä*. Oulun yliopiston Suomen ja saamen kielen laitoksen tutkimusraportteja 16. Oulu.
- Lammassaari, Jari 2016: Keijo Jaatinen is bäk! Laiska päävalmentaja nyt uudessa mainosvideossa. – *Yrittäjät ry*. 11.11.2016. – <https://www.yrittajat.fi/uutiset/544930-keijo-jaatinen-bak-laiska-paavalmentaja-nyt-uudessa-mainosvideossa> 3.10.2021.
- Leskelä, Hanna 2020: Pyyhkäisyllä päiväkahviseuraa tai tosirakkautta – seuranhaun tekstikäytänteitä 2020-luvulla. – *Kielikello* 2020 (1). – <https://www.kielikello.fi/-/seuranhaun-tekstikaytanteita-2020-luvulla> 27.4.2022.
- Licoppe, Christian 2021: The spectre of "ghosting" and the sequential organization of post-match Tinder chat conversations. – Joanne Meredith, David Giles & Wyke Stommel (toim.), *Analysing Digital Interaction* s. 155–176. Lontoo: Palgrave Macmillan.
- Licoppe, Christian, Riviere, Anne Carole & Morel, Julien 2016: Grindr casual hook-ups as interactional achievements. – *New Media & Society* 18 (11) s. 2540–2558.
- Linkoheimo, Eveliina 2020: Oletko kuin lempeä spanieli vai sähkökkä terrieri? Testaa, mitä koirarotua muistutat luonteeltasi. – *Ilta-Sanomat*. 22.3.2020. – <https://www.is.fi/hyvaolo/art-2000006446917.html> 4.4.2022.
- Maailman onnellisuusraportti 2021: *The World Happiness Report 2021*. – <https://worldhappiness.report/ed/2021/> 3.10.2021.
- Miltton Creative 2014: Tinder Suomessa – toukokuu 2014. – Twitter 20.5.2021. – <https://twitter.com/MilttonCreative/status/468748705752158209> 13.3.2021.
- Muikku-Werner, Pirkko 2003: Kirjeenvaihtoa vai iltapäiväkahveja – kontakti-ilmoitusten ihanneihmiset ja -suhteet. – *Virittäjä* 2003 (3) s. 322–350.
- 2009: *Tositarkoituksella. Näkökulmia kontakti-ilmoituksiin*. Helsinki: SKS.
- Muumit 2015: Mikä muumihahmo olet? 23.4.2015. – <https://www.moomin.com/fi/mika-muumihahmo-olet/> 4.4.2022.
- Mäkelä, Mona 2016: *"En hae mitään tiettyä, kunhan kattelen"* : Seuranhakuovellus *Tinderin profiilitekstien merkityskategoriat ja niiden kielelliset ilmaisut*. Pro gradu - tutkielma. Tampereen yliopiston kieli-, käänös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö.
- Mäntynen, Anne & Shore, Susanna 2014: What is meant by hybridity? An investigation of hybridity and related terms in genre studies. – *Text & Talk* 34 (6) s. 737–758.
- Netflix 2022: *Global Top 10. Top 10 Films (English)*. – <https://top10.netflix.com/films/2022-02-06> 18.4.2022.
- Niemi, Laura 2013: Selfie, teinipeili ja muita pohinää aiheuttavia sanoja. – *Kotus-blogi* 12.12.2013. – https://www.kotus.fi/nyt/kotus-blogi/blogiarkisto/laura_niemi/selfie_teinipeili_ja_muita_pohinaa_aiheuttavia_sanoja.10579.blog 3.10.2021.

- Parker, Nick 2022: Rude army. Randy Russian soldiers bombard Ukrainian girls with flirty Tinder requests. – *The Sun*. 23.2.2022. – <https://www.the-sun.com/news/4757640/russian-soldiers-tinder-ukraine/> 1.3.2022.
- Puranen, Juuso 2016: *Mobiilideittailusovellus Tinderin käyttö ja sen vaikutukset ihmisen identiteettiin ja itsensä esittämiseen*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston tietojenkäsittelytieteiden laitos. – <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/48726> 29.4.2022.
- Ranzini, Giulia & Lutz, Christoph 2017: Love at First Swipe? Explaining Tinder Self-Presentation and Motives. – *Mobile Media & Communication* 5 (1) s. 80–101.
- Rogers, Nick & Jones, Jason J. 2021: Using Twitter Bios to Measure Changes in Self-Identity: Are Americans Defining Themselves More Politically Over Time? – *Journal of Social Computing* 2 (1) s. 1–13.
- Sedgewick, Jennifer R., Flath, Meghan E. & Elias, Lorin J. 2017: Presenting Your Best Self(ie): The Influence of Gender on Vertical Orientation of Selfies on Tinder. – *Frontiers in Psychology* 2017 (8). – <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28484408/> 30.4.2022.
- Solin, Anna 2006: Genre ja intertekstuaalisuus. – Anne Mäntynen, Susanna Shore & Anna Solin (toim.), *Genre – tekstilaji* s. 72–95. Helsinki: SKS.
- Sumter, Sindy, Vandenbosch, Laura & Ligtenberg, Loes 2017: Love me Tinder: Untangling emerging adults' motivations for using the dating application Tinder. – *Telematics and informatics* 34 (1) s. 67–78.
- SVT 2022: Suomen virallinen tilasto (SVT): *Asunnot ja asuinolot*. Helsinki: Tilastokeskus. – http://www.stat.fi/til/asas/2020/asas_2020_2021-05-20_tie_001_fi.html 24.4.2022.
- TENK = Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012: *Hyoä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012*. – https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf 24.4.2022.
- Tinder 2021: *Usein kysytyt kysymykset*. – <https://tinder.com/fi/faq> 16.10.2021.
- 2022: *Help center*. – <https://www.help.tinder.com/hc/en-us> 29.3.2022.
- Tinder Press 2021: *For everyone who supports getting their shot, The White House and Tinder will help you shoot your shot*. 21.3.2021. – <https://www.tinderpressroom.com/2021-05-21-For-everyone-who-supports-getting-their-shot,-The-White-House-and-Tinder-will-help-you-shoot-your-shot> 24.4.2022.
- 2022: *About Tinder*. – <https://www.tinderpressroom.com/about> 24.4.2022.
- Vaattovaara, Johanna 2016: Murtuvat murteet ja murreasenteet. – Irina Piippo, Johanna Vaattovaara & Eero Voutilainen (toim.), *Kielen taju* s. 83–105. Helsinki: Art House.
- Vanhatalo, Ulla & Vehkalahti, Kimmo 2020: Kysely. – Milla Luodonpää-Manni, Markus Hamunen, Reetta Konstenius, Matti Miestamo, Urpo Nikanne & Kaius Sinnemäki (toim.), *Kielentutkimuksen menetelmiä II* s. 240–273. Helsinki: SKS.
- Vásquez, Camilla 2015: Forms of intertextuality and interdiscursivity in online reviews. – Rodney H. Jones, Alice Chik & Christoph A. Hafner (toim.), *Discourse and Digital Practices: Doing discourse analysis in the digital age* s. 66–80. Lontoo: Routledge.

- Virtanen, Mikko T. & Hiidenmaa, Pirjo 2020: Tekstintutkimus. – Milla Luodonpää-Manni, Markus Hamunen, Reetta Konstenius, Matti Miestamo, Urpo Nikanne & Kaius Sinnemäki (toim.), *Kielentutkimuksen menetelmiä IV* s. 831–863. Helsinki: SKS.
- Visakko, Tomi 2015: *Self-promotion as semiotic behavior : The mediation of personhood in light of Finnish online dating advertisements*. Väitöskirja. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. – <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/156288> 13.3.2021.
- VISK = Ison suomen kieliopin verkkoversio. – Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho (toim.), *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: SKS. – <http://scripta.kotus.fi/visk> 13.3.2022.
- Wessman, Kukka-Maaria 2017: "Ne ei vaan tajuu." Internetmeemit, kieli ja ryhmäidentiteetti. – *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* 8 (3). – <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2017/ne-ei-vaan-tajuu-internetmeemit-kieli-ja-ryhmaidentiteetti> 16.5.2022.
- Wu, Shangwei & Trottier, Daniel 2022: Dating apps: a literature review. – *Annals of the International Communication Association*. – <https://doi.org/10.1080/23808985.2022.2069046> 14.5.2022.

LIITTEET

LIITE 1

Tutkimus Tinder-profiilitekstien intertekstuaalisuudesta

Tällä lomakkeella kerätään aineistoa tutkimukseen, jossa tarkastellaan Tinderin käyttäjien profiilitekstejä.

Voit kirjoittaa tai liittää Tinder-profiilisi tekstin lomakkeeseen. Lisäksi lomakkeessa kysytään muutamia taustatietojasi. Ainoana henkilötietona kysytään (etu)nimeäsi, ja sitäkin vain, jos viittaat siihen profiilitekstissäsi. Henkilötietoja käsitellään luottamuksellisesti eikä niitä sisällytetä tutkimuksen raportointiin. Aineisto hävitetään tutkimuksen päätyttyä. Voit lukea yksityiskohtaisemmin henkilötietojen käsittelystä [tutkimuksen tietosuojailmoituksesta](#).

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Voit halutessasi keskeyttää lomakkeen täyttämisen ilman seuraamuksia.

Jos sinulla on kysyttävää tutkimuksesta, ota yhteyttä tutkimuksen tekijään Heta Ahoon (heta.i.aho(a)student.jyu.fi).

1. Hyväksytkö, että lomakkeelle luovuttamiasi tietoja voidaan käyttää tässä tutkimuksessa edellä kuvatulla tavalla? *

Hyväksyn.

2. Oletko Tinderissä? *

nainen

mies

muunsukupuolinen

pariskunta?

3. Minkä ikäinen olet? *

4. Missä maakunnassa asut? *

(vastaaja valitsee listasta)

5. Kerro (etu)nimesi vain, jos viittaat siihen profiilitekstissäsi (esim. nimesi on Ville ja kerrot tekstissä etsiväsi Minttua).

6. Mitkä seuraavista tiedoista näkyvät profiilissäsi? *

Nimi.

Ikä.
Sukupuoli.
Asuinpaikka / etäisyys.
Seksuaalinen suuntautuminen.
Ammatti.
Työpaikka / oppilaitos.
Linkitetty Instagram-tili.
Suosikkiartistit Spotifyssa.
Oma tunnusbiisi (linkitetty Spotifysta).
Max. 5 kiinnostuksenkohdetta.

7. Miksi käytät Tinderiä? (Voit valita useita vaihtoehtoja.) *

Etsin puolisoa / parisuhdetta.
Etsin seksiseuraa.
Etsin kavereita / uusia tuttavuuksia.
Kulutan aikaani sen parissa / hyvää viihdettä.
Vahvistan itsetuntoani.
Käytän sitä matkustamisen apuna (esim. yösiija, paikallisia tuttavuuksia).

8. Kerro mahdollinen muu syysi käyttää Tinderiä.

9. Keiden profiileja selaat? *

Naisten.
Miesten.
Kaikkien.

10. Kirjoita profiilitekstisi tähän kenttään (myös emojiit ja tieto, jos kerrot jonkin muun somen käyttäjänimesi) tai liitä siitä kuvakaappaus alemmas.

11. Voit liittää kuvakaappauksen tähän. Jos siinä näkyy profiilitekstin lisäksi muita tietojasi tai kuvasi, poista/sutta ne.

12. Kerro tarvittaessa sellaisia profiilitekstiäsi selittäviä asioita, joita tutkija ei voi tämän kyselyn perusteella tietää (esim. "Tekstissä mainitsemani Ressu on koirani" tai "Yhdessä profiilikuvassani on tekemäni kakku, jonka leipomiseen viittaa tekstissäni").

[Tähdellä eli *-merkillä merkityt kysymykset ovat pakollisia.]